

BREVIARIUM STRIGONIENSE
Proprium de Tempore Nativitatis

MONUMENTA RITUALIA HUNGARICA

SERIES PRACTICA

Tomus IV/b

Seriem redigit

Blasius Déri

Universitas de Rolando Eötvös nominata

Facultas Artium

Institutum Antiquitatis

Cathedra Litterarum Latinarum

[http:// latin.elte.hu/mrh](http://latin.elte.hu/mrh)

MONUMENTA RITUALIA HUNGARICA
Series Practica IV/b

BREVIARIUM STRIGONIENSE

*Proprium de Tempore Nativitatis
(editio ad experimentum)*

Argumentum

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar
Latin Tanszék

BUDAPEST 2016

Készült az NKFI K 109058 (A nyugati liturgia változatainak kutatása.
Szövegkiadás, történeti-összehasonlító elemzés, módszertan)
programjának keretében.

OIKA

Átírás, szöveggondozás
NÉNYEI SÁRA

Kottagrafika
CSONKA SZABINA BABETT

Szerkesztette és lektorálta
FÖLDVÁRY MIKLÓS ISTVÁN

A zenei anyagot gondozta
SZOLIVA GÁBRIEL OFM

Közreműködött
SZŐNYI ÉVA JÚLIA

ISBN 978-963-446-785-4

© Argumentum Publishing House, 2016
© Nényei Sára, Csonka Szabina Babett,
Földváry Miklós István, 2016

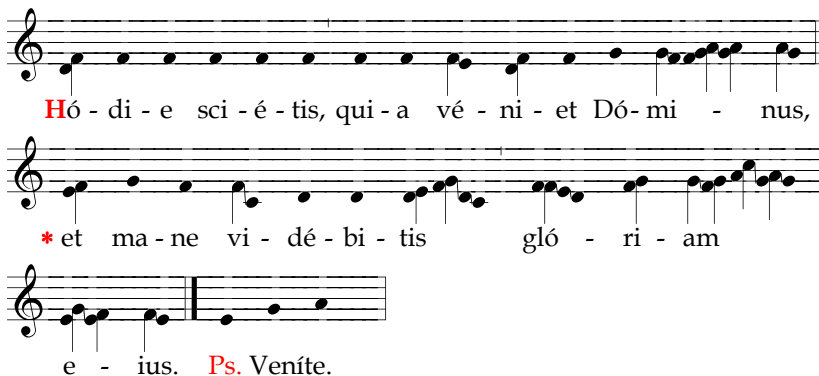
*All rights reserved. No part of this book may be reproduced or translated
in any form, by print, photoprint, microfilm, microfiche, digital copy
or any other means without written permission from the publisher.*

PRINTED IN HUNGARY

IN VIGILIA NATIVITATIS DOMINI

ad matutinum

Invitorium · 4/III.

Hó - di - e sci - é - tis, qui - a vé - ni - et Dó - mi - nus,
* et ma - ne vi - dé - bi - tis gló - ri - am
e - ius. Ps. Veníte.

Ad nocturnum

Antiphona · 1g1

Le - vá - te cá - pi - ta ve - stra * ec - ce, ap - pro - pin - quá - bit
red - ém - pti - o ve - stra! Psalmi feriales.

Versiculus

V. Hódie sciétis, quia véniet Dóminus.

R. Et mane vidébitis glóriam eius.

Secundum Matthæum

IN illo témpore. Cum esset desponsáta mater Iesu, María Ioseph, ántequam convenírent, invénta est in útero · habens de Spíritu Sancto. Et réliqua.

Homélia lectionis eiusdem.

Lectio I.

QUÆ fuit necēssitas, ut desponsāta esset Mariā Ioseph, nisi proptērea, quātenus hoc sacramētum diabolo celarētur, et ille malignus fraudis commēta advērsus desponsātam vīrginem nulla pēnitus invenisset. Vel ideo fūerat desponsāta Ioseph, ut nato infānti vel ipsi Mariæ curam viderētur gēre Ioseph, sive in Ægýptum iens, vel inde dēnuo vēniens. Tu.

Responsorium · 7

San - ti - fi - cá - mi - ni * hó - di - e, et e - stó - te
 pa - rá - ti, qui - a di - e crá - sti - na vi - dé -
 bi - tis * ma - ie - stá - tem De - i
 in vo - bis! **V.** Hó - di - e sci - é - tis,
 qui - a vé - ni - et Dó - mi - nus, et ma - ne vi -
 dé - bi - tis. **Ma** - ie - stá - tem.

Lectio II.

IDEO fuit desponsāta Ioseph, non tamen in concupiscētia iuncta. Mater, inquit, eius: mater immaculāta, mater incorrūpta, mater in - tācta. Mater eius: cuius eius? Mater Dei Unigēniti, Dómini et regis, ómnium plasmatóris et creatóris cunctórum. Illius, qui in excélsis si -

ne matre, et in terra est sine patre. Ipsius, qui in cælis secúndum deitátem · in sinu est Patris, et in terris secúndum córporis susceptiõnem · in sinu est matris.

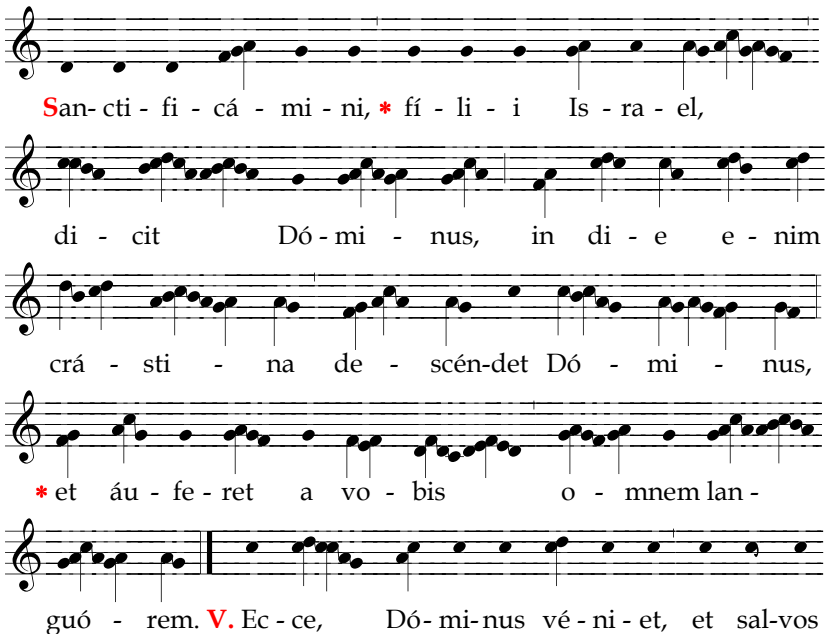
Responsorium · 8

Con-stán - tes * e - stó - te, vi - dé - bi - tis au -
 xí - li - um Dó - mi - ni su - per vos.
 Iu - dá - a et Ie - rú - sa - lem, no - lí - te ti -
 mé - re, * cras e - gre - di - é - mi - ni,
 et Dó - mi - nus e - rit vo - bís - cum.
 V. Vos, qui in púl - ve - re e - stis, ex - per - gi - scí - mi - ni,
 et lau - dá - te, ec - ce, Dó - mi - nus vé - ni - et
 cum sa - lú - te! Cras.

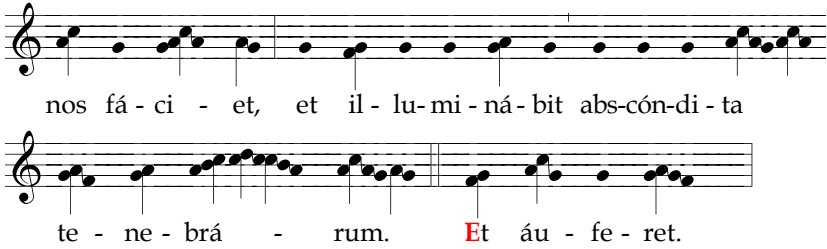
Lectio III.

O magnæ admiratiónis grátia! O, inenarrábilis suávitás! O, ineffá-
bile magnúmque sacraméntum! Ipsa éadem virgo, ipsa et mater Dómini, ipsa et Génitrix, ipsa eius ancilla, plasmátio eius, ipsa, quæ génuít. Quis ista umquam audívit? Quis vidit tália? Quis hoc cogitare pótuit, ut mater virgo esset, intácta generáret, quæ et virgo permánsit, et génuít? Sicut enim quondam rubus combúri videbátur, et ignis eum non tangébat, et, sicut tres púeri in camíno inclúsi habebántur, et tamen eos non lædebat incéndium, nec odor fumi erat in eis, vel quemádmódum Dániel, intra lacum leónum inclúso, claustris non apértis, allátum est ei prándium ab Habacuc, ita et hæc Virgo sancta · génuít Deum, sed intácta permánsit. Mater effécta est, sed virginitátem non amísit. Génuít infántem, sed, ut dictum est, virgo permánsit; virgo ergo génuít, et virgo permánsit. Mater filii facta est, et castitátis sigillum non pèrdidit. Quare? Quia non homo iste tantum, qui videbátur, sed Unigénitus erat Deus, qui in carne advénerat, nec súbito carnáliter génius est, sed perfécta déitas in córpore venit. Tu.

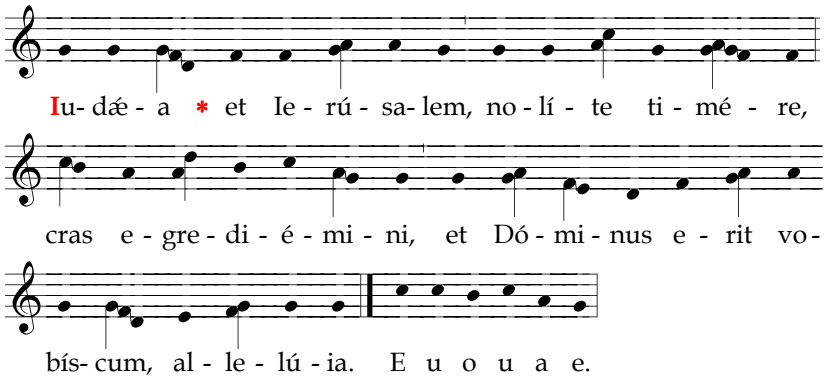
Responsorium · 8

San - cti - fi - cá - mi - ni, * fí - li - i Is - ra - el,
 di - cit Dó - mi - nus, in di - e e - nim
 crá - sti - na de - scén-det Dó - mi - nus,
 * et áu - fe - ret a vo - bis o - mnem lan -
 guó - rem. **V.** Ec - ce, Dó - mi - nus vé - ni - et, et sal - vos

nos fá - ci - et, et il - lu - mi - ná - bit abs - cón - di - ta
te - ne - brá - rum. **Et** áu - fe - ret.

Versiculus**V.** Exspectetur, sicut plúvia, elóquium Dómini.**R.** Et descéndet super nos, sicut ros, Deus noster.**Ad laudes****Antiphona · 8g1**

Iu-dá - a * et Ie - rú - sa - lem, no - lí - te ti - mé - re,
cras e - gre - di - é - mi - ni, et Dó - mi - nus e - rit vo -
bís - cum, al - le - lú - ia. E u o u a e.

Antiphona · 8a

Hó - di - e sci - é - tis, * qui - a vé - ni - et Dó - mi - nus,
et ma - ne vi - dé - bi - tis gló - ri - am e - ius.

E u o u a e.

Antiphona · 4e

Crá-sti-na di - e de - lé - bi - tur * in - í - qui - tas ter-ræ,

et re-gná-bit su-per nos Sal - vá - tor mundi.

E u o u a e.

Antiphona · 4g1

Ex-spe-cté-tur, sic-ut plú - vi - a, * e - ló - qui - um Dó - mi - ni,

et de-scéndet su-per nos, sic-ut ros, De-us no-ster.

E u o u a e.

Antiphona · 8a

Crá-sti-na di - e * e - rit vo - bis sa - lus, di - cit Dó - mi - nus,

De - us - ex - er - cí - tu - um. E u o u a e.

Capitulum

HÆC dicit Dóminus, Deus. Propter Sion non tacébo, et propter Ierúsalem non quiescam, donec egrediátur, ut splendor, iustus eius, et Salvátor eius, ut lampas, accendátur. Deo.

Hymnus: Vox clara.

Versiculus

V. Crástina die erit vobis salus.

R. Dicit Dóminus exercítuum.

Ad Benedictus antiphona - 7a

Io - seph, fi - li Da - vid, * no - li ti - mé - re ac - cí - pe - re

Ma - rí - am, cón - iu - gem tu - am, quod e - nim in e - a na -

tum est, de Spí - ri - tu San - cto est, al - le - lú - ia.

E u o u a e.

Oratio

DEUS, qui nos redemptiónis nostræ ánnua exspectatióne lætíficas, præsta, ut Unigénitum tuum, quem Redemptórem læti suscípimus, veniéntem quoque iúdicem secúri videámus. Dóminum nostrum.

Ad primam

Antiphona: Iudæa et Ierúsalem. **Psalmus:** Deus, in nómine. **Capitulum:** Hæc dicit Dóminus Deus. Propter Sion, **ut supra.** **Responsorium:** Christe, Fíli Dei. **V.** Qui ventúrus. **Versiculus:** Hódie sciétis. **Oratio:** Deus, qui nos redemptiónis. Dómine, sancte Pater.

Ad tertiam

Antiphona: Hódie sciétis. **Psalmus:** Legem pone. **Capitulum:** Hæc dicit Dóminus. Propter Sion.

Responsorium · 6

Hó - di - e sci - é - tis, * qui - a vé - ni - et Dó - mi - nus.

V. Et ma - ne vi - dé - bi - tis gló - ri - am e - ius. **Q**ui - a vé -

ni - et Dó - mi - nus. **G**ló - ri - a Pa - tri et Fí - li - o et Spi -

rí - tu - i San - cto. **H**ó - di - e sci - é - tis.

Versiculus: Crástina die delébitur.

Ad sextam

Antiphona: Crástina die delébitur. **Psalmus:** Defécit.

Capitulum

ET vidébunt gentes iustum tuum, et cuncti reges ínclytum tuum, et vocábitur tibi nomen novum, quod os Dómini nominávit, et

eris coróna glóriæ in manu Dómini, et diadéma regni in manu Dei tui. Deo.

Responsorium · 6

In - í - qui - tas ter - ræ de - lé - bi - tur * crá - sti - na di - e.

V. Et re - gná - bit su - per nos Sal - vá - tor mun - di. Crá - sti - na

di - e. Gló - ri - a Pa - tri et Fí - li - o et Spi - rí - tu - i

San - cto. In - í - qui - tas ter - ræ.

Versiculus: Expectétur, sicut plúvia.

Ad nonam

Antiphona: Crástina die. Psalmus: Mirabília.

Capitulum

NON vocáberis ultra derelícta, et terra tua non vocábitur ámplius desoláta, sed vocáberis Volúntas mea in ea, et terra tua inhabítabitur, quia complácuít Dómino in te. Deo.

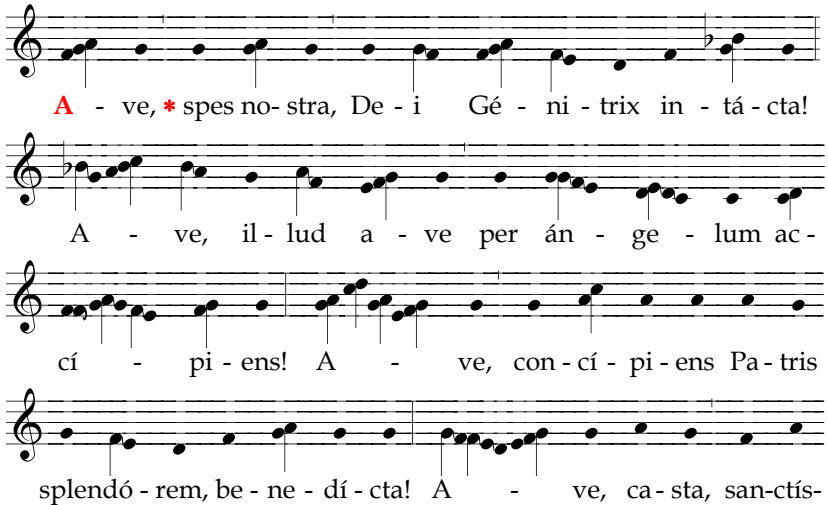
Responsorium · 6

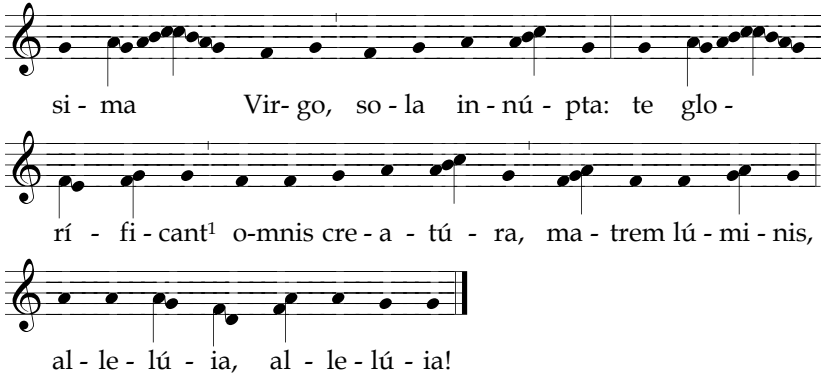
Ex - specté - tur, sic - ut plú - vi - a, * e - ló - qui - um Dó - mi - ni.

V. Et de-scéndet su-per nos, sic-ut ros, De-us no-ster. **E** - ló-
qui - um Dó-mi - ni. **Gló**-ri - a Pa - tri et Fí - li - o et Spi-
rí - tu - i San-cto. **Ex**-spe-cté - tur.

Versiculus**V.** Crástina die erit vobis salus.**R.** Dicit Dóminus exercítuum.**Ad vespas****Antiphona · 8**

A - ve, * spes no-stra, De - i Gé - ni - trix in - tá - cta!
A - ve, il - lud a - ve per án - ge - lum ac -
cí - pi - ens! A - ve, con - cí - pi - ens Pa - tris
splendó - rem, be - ne - dí - cta! A - ve, ca - sta, san-ctís-

si - ma Vir - go, so - la in - nú - pta: te glo -
 rí - fi - cant¹ o-mnis cre - a - tú - ra, ma - trem lú - mi - nis,
 al - le - lú - ia, al - le - lú - ia!

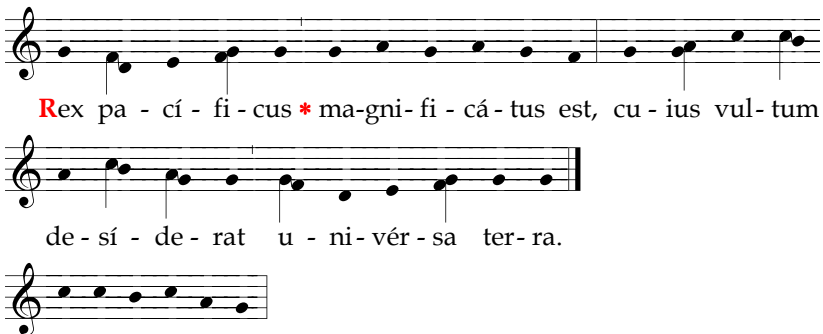
Deus in adiutórium **dicatur.**

Antiphona · 8g1

Sci - tó - te, * qui - a pro - pe est re - gnum De - i, a - men
 di - co vo - bis, qui - a non tar - dá - bit! **Ps.** Laudáte púeri.

Antiphona · 8g1

Rex pa - cí - fi - cus * ma - gni - fi - cá - tus est, cu - ius vul - tum
 de - sí - de - rat u - ni - vér - sa ter - ra.

Ps. Laudáte Dóminum omnes gentes.

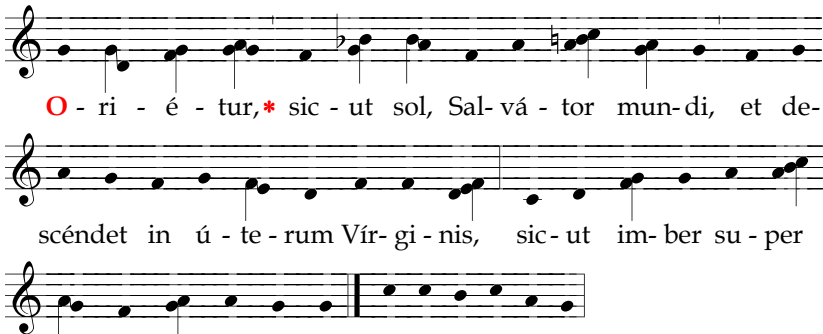
¹ Edd. te] glorificat

Antiphona · 7a

Ma-gni - fi - cá - tus est * rex pa - cí - fi - cus su - per omnes
re - ges u - ni - vér - sæ ter - ræ. Ps. Lauda ánima.

Antiphona · 8g1

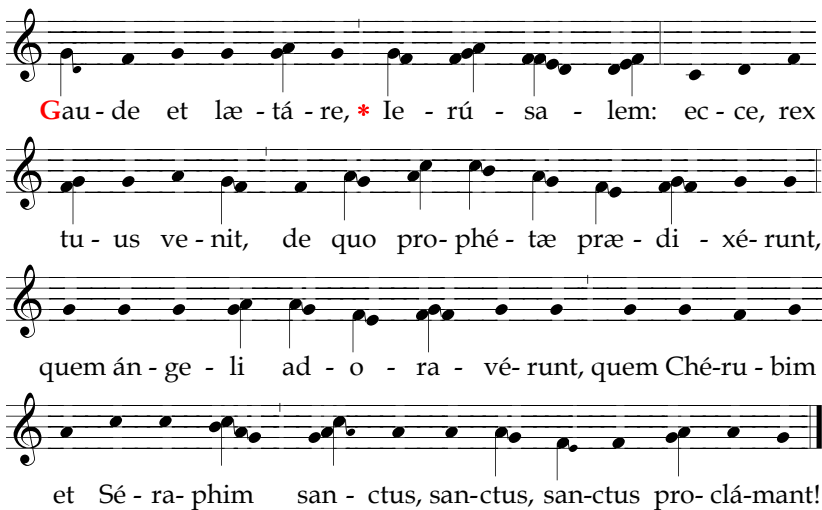
O - ri - é - tur, * sic - ut sol, Sal - vá - tor mun - di, et de -
scéndet in ú - te - rum Vír - gi - nis, sic - ut im - ber su - per
gra - men, al - le - lú - ia. Ps. Laudáte Dóminum, quóniam.

Antiphona · 8g1

Dum or - tus * fú - e - rit sol de cæ - lo, vi - dé - bi - tis
re - gem re - gum, pro - ce - dén - tem a Pa - tre,
tamquam sponsum de thá - la - mo su - o. Ps. Lauda, Ierúsalem.

Antiphona · 8g1

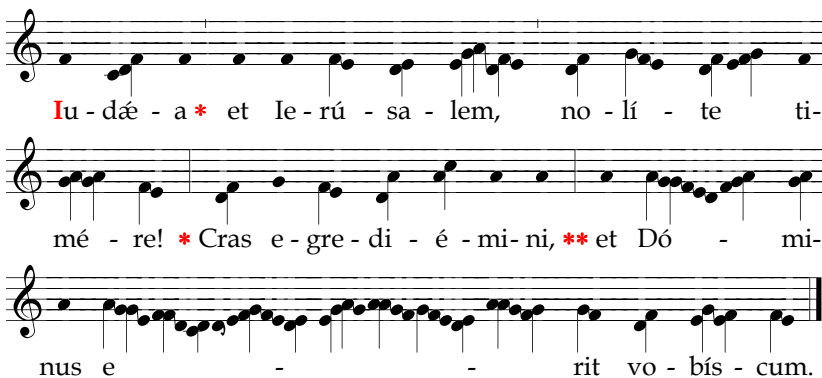

Gau - de et læ - tá - re, * Ie - rú - sa - lem: ec - ce, rex
 tu - us ve - nit, de quo pro - phé - tæ præ - di - xé - runt,
 quem án - ge - li ad - o - ra - vé - runt, quem Ché - ru - bim
 et Sé - ra - phim san - ctus, san - ctus, san - ctus pro - clá - mant!

Capitulum

FRATRES. Paulus, servus Iesu Christi, vocátus apóstolus, segregátus in evangélium Dei, quod ante promiserat per prophétas suos in scriptúris sanctis de Fílio suo, qui factus est ei ex sémine David secúndum carnem. Deo grátias.

Responsorium · 4

Iu - daë - a * et Ie - rú - sa - lem, no - lí - te ti -
 mé - re! * Cras e - gre - di - é - mi - ni, ** et Dó - mi -
 nus e - - - rit vo - bís - cum.

V. Con-stán - tes e - stó - te! Vi - dé - bi - tis au - xí -
 li - um Dó - mi - ni su - per nos. **C**ras e -
 gre - di - é - mi - ni. **G**ló - ri - a Pa - tri et Fí -
 li - o et Spi - rí - tu - i San - cto!
Et Dó - mi - nus.

Hymnus²

In-tén-de, qui re-gis Is - ra - el, qui se-des su-per Ché - ru - bim,
 éx - ci - ta tu - am pot - én - ti - am, et ve - ni ad sal - vándum nos!
Ve - ni, Redémptor gén - ti - um, os - tén - de partum Vír - gi - nis,
 mi - ré - tur o - mne sæ - cu - lum, ta - lis de - cet par - tus De - um!

² Hanc primam stropham hymni BNS tantum tradidit, immo sub titulo Antiphona.

Non ex virili sémine,
sed mýstico spirámine
Verbum Dei factum est caro,
fructúsque ventris flóruit.

Alvus tuméscit Vírginis,
claustra pudóris pérmament,
vexílla virtútum micant,
versátur in templo Deus,

Procédens de thálamo suo,
pudóris aula régia,
gémínæ gigas substántiæ,
álacris ut currat viam.

Egréssus eius a Patre,
regréssus eius ad Patrem,
excúrsus usque ad íferos,
recúrsus ad sedem Dei.

Versiculus

V. Tamquam sponsus Dóminus.

R. Procédens de thálamo suo.

Ad Magnificat antiphona · 8g1

Cum es - set * despon - sá - ta ma - ter Ie - su, Ma - rí - a
Io - seph, án - te - quam con - ve - ní - rent, in - vén - ta est
in ú - te - ro habens, quod e - nim in e - a na -
tum est, de Spí - ri - tu San - cto est, al - le - lú - ia.

Æquális ætérno Patri
carnis trophæo accíngere,
infirma nostri córporis
virtúte firmans pépeti.

Præsépe iam fulget tuum,
luménque nox spirat novum,
quod nulla nox intépolet,
fidéque iugi lúceat!

Glória tibi, Dómine,
qui natus es de Vírgine,
cum Patre et Sancto Spíritu
in sempitérna sácula!

A - men.

E u o u a e.

Oratio

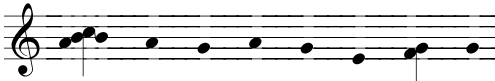
DEUS, qui nos redemptionis nostrae annua expectatione laetificas: praesta, ut Unigenitum tuum, quem Redemptorem laeti suscipimus, venientem quoque iudicem securi videamus. Dominum nostrum, Iesum Christum, Filium tuum, qui tecum.

Ad completorium

Psalmus: Cum invocarem. **Hymnus:** Lux mundi, **vel:**

Fit por-ta Chri-sti pér-vi-a,

re-fér-ta ple-na grá-ti-a,

trans-ít-que rex, et pér-ma-net

clau-sa, ut fu-it, per sá-cu-la.

Genus supérni lúminis
procéssit aula Vírginis,
sponsúsque, Redémptor, cónditor,
suae gigas Ecclésiæ.

Honor matris et gáudium,
imménsa spes credéntium:
per atra mortis pócula
resólvit nostra crímina.

Glória tibi, Dómine,
qui natus es de Vírgine,
cum Patre et Sancto Spíritu
in sempitérna sácula!

A - men.

Capitulum: Paradísi porta. **Versiculus:** Benedictus, qui venit.

Ad Nunc dimittis antiphona · 8g1

Com-plé - ti sunt * di - es Ma - rí - æ, ut pá - re - ret fí - li -

um su - um pri - mo - gé - ni - tum. E u o u a e.

Oratio: Deus, qui nos redemptiónis. **Oratio:** Deus, qui illúminas.

IN NATIVITATE DOMINI

ad matutinas

Invitatorium · 4/II.

Chri - stus na - tus est no - bis: * ve - ní - te,

ad - o - ré - mus! Ps. Veníte.

In primo nocturno

Antiphona · 8a

Dó - mi - nus di - xit ad me: * Fí - li - us me - us es tu,

e - go hó - di - e gé - nu - i te. **Ps.** Quare fremuérunt.

Antiphona · 8g1

Tamquam sponsus, * Dó - mi - nus pro - cé - dens de thá - la - mo

su - o. **Ps.** Cæli enárrant.

Antiphona · 1g3

Dif - fú - sa est * grá - ti - a in lá - bi - is tu - is, propter -

e - a be - ne - dí - xit te De - us in æ - tér - num.

Ps. Eructávit.

Versiculus

V. Speciósus forma præ fíliis hóminum.

R. Diffúsa est grátia in lábiis tuis.

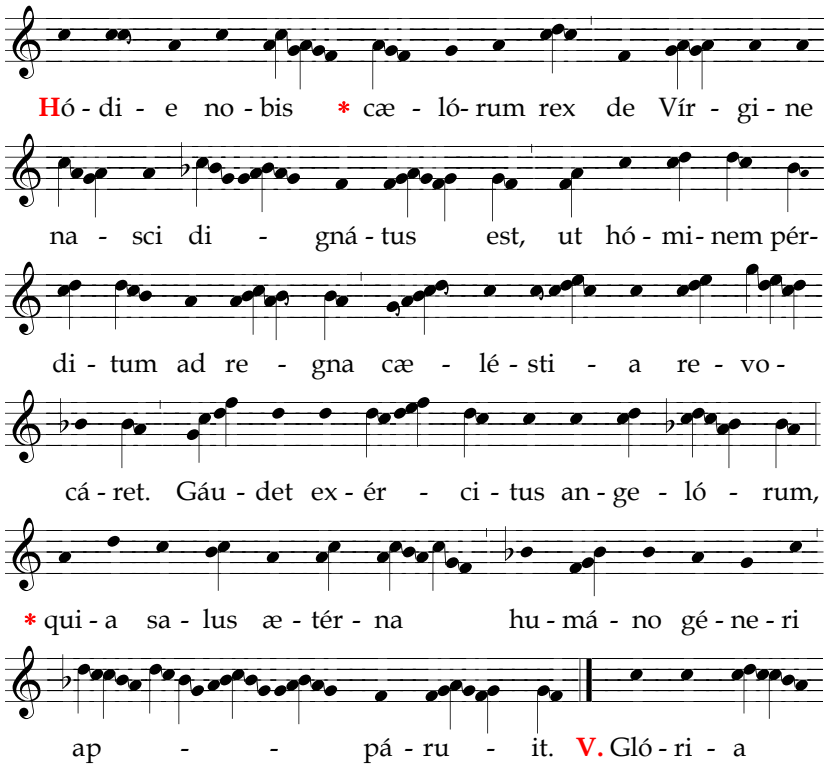
Benedictiones dicuntur de beata Virgine.

Lectio I.

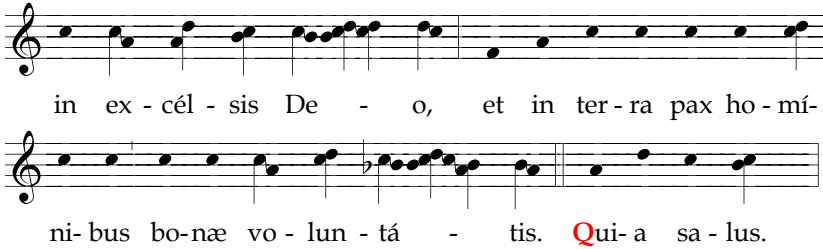
PRIMO témpore alleviáta est terra Zábulon · et terra Néphthalim, et novíssimo aggraváta est via maris · trans Iordánem Galilææ. Gén - tium pópulus, qui ambulábat in ténebris, vidit lucem magnam. Habi - tántibus in regione umbræ mortis · lux orta est eis. Multiplicásti gen - tem, non magnificásti lætítiam. Lætabúntur coram te, sicut qui lætán -

tur in messe, sicut exsultant victóres, capta præda, quando dívidunt spólia. Iugum enim óneris eius, et virgam húmeri eius, et sceptrum exactóris eius superásti, sicut in die Má dian. Quia omnis violénta prædátio cum tumúlto · et vestiméntum mixtum sáanguine · erit in combustiónem, et cibus ignis. Párvulus enim natus est nobis, et fílius datus est nobis. Et factus est principátus super húmerum eius, et vocábitur nomen eius: Admirábilis, Consiliárius, Deus fortis, Pater futúri sǎculi, Princeps pacis. Multiplicábitur eius impérium, et pacis non erit finis. Super sólium David · et super regnum eius sedébit, ut confirmet illud, et corróboret in iudício · et iustítia, ámodo usque in sempitérnum. Zelus Dómini exercítuum fáciat hoc. Verbum misit Dóminus in Iacob, et cécidit in Israel. Hæc.

Responsorium · 5

Hó - di - e no - bis * cæ - ló - rum rex de Vír - gi - ne
na - sci di - gná - tus est, ut hó - mi - nem pér -
di - tum ad re - gna cæ - lé - sti - a re - vo -
cá - ret. Gáu - det ex - ér - ci - tus an - ge - ló - rum,
* qui - a sa - lus æ - tér - na hu - má - no gé - ne - ri
ap - - pá - ru - it. V. Gló - ri - a

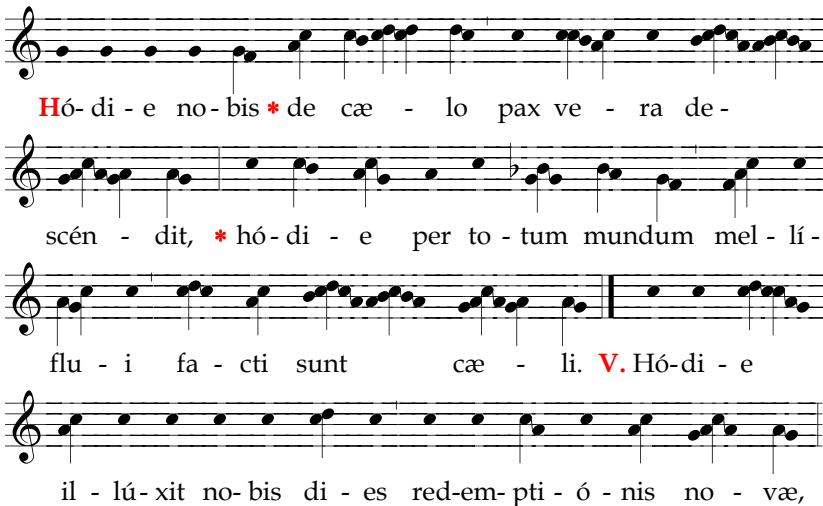

in ex - cël - sis De - o, et in ter - ra pax ho - mí -
ni - bus bo - næ vo - lun - tá - tis. Qui - a sa - lus.

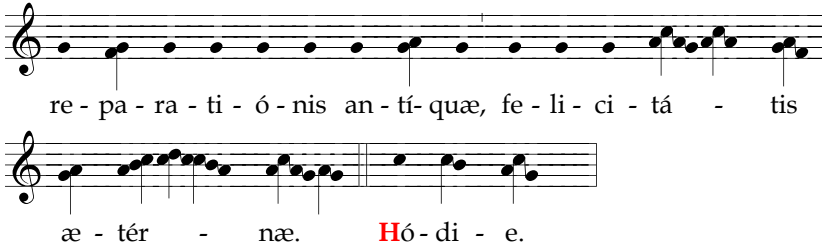
Lectio II.

CONSOLÁMINI, consolámini pópule meus, dicit Deus vester. Loquímini ad cor Ierúsalem, et advocáte eam: Quóniam compléta est malítia eius, dimíssa est iníquitas illíus. Suscépit de manu Dómini duplícia · pro ómnibus peccátis suis. Vox clamántis in desérto: Paráte viam Dómini, rectas fácite in solitúdine sémitas Dei nostri! Omnis vallis exaltábitur, et omnis mons et collis humiliábitur. Et erunt prava in dirécta, et áspera in vias planas. Et revelábitur glória Dómini, et vidébit omnis caro páriter, quod os Dómini locútum est. Vox dicéntis: Clama! Et dixi: Quid clamábo? Omnis caro fænum, et omnis glória eius, quasi flos agri. Exsiccátum est fænum, et cécidit flos, quia spíritus Dómini sufflávit in eo. Vere fænum est pópulus. Exsiccátum est fænum, et cécidit flos. Verbum autem Dómini manet in ætérnum. Hæc.

Responsorium · 8

Hó - di - e no - bis * de cæ - lo pax ve - ra de -
scén - dit, * hó - di - e per to - tum mundum mel - lí -
flu - i fa - cti sunt cæ - li. **V.** Hó - di - e
il - lú - xit no - bis di - es red - em - pti - ó - nis no - væ,

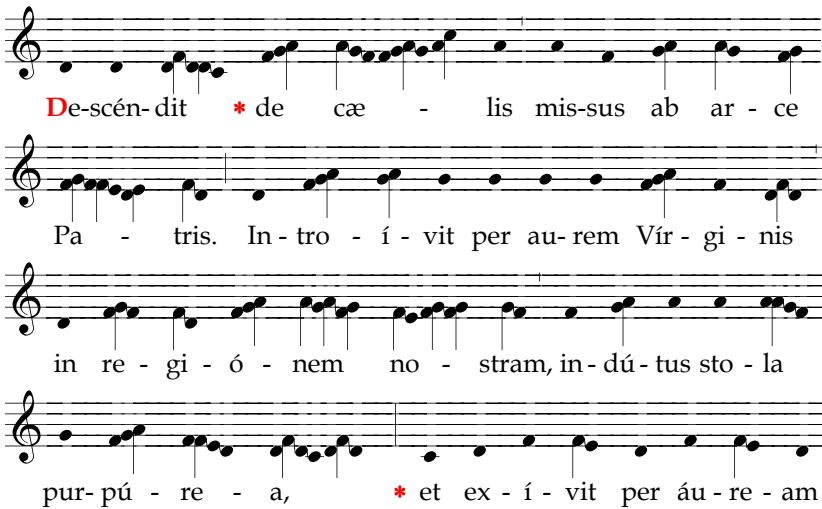

re - pa - ra - ti - ó - nis an - tí - quæ, fe - li - ci - tá - tis
 æ - tér - - næ. **H**ó - di - e.

Lectio III.

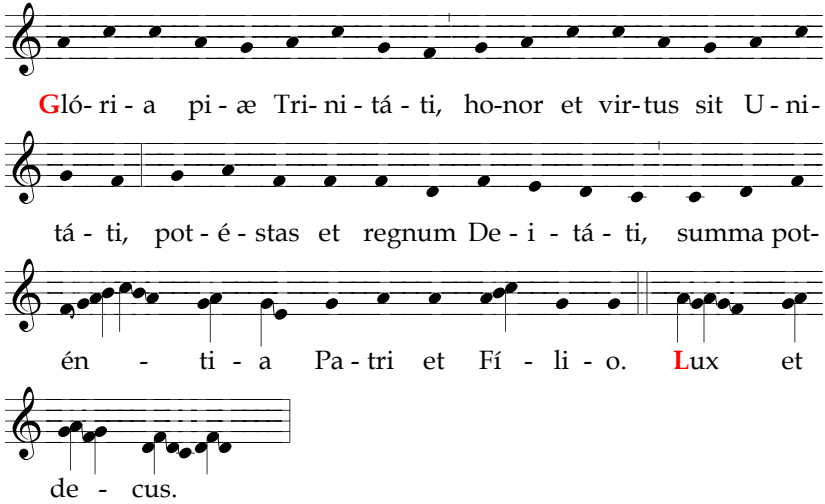
CONSÜRGE, consürge, indüere fortitudine tua Sion, indüere vestiméntis glóriæ tuæ, Ierúsalem, cívitas sancta, quia non adiíciet ultra, ut pertránseat per te incircumcísus et immúndus! Excútere de púlvere, consürge, sede Ierúsalem, solve víncula colli tui, captíva fí - lia Sion! Quia hæc dicit Dóminus, Deus: Gratis venúmdati estis, et si - ne argénto redimémini. Quia hæc dicit Dóminus, Deus: In Ægýptum descéndit pópulus meus in princípío, ut colónus esset ibi, et Assur absque ulla causa calumniátus est eum. Et nunc quid mihi est, dicit Dóminus, quóniam ablátus est pópulus meus gratis? Dominatóres eius iníque agunt, dicit Dóminus, et iúgiter tota die nomen meum blasphemátur. Propter hoc sciet pópulus meus nomen meum in die illa, quia ego ipse, qui loquébar, ecce, adsum. Hæc.

Responsorium · 1

De - scén - dit * de cæ - lis mis - sus ab ar - ce
 Pa - tris. In - tro - í - vit per au - rem Ví - gi - nis
 in re - gi - ó - nem no - stram, in - dú - tus sto - la
 pur - pú - re - a, * et ex - í - vit per áu - re - am

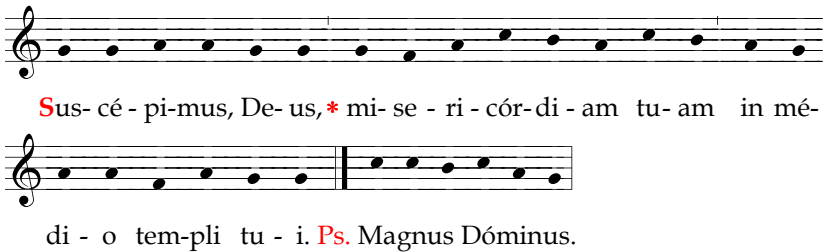
por - tam ** lux et de - cus u - ni - vér - sæ
 fá - bri - cæ mun - di. **V.** Tam - - -
 - - quam sponsus, Dómi - nus pro - cé - dens de thá -
 la - mo su - o. **Mis** - sus ab ar - ce ve - ni - é - bat,
 magnam læ - tí - ti - am nun - ti - á - bat: Est Christus ven - tú - rus,
 al - vo ma - tris pro - cre - á - tus, tam - quam sponsus.
Et ex - í - vit. **Gló** - - -
 ri - a Pa - tri et Fí - li - o et Spi - rí - tu - i San - cto,
 sic - ut e - rat in prin - cí - pi - o et nunc et sem - per
 et in sæ - cu - la sæ - cu - ló - rum! A - men.

Gló-ri-a pi-æ Tri-ni-tá-ti, ho-nor et vir-tus sit U-ni-
 tá-ti, pot-é-stas et regnum De-i - tá-ti, summa pot-
 én - ti - a Pa-tri et Fí - li - o. **L**ux et
 de - cus.

In secundo nocturno

Antiphona · 8g1

Sus-cé-pi-mus, De-us, * mi-se-ri-cór-di-am tu-am in mé-
 di - o tem-pli tu - i. **Ps.** Magnus Dóminus.

Antiphona · 3c

O - ri - é - tur * di - é - bus³ Dó-mi-ni ab-un-dán-ti - a pa-cis,

³ *Edd.* Orietur] in diebus

et do-mi - ná - bi - tur. **Ps.** Deus, iudícium.

Antiphona · 8a

Vé - ri - tas de ter - ra or - ta est,* et iu - stí - ti - a de cæ - lo

pro - spé - xit. **Ps.** Benedixísti.

Versiculus

V. Notum fecit Dóminus, allelúia.

R. Salutáre suum, allelúia.

Sermo Isidori | Lectio IV.

NATÁLIS Dómini dies · ea de causa a pátribus votívæ sollemnitá - tis institútus est, quia in eo Christus pro redemptióne mundi · nasci corporáliter vóluit, pródiens ex Vírginis útero, qui erat in Patris império. Cuius suscéptæ carnis causa hæc est: postquam enim inví - dia diáboli · parens ille primus, spe sedúctus ináni, cécidit · confé - stím exsul et pérditus in omni génere suo radicem malítiae · et peccáti tradúxit. Crescebátque in malum veheméntius omne genus mortáli - um, diffúsus ubíque sceléribus, et, quod est néquiús, ómnium cúl - tibus idolórum; volens ígitur Deus termináre peccátum, consúluit ver - bo, lege, prophétis, signis, plagis · et prodígiis. Sed, cum nec sic qui - dem erróres suos admónitus cognósceret mundus, misit Deus Fílium suum, ut carnem indúeret, et homínibus apparéret, et peccatóres sa - náret. Tu.

Responsorium · 4

Quem vi - dí - stis, * pa - stó - res, dí - ci - te! An - nun - ti -

á - te no - bis, in ter - ris quis ap - pá - ru - it!

* Na - tum ví - di - mus in cho - ro an - ge - ló - rum,

Sal - va - tó - rem Dó - mi - num. V. Dí - ci - te,

quid - nam vi - dí - stis, et an - nun - ti - á - te Christi na -

ti - vi - tá - tem! Na - tum.

Lectio V.

QUI ídeo in hómíne venit, quia per seípsum cognósci ab homínibus non pótuit. Ut autem viderétur, Verbum caro factum est, assuméndo carnem, non mutátum in carne. Assúmpsit enim humanitátem, non amísit divinitátem. Ita idem Deus et homo · idem in natúra hómínis factus est mortális, manens, quod erat, assuménsque, quod non erat, ut liberáret, quod fécerat. Hæc est ergo domínicæ nativítatis magna sollémnitas. Hæc est diéi huius nova et gloriósa festívitás, advéntus Dei factus ad hómínes. Itaque dies iste pro eo, quod Christus in eo natus est, Natális dícitur. Quem ígitur observáre per revolútum círculum anni · festa sollemnitáte debémus, ut in memóriam revocétur, quod Christus natus est. Tu.

Responsorium · 3

O, * magnum my - sté - ri - um et ad - mi -

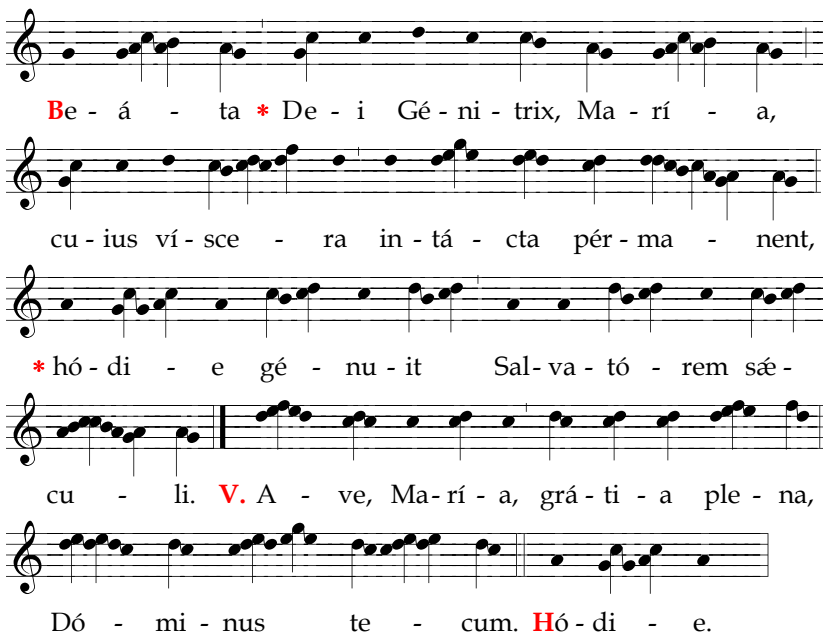
rá - bi - le sa - cra - mén - tum, ut a - ni - má -
 li - a vi - dé - rent Dó - mi - num na - tum, * ia - cén -
 tem in præ - sé - pi - o! Be - á - ta Vir - go,
 cu - ius ví - sce - ra me - ru - é - runt por - tá - re Dó - mi -
 num Chri - stum! V. Dó - mi - ne, au - dí - vi au - dí - tum
 tu - um, et tí - mu - i, con - si - de - rá - vi ó - pe - ra
 tu - a, et ex - pá - vi, in mé - di - o du - um a -
 ni - má - li - um. Ia - cén - tem.

Sermo sancti Leonis papæ | Lectio VI.

SALVATOR noster, dilectissimi, hódie natus est, gaudeámus! Neque enim locum fas est esse tristitiæ, ubi natalis est vitæ. Quæ, consumpto mortalitatis timóre, ingerit bonis de promissa æternitate lætitiã. Una cunctis lætitiæ commúnis est rãtio, quia Dóminus noster, peccãti mortisque destrúctio, sicut nullum a reãtu líberum réperit, ita pro liberãndis ómnibus venit. Exsúltet sanctus, quia propínquat ad palmam! Gáudeat peccãtor, quia invitãtur ad véniam! Animétur gèn-

tilis, quia vocátur ad vitam! Dei namque Fílius secúndum plenitúdi-
nem témporis, quam divíni consílii inscrutábilis altitúdo dispósuit,
reconciliándam auctóri suo, natúram géneris assúmpsit humáni, ut
invéntor mortis, diábolus · per ipsam, qua vícerat, vincerétur. In quo
conflíctu, pro nobis ínito, magno et mirábili æquitátis iure certátum
est, dum omnípotens Dóminus cum sævíssimo hoste · non in sua
maiestáte, sed in nostra humilitáte congréditur. Obiúciens ei eándem
formam, eandémque natúram, mortalitátis quidem nostræ príncipem,⁴
sed peccáti totíus expétem. Tu.

Responsorium · 7

Be - á - ta * De - i Gé - ni - trix, Ma - rí - a,
cu - ius ví - sce - ra in - tá - cta pér - ma - nent,
* hó - di - e gé - nu - it Sal - va - tó - rem sáe -
cu - li. V. A - ve, Ma - rí - a, grá - ti - a ple - na,
Dó - mi - nus te - cum. Hó - di - e.

⁴ *Malim nostræ] participem*

In tertio nocturno

Antiphona · 6f (b)

I-pse in-vo-cá-vit⁵ me, * al-le-lú-ia, Pa-ter me-us

es tu, al-le-lú-ia. **Ps.** Misericórdias Dómini.

Antiphona · 4e

Læ-tén-tur cæ-li, * et ex-súl-tet ter-ra an-te fá-ci-em

Dó-mi-ni, quó-ni-am ve-nit! **Ps.** Cantáte **primum**.

Antiphona · 6f (b)

No-tum fe-cit Dó-mi-nus, * al-le-lú-ia, sa-lu-tá-re

su-um, al-le-lú-ia. **Ps.** Cantáte **secundum**.

Versiculus

V. Benedíctus, qui venit in nómine Dómini.

R. Deus Dóminus, et illúxit nobis.

⁵ Edd. Ipse] invocabit

Secundum Lucam

IN illo tēpore. Exiit edíctum a Cæsare Augústo, ut describerétur univérsum orbis. Et réliqua.

Homélia beáti Gregórii papæ.

Lectio VII.

QUIA, largiēte Dómino, missárum sollémnia ter hódie celebratúri sumus, loqui diu de evangélica lectione non póssumus. Sed nos áliquid vel breviter dícere · Redemptóris nostri natívas ipsa compéllit. Quid est, quod nascitúro Dómino mundus describitur, nisi hoc, quod apérte monstrátur, quia ille apparébat in carne, qui eléctos suos ascriberet in æternitatē? Cui contra de réprobis per prophétam dicitur: Deleántur de libro vivéntium, et cum iustis non scribántur. Quia bene étiam in Bétlehem nascitur. Bétlehem enim domus panis interpretátur. Ipse est namque, qui ait: Ego sum panis vivus, qui de cælo descéndi. Locus ergo, in quo Dóminus nascitur, domus panis ante vocátus est, quia futúrum profécto erat, ut ibi ille per matériam carnis appareret, qui electórum mentes intérna satietatē reficeret. Tu.

Responsorium · 2

San-cta * et im-ma-cu-lá - ta vir - gí-
ni - tas, qui-bus te láu - di - bus éf - fe - ram,⁶
né - sci - o, * qui - a quem cæ - li cá - pe - re non
pót - e - rant, tu - o gré - mi - o con - tu -

⁶ BNS laudibus] referam

lí - sti. **V.** Be - ne - dí - cta tu in mu - li - é - ri - bus,
 et be - ne - dí - ctus fru - ctus ven - tris tu - i.
 Qui - a quem cæ - li.

Secundum Lucam

IN illo tēpore. Pastōres loquebāntur ad invicem: Transeāmus usque Bēthlehem, et videāmus hoc verbum, quod factum est, quod Dóminus ostēdit nobis! Et reliqua.

Homélia venerābilis Bedæ presbýteri.

Lectio VIII.

NATO in Bēthlehem Dómino Salvatóre, sicut sacra Evangélii testátur história, pastóribus, qui in regiōne eādem erant, vigilāntes vigílias super gregem suum, ángelus Dómini · magna cum luce apparuit, exortúmque mundo solem iustítiae · non solum cæléstis voce sermónis, verum étiam claritáte divínæ lucis astrúxit. Nusquam enim in tota Véteris Instruménti série repérimus ángelos, qui tam sédulo apparuére páttribus, cum luce apparuisse, sed hoc privilégium recte hodiérno tēpore servátum est, quando exórtum est in ténebris lumen rectis corde · miséricors et miserátor Dóminus. Verum, ne parva unius ángeli viderétur auctóritas, postquam unus sacraméntum novæ nativitátis edócuit, statim multitúdo cæléstium ágminum, quæ glóriam Deo cáneret, pacémque simul homínibus prædicáret, áffuit. Apérte demónstrans, quia per hanc novitátem · hómines ad pacem unius fidei essent converténdi. Significent autem mýstice pastóres isti gregum · doctóres quosque atque rectóres fidélium animárum. Nox, cuius vigílias custodiébant super gregem suum, perícúla tentatiónum índicat, a quibus se suósque subiéctos · omnes, qui perfécte vigílant, custodíre non desístunt. Pastóres autem illi · felíci gáudio festinárunnt vidére, quod audierant. Et quia ardénti amóre quæsiérunt, contínuo inveníre meruérunt. Sed et intellectuálium pastóres gre-

gum, qua mentis indústria Christum quærerere débeant, dictis páriter suis ostendérunt et factis. Transeámus ergo et nos, fratres caríssimi, abiéctis concupiscéntiis carnálibus, toto mentis desidério · usque Béthlehem, civitátem David, id est panis vivi, non manu factam, sed ætérrnam in cælis, et recolámus amándo, atque dignis honóribus eius incarnatiónem celebrémus, et pervígili cura procurémus, ut, quem illi in præsepío vidére vagiéntem, nos in Patris sólio mereámur vidére regnántem! Tu.

Responsorium · 7

Be - á - ta * ví - sce - ra Ma - rí - æ Vír - gi -
 nis, quæ por - ta - vé - runt æ - tér - ni Pa - tris
 Fí - li - um, et be - á - ta ú - be - ra, quæ la - cta -
 vé - runt Christum Dó - mi - num, * qui - a hó - di - e pro sa -
 lú - te mun - di de Vír - gi - ne na - sci di -
 gná - tus est. V. Di - es san - cti - fi - cá - tus il - lú -
 xit no - bis, ve - ní - te, gen - tes, et ad - o - rá - te

Dó - mi - num! Qui - a hó - di - e.

Secundum Ioannem

IN principio erat Verbum. Et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil. Et reliqua.

Homélia venerábilis Bedæ presbýteri.

Lectio IX.

QUIA temporálem Mediatóris Dei et hóminum, hóminis Iesu Christi nativitátem · sanctórum evangelistárum verbis, Matthæi videlicet et Lucæ, manifestátam cognóvimus, libet étiam de Verbi, id est divinitátis eius æternitáte, in qua Patri manet semper æquális, beáti Ioánnis evangelistæ dicta scrutári, qui singularis privilégio mérui castitátis, ut céteris áltius divinitátis ipsíus cáperet, simul et patefáceret arcánium. Neque enim frustra in cena super pectus Dómini Iesu recubuisse perhibétur, sed per hoc týpice docétur, quia cæléstis haustum sapiéntiæ · céteris excellentius · de sanctíssimo eíusdem pectoris fonte potáverit. Unde et mérito in figúra · quáttuor animálium · áquilæ volánti comparátur, cunctis quippe ávibus áquila célsius voláre, cunctisque animántibus clárus solis rádiis infígere consuevit obtútus. Et céteri evangelistæ quasi in terra cum Dómino ámbulant, qui temporálem eius generatiónem páriter, et temporália facta sufficienter exponétes, pauca de divinitáte dixerunt. Hic autem, quasi ad cælum volat cum Dómino, qui, per pauca de temporálibus actis edisserens, ætérrnam divinitátis eius poténtiam, per quam ómnia facta sunt, sublímius mente volándo, et limpídus speculándo cognóvit, ac nobis cognoscéndam scribéndó trádidit. Tu.

Responsorium · 8

Ver- bum* ca - ro factum est, et ha - bi - tá - vit⁷

⁷ BNS et] habitabit

in no - bis, * cu - ius gló - ri - am ví - di -
 mus, qua - si U - ni - gé - ni - ti a Pa - tre,
 ** plenum grá - ti - a et ve - ri - tá - te.
 V. Pu - er na - tus est no - bis, et fí - li - us da -
 tus est no - bis.⁸ Cu - ius. V. In prin - cí - pi - o
 e - rat Verbum, et Verbum e - rat a - pud De - um,
 et De - us e - rat Verbum. Cu - ius. Gló - ri - a
 Pa - tri et Fí - li - o et Spi - rí - tu - i San - cto,
 sic - ut e - rat in prin - cí - pi - o et nunc et sem - per

⁸ Hic versus antiquior non nisi in BNS attestatur. Cantabatur olim hic prior, id est Puer natus tantum ad hunc nocturnum, sequens autem, id est In principio ad secundas vespas.

et in sæ-cu-la sæ-cu-ló - rum! A - men. **P**lenum

grá - ti - a.

Glória Patri *per totum dicatur.*

Evangelium

V. Dó - mi - nus vo - bís - cum!

R. Et cum spí - ri - tu tu - o!

V. In - í - ti - um san - cti Ev - an - gé - li - i

se - cún - dum Mat - thæ - um.

R. Gló - ri - a ti - bi, Dó - mi - ne!

Li - ber ge - ne - ra - ti - ó - nis Ie - su Chri - sti, fí -

lii Da - vid, fi - li - i A - bra - ham. A - bra - ham
 gé - nu - it I - sa - ac, I - sa - ac au - tem gé - nu - it
 Ia - cob, Ia - cob au - tem gé - nu - it Iu - dam
 et fra - tres e - ius.⁹ Iu - das au - tem gé - nu - it Pha - res
 et Za - ram de Tha - mar. Pha - res au - tem gé - nu - it
 Es - rom, Es - rom au - tem gé - nu - it A - ram, A - ram
 au - tem gé - nu - it A - mí - na - dab. A - mí - na - dab
 au - tem gé - nu - it Ná - as - son. Ná - as - son au - tem
 gé - nu - it Sal - mon, Sal - mon au - tem gé - nu - it Booz

⁹ *Edd. om. Iudam]* et fratres eius

de Ra - chab, Booz au - tem gé - nu - it Io - bed
 ex Ruth. Io - bed au - tem gé - nu - it Ies - se.
 Ies - se au - tem gé - nu - it Da - vid re - gem, Da - vid
 au - tem rex gé - nu - it Sa - lo - mó - nem ex e - a,
 quæ fu - it U - rí - æ. Sá - lo - mon au - tem gé - nu - it
 Ró - bo - am, Ró - bo - am au - tem gé - nu - it A - bi - am,
 A - bi - as au - tem gé - nu - it A - saph. A - saph
 au - tem gé - nu - it Ió - sa - phat. Ió - sa - phat au - tem
 gé - nu - it Io - ram, Io - ram au - tem gé - nu - it O - zí - am,
 O - zí - as au - tem gé - nu - it Ió - a - tham.

Ió - a - tham au - tem gé - nu - it A - chaz. A - chaz au - tem
 gé - nu - it E - ze - chí - am, E - ze - chí - as au - tem gé -
 nu - it Ma - nás - sen, Ma - nás - ses au - tem gé - nu - it
 A - mon. A - mon au - tem gé - nu - it Io - sí - am.
 Io - sí - as au - tem gé - nu - it Ie - cho - ní - am et fra -
 tres e - ius in transmi - gra - ti - ó - ne Ba - by - ló - nis.
 Et post transmigra - ti - ó - nem Ba - by - ló - nis Ie - cho -
 ní - as gé - nu - it Sa - lá - thi - el, Sa - lá - thi - el
 au - tem gé - nu - it Zo - ró - ba - bel. Zo - ró - ba - bel
 au - tem gé - nu - it A - bi - ud, A - bi - ud autem gé -

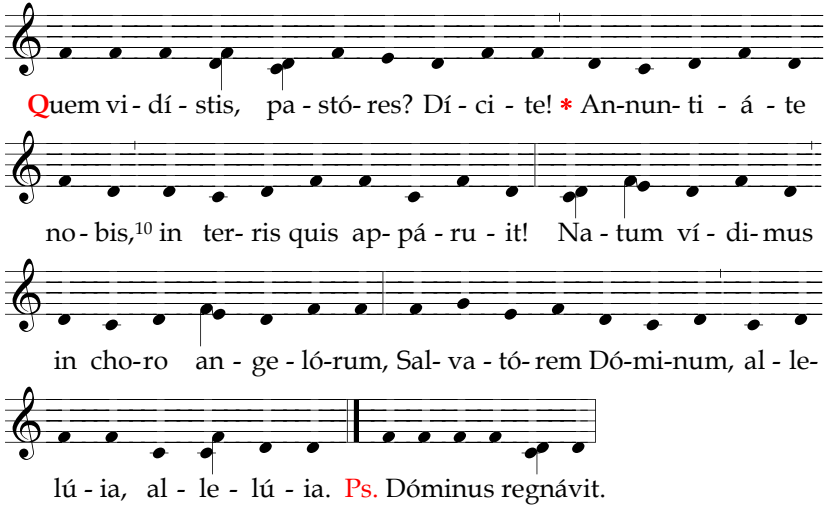
IN NATIVITATE DOMINI

nu - it E - lí - a - chim, E - lí - a - chim autem gé -
 nu - it A - zor. A - zor au - tem gé - nu - it Sad - doc.
 Saddoc au - tem gé - nu - it A - chim, A - chim autem gé -
 nu - it E - li - ud, E - li - ud au - tem gé - nu - it
 E - le - á - zar. E - le - á - zar au - tem gé - nu - it
 Matthan, Matthan autem gé - nu - it Ia - cob, Ia - cob
 au - tem gé - nu - it Io - seph, vi - rum Ma - rí - æ,
 de qua na - tus est Ie - sus, qui vo - cá - tur Chri - stus.

Deinde dicitur Te Deum. **Versiculus:** Notum fecit Dóminus.

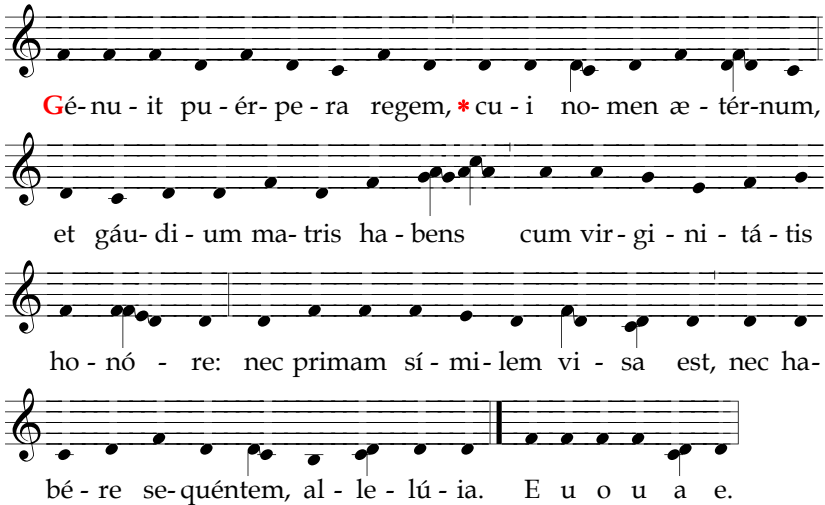
Laudes

Antiphona · 2

Quem vi - dí - stis, pa - stó - res? Dí - ci - te! * An - nun - ti - á - te
no - bis,¹⁰ in ter - ris quis ap - pá - ru - it! Na - tum ví - di - mus
in cho - ro an - ge - ló - rum, Sal - va - tó - rem Dó - mi - num, al - le -
lú - ia, al - le - lú - ia. **Ps.** Dóminus regnávít.

Antiphona · 2

Gé - nu - it pu - ér - pe - ra regem, * cu - i no - men æ - tér - num,
et gáu - di - um ma - tris ha - bens cum vir - gi - ni - tá - tis
ho - nó - re: nec primam sí - mi - lem vi - sa est, nec ha -
bé - re se - quéntem, al - le - lú - ia. E u o u a e.

¹⁰ *Edd. om.* Dicite] annuntiate nobis

Antiphona · 7d4

An - ge - lus * ad pa - stó - res a - it: An - nún - ti - o

vo - bis gáu - di - um magnum, qui - a na - tus est no - bis hó -

di - e Sal - vá - tor mun - di, al - le - lú - ia.

E u o u a e.

Antiphona · 7d4

Fa - cta est * cum án - ge - lo mul - ti - tú - do cæ - lé - stis ex - ér -

ci - tus, laudán - ti - um¹¹ et di - cén - ti - um: Gló - ri - a in

ex - cél - sis De - o, et in ter - ra pax ho - mí - ni - bus

bo - næ vo - lun - tá - tis, al - le - lú - ia, al - le - lú - ia!

¹¹ Edd. add. laudantium] Deum

E u o u a e.

Antiphona · 8g2

Pár - vu - lus fí - li - us * hó - di - e na - tus est no - bis,

et vo - cá - bi - tur De - us for - tis, al - le - lú - ia,

al - le - lú - ia. E u o u a e.

Capitulum

CARÍSSIMI. Appáruit grátia Dei, Salvatóris nostri ómnibus homí - bus, erúdiens nos, ut, abnegántes impietátem et sæculária desi - déria, sóbrie et iuste et pie vivámus in hoc sæculo, exspectántes beá - tam spem et advéntum glóriæ magni Dei et Salvatóris nostri, Iesu Christi. Deo grátias.

Hymnus

Cor - de na - tus ex Pa - rén - tis an - te mun - di ex - ór - di - um,

Al - pha et O co - gno - mi - ná - tus, i - pse fons et cláu - su - la

ó - mni - um, quæ sunt, fu - é - re, quæque post fu - tú - ra sunt

sæ-cu - ló- rum sǣ - cu - lis.

O, beátus partus ille, Virgo cum puérpera
édidit nostram salútem, feta Sancto Spíritu,
et puer, Redémptor orbis os sacratum prótulit
sæculórum sǣculis!

Psallat altitúdo cæli, psallant omnes ángeli,
quicquid est virtútis usquam, psallat in laudem Dei:
nulla linguárum siléscat, vox et omnis cónsonet
sæculórum sǣculis!

Ecce, quem vates vetústis concinébant sǣculis,
quem prophetárum fidéles páginæ spopónderant,
émicat promíssus olim, cuncta colláudent eum
sæculórum sǣculis.

Te senes et te iuventus parvulorúmque chorus,
turba matrum virginúmque, simplices puéllulæ
voce concórdes pudíci pǣrstrepent concéntibus
sæculórum sǣculis.

Tibi, Christe, sit cum Patre Aíoque Spíritu
hymnus, melos, laus perénis, gratiárum áctio,
honor, virtus, victória, regnum æternáliter
sæculórum sǣculis!

A - men.

Versiculus

V. Verbum caro factum est.

R. Et habitávit in nobis.

Ad Benedictus antiphona · 8g2

Gló - ri - a * in ex - cél - sis De - o, et in ter - ra pax
 ho - mí - ni - bus bo - næ vo - lun - tá - tis, al - le - lú - ia,
 al - le - lú - ia! E u o u a e.

Oratio

DA nobis, quæsumus, Dómine, Deus noster, ut, qui nativitátem Dómini nostri, Iesu Christi nos frequentáre gaudémus, dignis conversatió nibus ad eius mereámur pertíngere consórtium! Per eúndem.

Ad primam

Hymnus: Iam lucis. **V.** Eníxa est puérpera, **V.** Glória tibi, Dómine, qui natus.

Antiphona · 2

Lux or - ta est su - per nos, * qui - a hó - di - e na - tus
 est Sal - vá - tor,¹² al - le - lú - ia. Ps. Deus, in nómine.

Confitémini. Beáti immaculáti. Retribue servo. Quicúmque. Laudáte Dóminum, omnes.

¹² Edd. quia] natus est nobis hodie Salvator

Capitulum

PÓPULUS géntium, qui ambulábát in ténebris, vidit lucem magnam, habitántibus in regióne umbræ mortis, lux orta est eis. Deo.

Responsorium · 6

Ie - su Christe, Fi - li De - i vi - vi: * mi - se - ré - re no - bis!

V. Qui di - gná - tus es de Vír - gi - ne na - sci:¹³ Mi - se - ré - re

no - bis. Gló - ri - a Pa - tri et Fí - li - o et Spi - rí - tu - i

Sancto. Ie - su Christe.

Versiculus: Benedíctus, qui venit.

Oratio

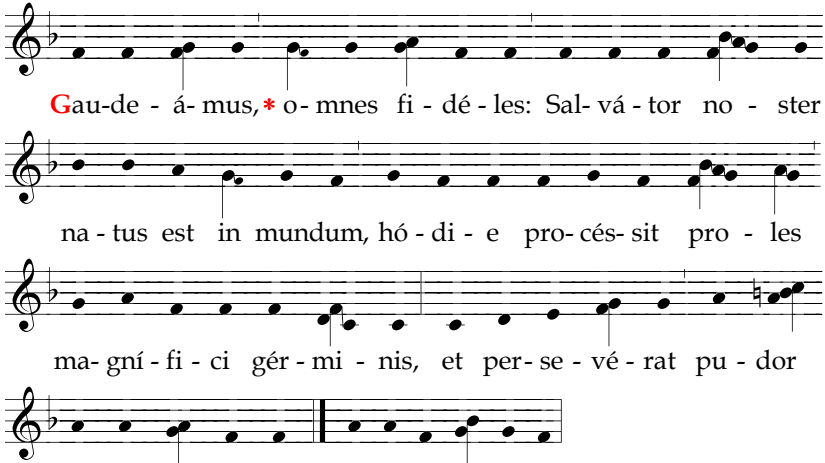
DA nobis, quæsumus, omnípotens Deus, ut, qui nova incarnáti Verbi tui luce perfúndimur, hoc in nostro respléndeat ópere, quod per fidem fulget in mente. Per.

Oratio: Dómine, sancte Pater. Exsultábunt sancti.

¹³ Edd. Qui] natus es de Virgine Maria

Ad tertiam

Antiphona · 6f (b)

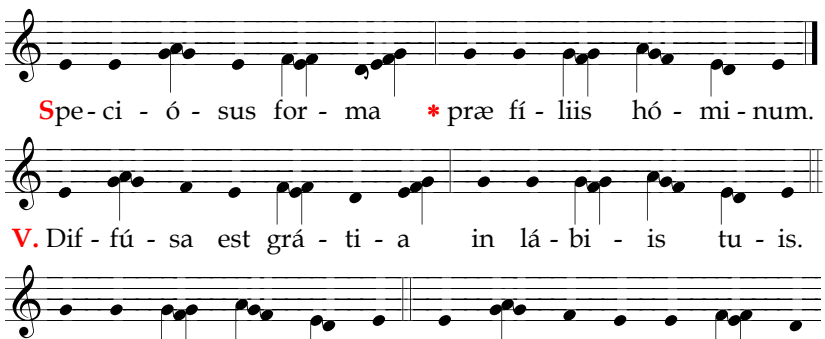

Gau-de - á - mus, * o - mnes fi - dé - les: Sal - vá - tor no - ster
na - tus est in mundum, hó - di - e pro - cés - sit pro - les
ma - gní - fi - ci gér - mi - nis, et per - se - vé - rat pu - dor
vir - gi - ni - tá - tis! Ps. Legem pone.

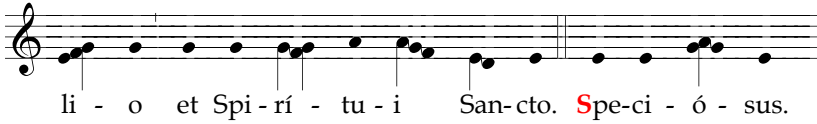
Capitulum

FRATRES. Multifarie multisque modis olim Deus loquens pãtribus in prophetis, novissime diẽbus istis locũtus est nobis in Fílio, quem constituit heredem universõrum, per quem fecit et sæcula. Deo.

Responsorium · 4

Spe - ci - ó - sus for - ma * præ fí - liis hó - mi - num.
V. Dif - fú - sa est grá - ti - a in lá - bi - is tu - is.
Præ fí - liis hó - mi - num. Gló - ri - a Pa - tri et Fí -

Versiculus: Notum fecit.

Oratio

CONCÉDE, quæsumus, omnípotens Deus, ut nos Unigéniti tui nova per carnem nativitas¹⁴ líberet, quos sub peccáti iugo vetústa sérvitus tenet. Per eúndem.

¹⁴ *Edd.* carnem] nativitatis

Ad sextam

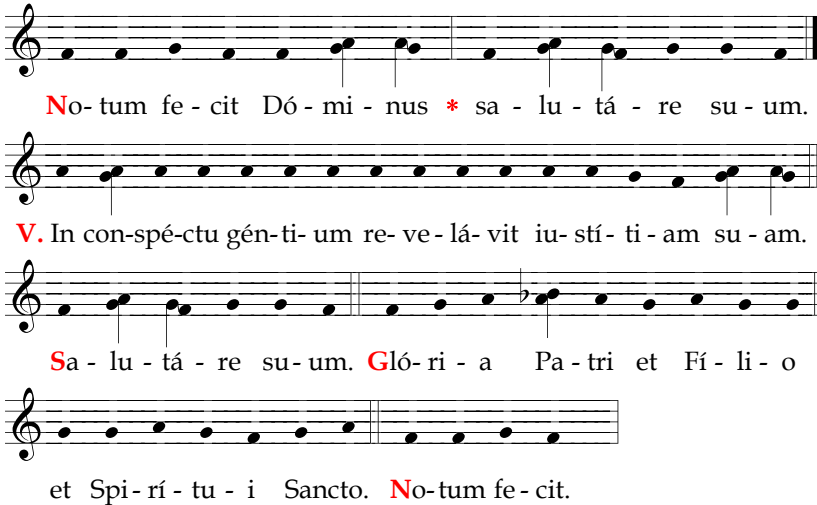
Antiphona · 6f (♭)

Vir - go hó - di - e fi - dé - lis, * et - si Ver - bum gé - nu - it
 in - car - ná - tum, Vir - go man - sit et post par - tum, quam lau -
 dán - tes om - nes dí - ci - mus: Be - ne - dí - cta tu in mu -
 li - é - ri - bus. **Ps.** Defécit.

Capitulum

QUI, cum sit splendor glóriæ et figúra substántiæ eius, portánsque ómnia verbo virtútis suæ, purgatiónem peccátórum fáciens, sedet ad déxteram maiestátis in excélsis, tanto mélior ángelis efféctus, quanto différentius præ illis nomen hereditávit. Deo.

Responsorium · 6

No-tum fe - cit Dó - mi - nus * sa - lu - tá - re su - um.

V. In con-spé-ctu gén-ti-um re-ve-lá-vit iu-stí-ti-am su-am.

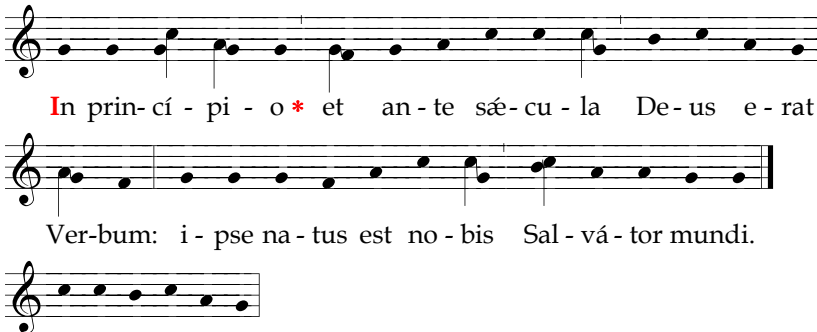
Sa - lu - tá - re su - um. Gló - ri - a Pa - tri et Fí - li - o

et Spi - rí - tu - i Sancto. No-tum fe - cit.

Versiculus: Benedíctus, qui venit. **Oratio:** Concéde, quæsumus, omnipotens Deus.

Ad nonam

Antiphona · 8g1

In prin - cí - pi - o * et an - te sá - cu - la De - us e - rat

Ver - bum: i - pse na - tus est no - bis Sal - vá - tor mundi.

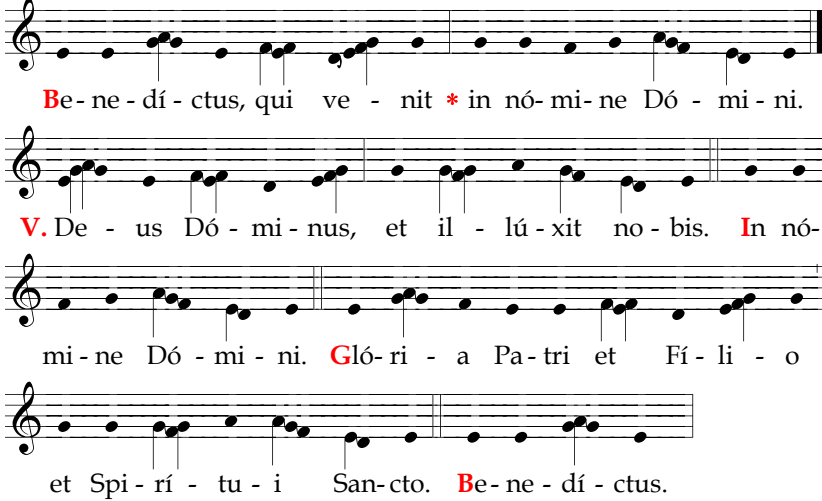
Ps. Mirábília.

Capitulum

ET tu in principio, Dómine, terram fundásti, et ópera mánuum tu-
 árum sunt cæli; ipsi períbunt, tu autem permanébis, et omnes,

sicut vestiméntum, veteráscent, et velut amíctum mutábis eos, et mutabúntur; tu autem idem ipse es, et anni tui non deficiént.

Responsorium · 4

Be - ne - dí - ctus, qui ve - nit * in nó - mi - ne Dó - mi - ni.

V. De - us Dó - mi - nus, et il - lú - xit no - bis. In nó -

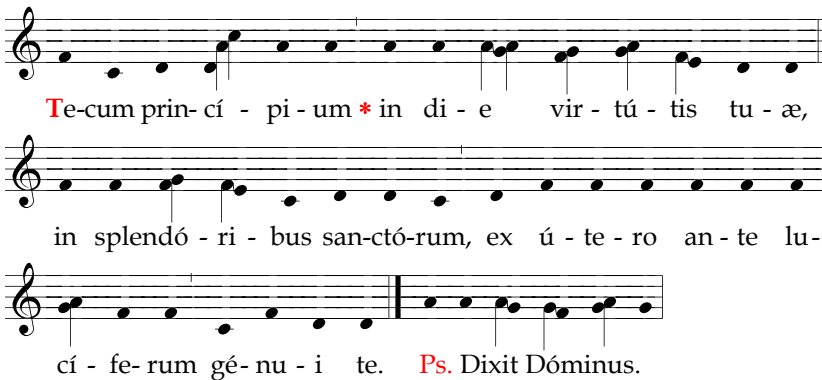
mi - ne Dó - mi - ni. Gló - ri - a Pa - tri et Fí - li - o

et Spi - rí - tu - i San - cto. Be - ne - dí - ctus.

Versiculus: Verbum caro factum est. **Oratio:** Concede, quæsumus, omnípotens sempitérne.

Ad secundas vesperas

Antiphona · 1g1

Te - cum prin - cí - pi - um * in di - e vir - tú - tis tu - æ,

in splendó - ri - bus san - ctó - rum, ex ú - te - ro an - te lu -

cí - fe - rum gé - nu - i te. Ps. Dixit Dóminus.

Antiphona · 7a

Red-em-pti - ó - nem mi - sit Dó - mi - nus * pó - pu - lo su - o,

man-dá - vit in æ - tér - num te - sta - méntum su - um.

Ps. Confitébor.

Antiphona · 7c2

Ex - ór - tum est * in té - ne - bris lu - men re - ctis cor - de,

mi - sé - ri - cors et mi - se - rá - tor et iu - stus Dó - mi - nus.

Ps. Beátus vir.

Antiphona · 4g1

A - pud Dó - mi - num * mi - se - ri - cór - di - a, et co - pi -

ó - sa a - pud e - um red - ém - pti - o. Ps. De profúndis.

Antiphona · 8g1

De fru-ctu ven-tris tu - i * po-nam su-per se-dem tu - am.

Ps. Meménto, Dómine, David.

Capitulum: Multifárie, supra. Responsorium: Verbum caro factum est, supra.

Hymnus

A so - lis or - tus cár - di - ne

ad us-que ter - ræ lí - mi - tem

Christum ca - ná - mus prín - ci - pem,

na-tum Ma - rí - a Vír - gi - ne!

Beátus auctor sæculi
servíle corpus índuit,
ut carne carnem líberans,
ne pérderet, quos cóndidit.

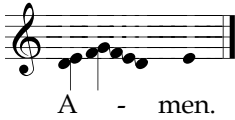
Clausá paréntis víscera
cæléstis íntrat grátia:
venter puéllæ báuiulat
secréta, quæ non nóverat.

Domus pudíci péc toris
templum repén te fit Dei,
intácta, nésciens virum,
verbo concépit Fílium.

Eníxa est puérpera,
quem Gábriel prædíxerat,
quem matris alvo géstiens,
clausus Ioánnes sénserat.

Fæno iacére pértulit,
præsépe non abhórruit,
parvóque lacte pastus est,
per quem nec ales ésurit.

Gaudet chorus cæléstium,
et ángeli canunt Deo,
palámque fit pastóribus
pastor, creátor ómnium.

Versiculus

V. Speciósus forma præ fíliis hóminum.

R. Diffúsa est grátia in lábiis tuis.

Antiphona · 6f (b)

Hó - di - e * Chri - stus na - tus est, hó - di - e Sal - vá - tor
ap - pá - ru - it, hó - di - e in ter - ra canunt án - ge - li,
læ - tán - tur arch - án - ge - li, hó - di - e ex - súl - tant
iu - sti, di - cén - tes: Gló - ri - a in ex - cél - sis De - o,
al - le - lú - ia! E u o u a e.

Glória tibi, Dómine,
qui natus es de Vírgine,
cum Patre et Sancto Spíritu
in sempitérna sæcula!

Summo Parénti glória,
Natóque laus quam máxima
cum Sancto sit Spirámine
nunc et per omne sæculum!

Oratio

CONCÉDE, quæsumus, omnípotens Deus, ut nos Unigéniti tui nova per carnem natívitatis líberet, quos sub peccáti iugo vetústa sérvitus tenet. Per eúndem Dóminum nostrum.

Ad completorium

Hymnus: Corde natus.

Capitulum

PÓPULUS géntium, qui ambulábát in ténebris, vidit lucem magnam, habitántibus in regiónē umbræ mortis, lux orta est eis.

Versiculus: Verbum caro factum est.

Ad Nunc dimittis antiphona · 8g2

Ec - ce,* de quo Io - án - nes di - xit, Chri - stus na - tus est¹⁵
in Is - ra - el, et re - gni e - ius non e - rit fi - nis,
al - le - lú - ia. E u o u a e.

Oratio

PRÆSTA, quæsumus, omnípotens Deus, ut natus hódie Salvátor mundi, sicut divínæ nobis generatiónis est auctor, ita et immortalitátis sit ipse largítor.

Oratio: Deus, qui illúminas.

¹⁵ *Edd. om.* natus] est

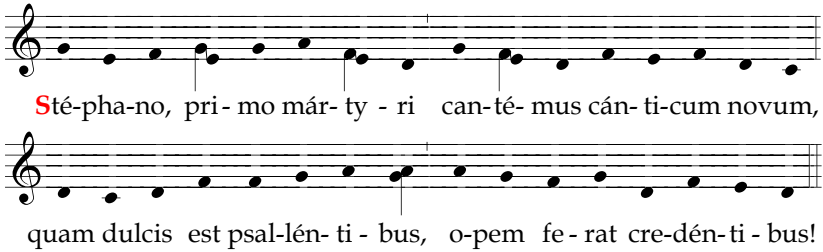
DE SANCTO STEPHANO

ad vesp̄eras

Responsorium · 7

Lá - pi - des * tor - r̄en - tes il - li dul - ces fu - é -
 - - runt, * i - psum se - qūn - tur o - mnes á -
 ni - m̄æ iu - sta. **V.** Mor - tem e - nim, quam Sal - vá -
 tor di - gná - tus est pro ó - mni - bus pa - ti, hanc il -
 le pri - mus réd - di - dit Sal - va - tó - ri. **I** - psum
 se - qūn - tur. **G**ló - ri - a Pa - tri et Fí -
 li - o et Spi - rí - tu - i San - cto. **I** - psum.

Hymnus

Sté-pha-no, pri- mo már- ty - ri can-té- mus cán-ti-cum novum,
 quam dulcis est psal-lén- ti - bus, o-pem fe- rat cre-dén-ti - bus!

Hic primus almo sanguíne,
 Christi secútus glóriam,
 viam salútis céteris -
 amóre mortis præbuit.

Hic enim, per apóstolos
 probátus in laudem Dei,
 vexílla mortis rápuit,
 ut præferrétur ómnibus.

O, præferénda glória,
 o, beáta victória,
 hoc meruísse Stéphanum,
 ut sequerétur Dóminum!

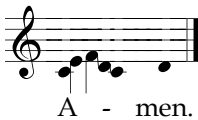
Ille, levátis óculis,
 vidit Patrem cum Fílio,
 monstrans in cælis vívere,
 quem plebs gaudébat pérdere.

Iudæi magis sáviunt,
 sáxaque prensa mánibus,
 coniúrant, ut occíderent
 veréndum Christi mílitem.

At ille, cælum íntuens,
 tradit beátum spíritum,
 pro persequéntum crímine
 precem secúndam dírgit.

Deus, creátor ómnium,
 indúlge cæcis hoc malum,
 et hoc nefas, quod áspicis,
 índulge meis précibus!

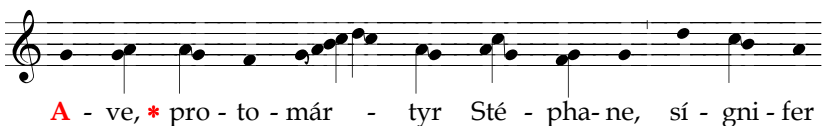
Præsta, Pater per Fílium,
 præsta per alnum Spíritum,
 cum his per ævum tríplici
 unus Deus cognómine!

A - men.

Versiculus: Glória et honóre, et cetera.

Ad Magnificat antiphona · 8g1

A - ve, * pro - to - már - tyr Sté - pha-ne, sí - gni - fer

æ - tér - ni re - gis in - ví - cte, pre - ce, quæ - su - mus,
 con - tí - nu - a Dó - mi - num pro no - bis ex - ó - ra,
 ut, i - pso in - spi - rán - te, in su - o ser - ví - ti - o
 per - si - stá - mus de - vó - ti, et a cun - ctis hó - sti - bus,
 te pro - pi - ti - án - te, con - ser - vá - mur il - læ - si.
 E u o u a e.

Oratio

DA, quæsumus, Dómine, imitari, quod cólimus, ut discámus et inimicos diligere, quia eius natalítia celebrámus, qui novit étiam pro suis persecutóribus exoráre. Dóminum nostrum.

Ad matutinum

Invitorium · 4/II.

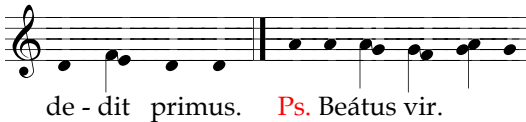
Re - gem pro - to - már - ty - ris Sté - pha - ni * ve - ní - te,

Ps. Veníte.

In primo nocturno

Antiphona · 1g1

Antiphona · 2d

e - ius, in ti - mó - re san - cto il - li ser - ví - re stú -
 du - it, of - fi - ci - ó - que fi - dé - li - ter per - á - cto,
 in montem sanctum e - ius¹⁶ a - scén - de - re di - gnus fu - it.

Ps. Quare fremuérunt.

Antiphona · 3g1

In tri - bu - la - ti - ó - ne * lá - pi - dum se pre - mén - ti - um
 pó - si - tus, mí - li - a pó - pu - li se cir - cumdán - tis¹⁷ non
 tí - mu - it, qui - a sus - ce - ptó - rem su - um, Ie - sum, ut e -
 um saluum fá - ce - ret, ex - súr - ge - re in cæ - lo vi - dit.

Ps. Dómine, quid multiplicáti.

¹⁶ Edd. montem] eius sanctum

¹⁷ Edd. populi] circumdantis se

Versiculus: Glória et honóre coronásti eum, Dómine.

Lectio I.

HERI celebrávimus temporálem sempitérni regis nostri natálem. Hódie celebrámus triumphálem mílitis sui passióem. Heri enim rex noster, trábea carnis indútus, de aula virgináli egrédiens, visitáre dignátus est mundum. Hódie miles, de tabernáculo córporis éxiens, triumphátor migrávit ad cælum. Tu.

Responsorium · 7

He - stér - na * di - e Dó - mi - nus na - tus est in ter - ris,
 ut Sté - pha - nus na - sce - ré - tur in
 cæ - lis. * In - grés - sus est Dóminus¹⁸ mundum, ut Sté -
 pha - nus in - gre - de - ré - tur in
 cæ - lum. V. Sté - pha - nus vi - dit cæ - los a - pér - tos,
 vi - dit, et in - tro - í - vit. In - grés - sus.

Lectio II.

ILLE, sempiternæ deitátis maiestáte serváta, servíle cinctórium carnis sumens, in huius sæculi campo pugnatúrus intrávit; iste, depóstitis corruptibílibus córporis induméntis, ad cæli palátium, perénni-

¹⁸ *Edd.* Dominus] in mundum

ter regnatúrus, ascéndit. Ille descéndit, carne velátus; iste ascéndit, sángine laureátus. Ascéndit iste, lapidántibus Iudæis; quia ille descéndit, lætántibus ángelis. Glória in excélsis Deo: heri exsultántes ángeli cantavérunt, hódie Stéphanum lætántes · in suum consórtium suscepérunt. Tu.

Responsorium · 3

Sté-pha-nus au-tem, * ple-nus grá-ti-a et ve-ri-
 tá-te, * fa-ci-é-bat si-gna ma-gna
 et prod-í-gi-a in pó-pu-lo. **V.** Sur-re-xé-
 runt quidam de sy-na-gó-ga, dis-pu-tán-tes cum Sté-
 pha-no, et non pót-e-rant re-sí-ste-re sa-pi-én-ti-æ
 et spi-rí-tu-i, qui lo-que-bá-tur. **Fa-ci-**
 é-bat.

Lectio III.

HERI Dóminus exívit de útero Vírginis, hódie miles egréssus est de ergástulo carnis. Heri Christus pro nobis pannis est involútus. Hódie Stéphanus stola est ab eo immortalitátis indútus. Heri

præsépis angústia Christum portávit infántem. Hódie imménsitas cæli suscepit Stéphanum triumphántem. Solus descéndit Dóminus, ut multos eleváret. Humiliávit se rex noster, ut suos mílites exaltáret. Qui enim córpori suo Vírginis præparávit úterum, ipse mártýri suo aperíre dignátus est cælum. Dóminus Christus intráre angústias non dedignátus est úteri, ut ánimam Stéphani latitúdo susciperet cæli. Tu.

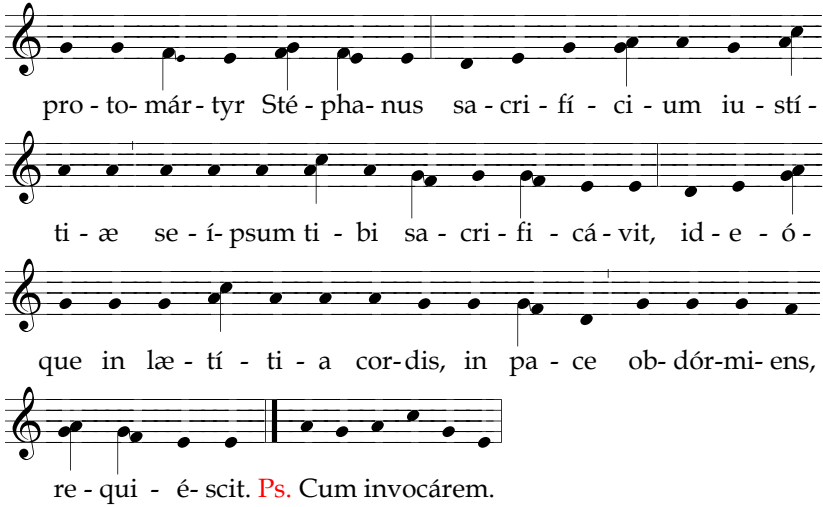
Responsorium · 4

Vi - dé - bant * omnes Sté - pha - num, qui e - rant in
con - cí - li - o, * et in - tu - e - bân - tur vul - tum
e - ius, tamquam vultum án - ge - li, stantis in - ter
il - los. **V.** Sté - pha - nus, ple - nus grá - ti - a et for -
ti - tú - di - ne, fa - ci - é - bat prod - í - gi - a et si - gna
ma - gna in pó - pu - lo. **Et** in - tu - e - bân - tur.

In secundo nocturno

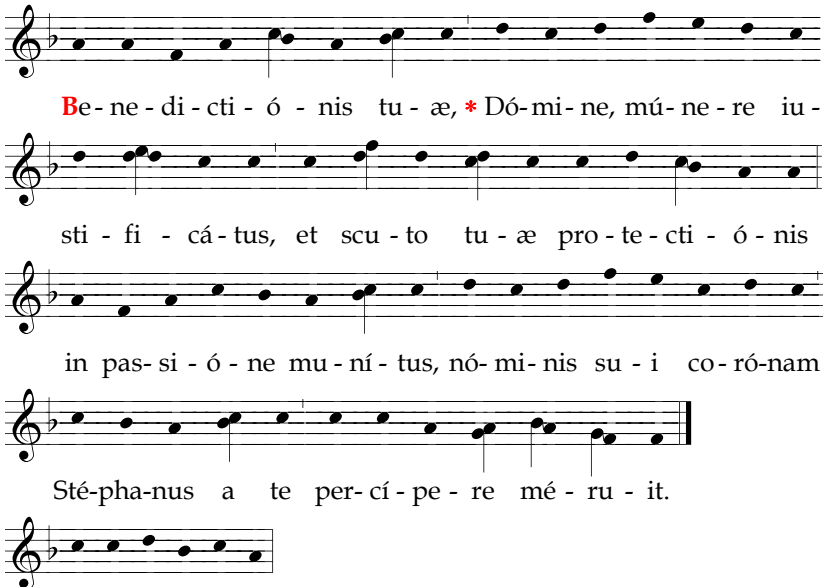
Antiphona · 4e

Lú - mi - ne * vul - tus tu - i, Dó - mi - ne, in - si - gní - tus

pro - to - már - tyr Sté - pha - nus sa - cri - fí - ci - um iu - stí -
 ti - æ se - í - psum ti - bi sa - cri - fi - cá - vit, id - e - ó -
 que in læ - tí - ti - a cor - dis, in pa - ce ob - dór - mi - ens,
 re - qui - é - scit. **Ps.** Cum invocárem.

Antiphona · 5a

Be - ne - di - cti - ó - nis tu - æ, * Dó - mi - ne, mú - ne - re iu -
 sti - fi - cá - tus, et scu - to tu - æ pro - te - cti - ó - nis
 in pas - si - ó - ne mu - ní - tus, nó - mi - nis su - i co - ró - nam
 Sté - pha - nus a te per - cí - pe - re mé - ru - it.

Ps. Verba mea áuribus.

Antiphona · 6f (♭)

O, quam ad - mi - rá - bi - le * est no - men tu - um, Dó - mi - ne,
 De - us no - ster, pro quo be - á - tus Sté - pha - nus pas - sus,
 gló - ri - a et ho - nó - re a te est co - ro - ná - tus,
 et su - per cæ - los do - no tu - æ ma - gni - fi - cén - ti - æ
 ex - al - tá - tus. Ps. Dómine, Dóminus noster.

Versiculus

V. Posuísti, Dómine, super caput eius.

R. Corónam de lápide pretióso.

Lectio IV.

N ECESSÁRIUM nobis est, fratres, agnóscere, quibus armis præcínctus Stéphanus sævítiám Iudæórum pótuit superáre, ut ita meruísset feliciter triumpháre. Neque enim parvipendénda sunt talis virtus talisque triúmphus, haud vero vílibus armis pótuit præmuníri, qui a multis non pótuit superári. Invícte namque in eo emícuit insígne miraculum virtútis, quæ nec freméntium sævítiám formidávit, nec lapidántium íctibus devícta succúbuit. Usque ádeo enim inter freméntes permánsit impertérritus, et inter lápidum cruciaménta secúrus, ut incredulitátem Iudæórum fidénter argúeret, et benígnus pro lapidántibus exoráret. Tu.

Responsorium · 4

In - tu - ens in cæ - lum, * be - á - tus Sté -
 pha - nus vi - dit gló - ri - am De - i, et a - it:
 * Ec - ce, ví - de - o cæ - los a - pér - tos, et Fí -
 li - um hó - mi - nis, stan - - - tem a
 dex - tris vir - tú - tis De - i. V. Cum - que
 a - spí - ce - ret be - á - tus Sté - pha - nus in cæ - lum, vi - dit
 gló - ri - am De - i, et a - it: Ec - ce,
 ví - de - o.

Lectio V.

QUOD autem est tam magnum atque insuperabile genus armórum, quo munítus Stéphanus sæviéntes argúeret lapidántes, non percútiens, sed pátiens superáret, ínsuper et occísus, aulam cæléstis regni vivus et coronátus intráret? Procul dúbio munímine régio sæptus, nullátenuis est ab adversáriis superátus. Quia rex noster, cum

sit altissimus, pro nobis hūmilis venit, sed inānis venīre non pōtuit. Magnum quippe donatīvum suis mīltibus áttulit, quo eos non solum copiōse ditāvit, sed étiam ad certāndum invictissime confortāvit. Tu.

Responsorium · 1

Im - pe - tum * fe - cé - runt un - á - ni - mes

in e - um, et e - ie - cé - runt e - um ex - tra ci - vi -

tá - tem, in - vo - cán - tem, et di - cén - tem:

* Dó - mi - ne, sús - ci - pe spí - ri - tum me - um!

V. Pó - si - tis au - tem gé - ni - bus, be - á - tus Sté - pha - nus

o - rá - bat, di - cens: Dó - mi - ne.

Lectio VI.

ATTULIT namque donum caritátis, quæ perdúceret hómīnes ad consórtium deitátis. Quod ergo áttulit, erogávit, nec sibi áliquid mínuit, sed mirábiliter et suórum fidélium paupériem ditávit, et, indeficiéntibus thesáuris, plenus ipse permánsit. Cáritas ergo, quæ ad terram de cælo depósuit Christum, ipsa Stéphanum de terris elevávit ad cælum. Cáritas, quæ præcésit in rege, ipsa subsequénter refúlsit in mīlite. O, admiránda ubíque poténtia Salvatóris! O, prædicánda indesinénter grátia Redemptóris! Osténdit in matre virginitátis ætérnæ miráculum, demonstrávit in mártire invictæ caritátis indícium.

Intégritas quippe intemeráta permánsit in vírgine, dilectiónis virtus invícta perseverávit in mártýre. Et, sicut in matre Dómini non pótuit virgínitas violári, sic in mártýris mente non pótuit tanta cáritas tanto sæviéntium ágmine superári. Tu.

Responsorium: Lápides torréntes, *ut supra*.

In tertio¹⁹ nocturno

Antiphona · 7a

In Dó - mi - no * De - o su - o con - fí - sus, for - tis a - thlé -

ta Sté - pha - nus lá - pi - dum fór - ti - ter sus - tí - nu - it

i - ctus, et id - cír - co ad montem vir - tú - tum transmi - grá -

vit vi - cto - ri - ó - sus. **Ps.** In Dómino.

Antiphona · 8g1

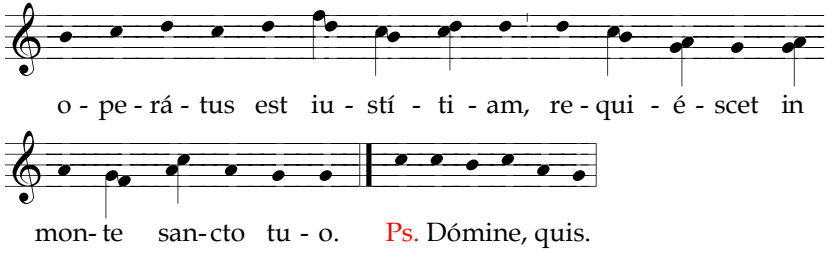
Si - ne má - cu - la * be - á - tus Sté - pha - nus in - grés - sus

est, Dó - mi - ne, in ta - ber - ná - cu - lo tu - o, et, qui - a

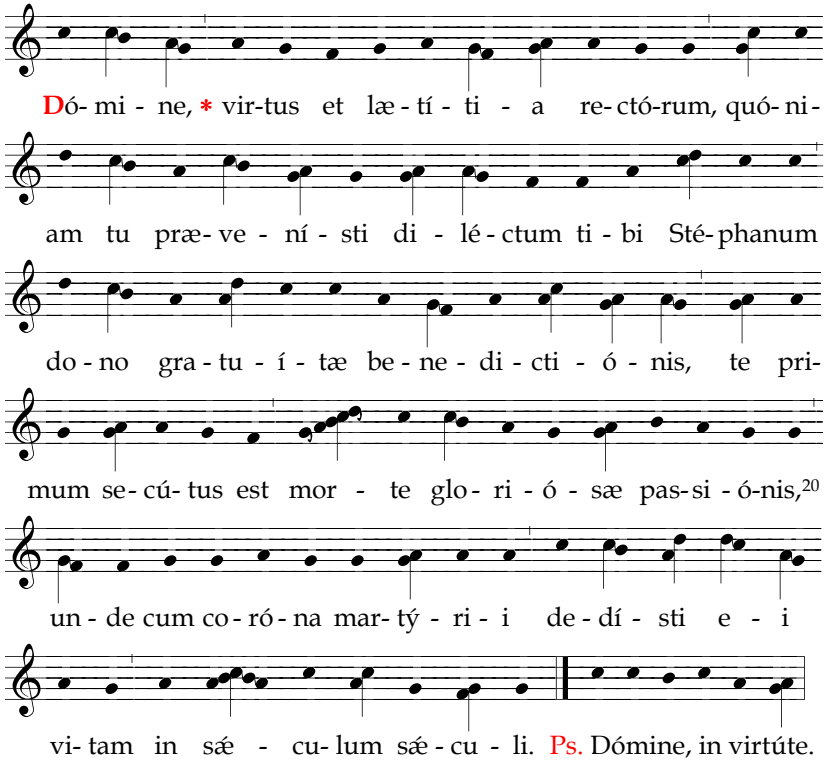
¹⁹ Edd. In] secundo

DE SANCTO STEPHANO

o - pe - rá - tus est iu - stí - ti - am, re - qui - é - scet in
 mon - te san - cto tu - o. **Ps.** Dómine, quis.

Antiphona · 8a

Dó - mi - ne, * vir - tus et læ - tí - ti - a re - ctó - rum, quó - ni -
 am tu præ - ve - ní - sti di - lé - ctum ti - bi Sté - phanum
 do - no gra - tu - í - tæ be - ne - di - cti - ó - nis, te pri -
 mum se - cú - tus est mor - te glo - ri - ó - sæ pas - si - ó - nis,²⁰
 un - de cum co - ró - na mar - tý - ri - i de - dí - sti e - i
 vi - tam in sæ - cu - lum sæ - cu - li. **Ps.** Dómine, in virtúte.

Versiculus: Magna est glória eius in salutári tuo.

²⁰ *Edd. om.* benedictionis] te primum secutus est morte gloriosæ passionis

Secundum Matthæum

IN illo tēpore. Dicēbat Iesus turbis Iudæórum · et princípibus sacerdotum: Ecce, ego mitto ad vos prophétas · et sapiéntes · et scribas, et ex illis occidétis et crucifigétis, et ex eis flagellábitis in synagógis vestris. Et réliqua.

Homélia lectiónis eiúsdem beáti Hieronými presbýteri de commentário.

Lectio VII.

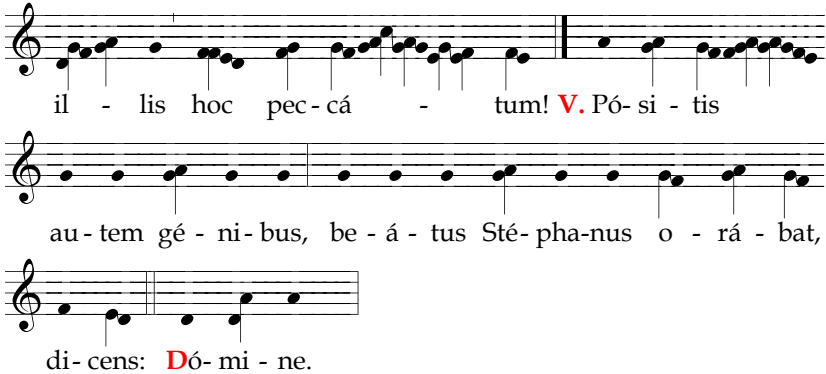
ECCE, ego mitto ad vos prophétas · et sapiéntes · et scribas, et ex illis occidétis et crucifigétis, et ex eis flagellábitis in synagógis vestris, et persequímini de civitáte in civitátem. Hoc, quod ante díxeram: Vos, impléte mensúram patrum vestrórum, ad persónam Dómini pertinére, eo quod occidéndus esset ab eis. Potest et ad discipulos eius reférri, de quibus nunc dicit: *Ecce, ego mitto ad vos prophétas · et sapiéntes · et scribas, et ex illis occidétis et crucifigétis · et flagellábitis in synagógis vestris, et persequímini de civitáte in civitátem, ut compleátis mensúram patrum vestrórum.* Simúlque obsérva iuxta apóstolum, scribéntem ad Corínthios, vária esse dona discipulórum Christi: álios prophétas, qui futúra prædicant, álios sapiéntes, qui novérunt, quando débeant proferre sermónem, álios scribas, in lege doctíssimos, ex quibus lapidátus est Stéphanus, Paulus occísus, crucifíxus Petrus, flagelláti in áctibus apóstolorum discipuli. Et persecúti eos sunt de civitáte in civitátem, expelléntes de Iudæa, ut ad géntium pópulum transmigrárent. Tu.

Responsorium · 4

La - pi - dábant * omnes Stépha - num, in - vo - cán - tem
 et di - cén - tem: * Dó - mi - ne Ie - su Chri - ste,²¹
 sú - ci - pe spí - ri - tum me - um, et ne stá - tu - as

²¹ Edd. om. Iesu] Christe

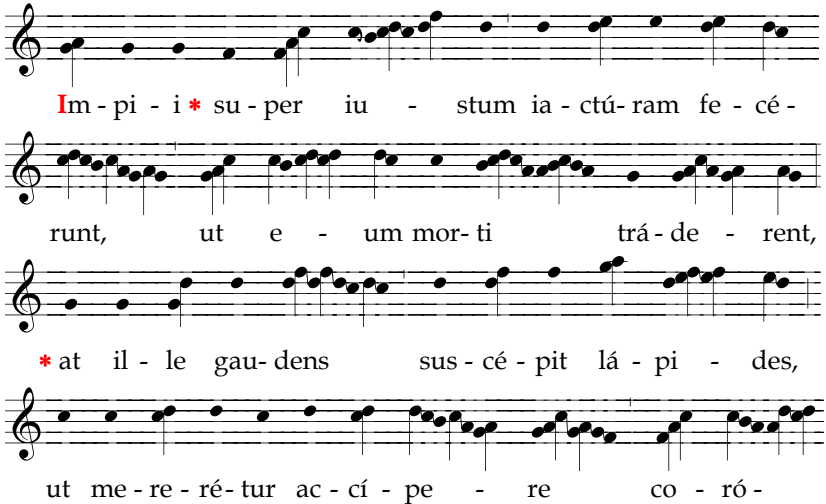

il - lis hoc pec - cá - tum! **V.** Pó - si - tis
 au - tem gé - ni - bus, be - á - tus Sté - pha - nus o - rá - bat,
 di - cens: **Dó - mi - ne.**

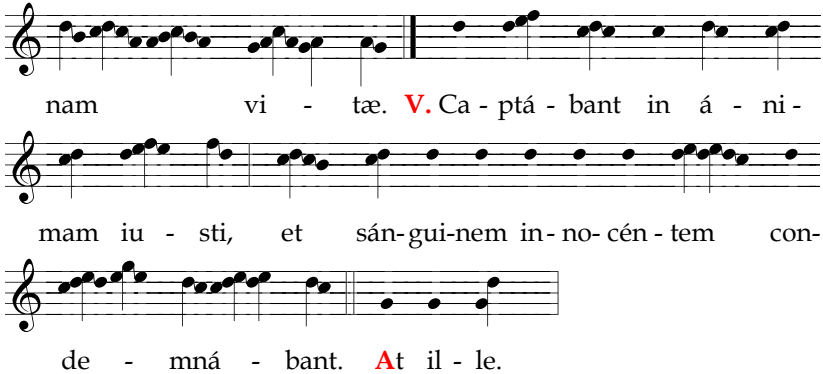
Lectio VIII.

E*t véniat super vos omnis sanguis iustus, qui effúsus est super terram · a sáanguine Abel iusti · usque ad sáanguinem Zacharía, filii Barachía, qui occísus est inter templum et altáre. De Abel nulla est ambigúitas, quin is sit, quem Cain, frater eius occíderit. Iustus autem non solum ex Dómini nunc senténtia, sed ex Génesis testimónio comprobátur, ubi accépta eius a Deo narrántur múnera. Tu.*

Responsorium · 7

Im - pi - i * su - per iu - stum ia - ctú - ram fe - cé -
 runt, ut e - um mor - ti trá - de - rent,
 * at il - le gau - dens sus - cé - pit lá - pi - des,
 ut me - re - ré - tur ac - cí - pe - re co - ró -

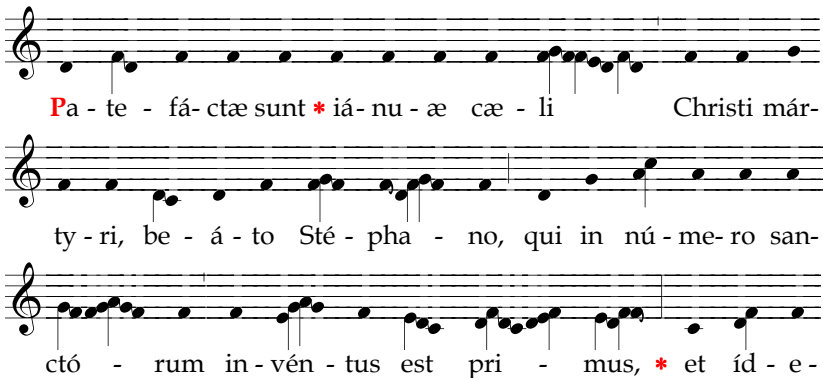

nam vi - tæ. **V.** Ca - ptá - bant in á - ni -
 mam iu - sti, et sán-gui-nem in - no - cén - tem con -
 de - mná - bant. **A**t il - le.

Lectio IX.

QUÆRIMUS, quis sit iste Zacharías, fílius Barachíæ, quia multos légimus Zacharías. Et ne líbera nobis tribuátur erróris facúltas, ádditum est: *quem occidístis inter templum et altáre*. In dívèrsis dívèrsa legi, et débeo singulórum opiniónes expónere. Alii Zacharíam, fílium Barachíæ dicunt, qui in duódecim prophétis undécimus est, patrisque in eo nomen conséntit. Sed, ubi occísus est inter templum et altáre, scriptum non lóquitur, máxime cum tempóribus eius vix ruínæ templi fuérunt. Alii Zacharíam, patrem Ioánnis intélligi volunt, ex quibúsdam apocryphórum sómniis approbántes, quod proptérea occísus sit, quia Salvatóris prædicáret advéntum. Et hoc, quia de scriptúris non habet auctóritas, eádem facilitáte contémnitur, qua probátur. Alii istum volunt esse Zacharíam, qui occísus est a Ioas, rege Iudææ, inter templum et altáre, sicut regum narrat história. Tu.

Responsorium · 4

Pa - te - fá - ctæ sunt * iá - nu - æ cæ - li Christi már -
 ty - ri, be - á - to Sté - pha - no, qui in nú - me - ro san -
 ctó - rum in - vén - tus est pri - mus, * et íd - e -

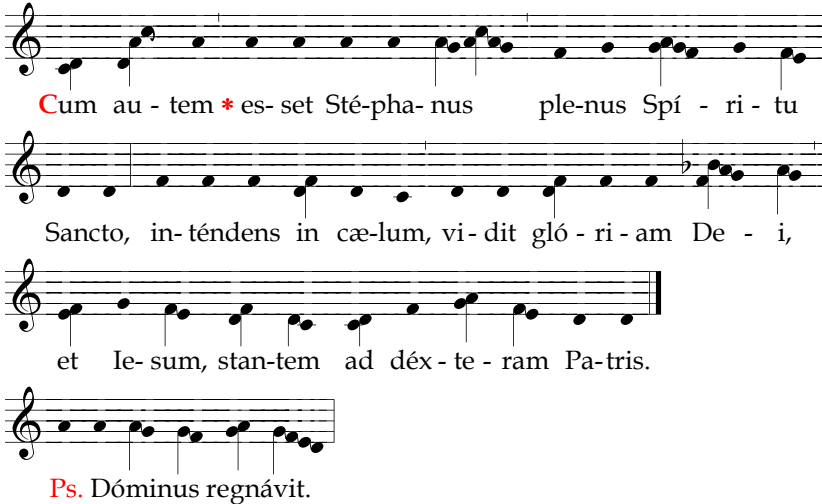
o tri-úm-phat in cæ - lis co - ro - ná - tus.

V. Vi - dit be - á - tus Sté - phanus cæ - los a - pér - tos,
vi - dit, et in - tro - í - vit. **Et** íd - e - o tri -
úm-phat in cæ - lis. **Stépha-nus** i - ste martyr pro-to.
Co. **E**st an - ge - ló - rum in - ter cho - ros. **O.**
Cu - i cæ - li iá - nu - a pá - tu - it in - ter sa - xa tor-rén-tum.
O. **E**t an - te cé - te - ros ré - gi - æ au - læ
est as - so - ci - á - tus. **O.** **U - bi** cum Christo
tri - úm-phans regnat. **O.** **Co - ro - ná - tus.**²²

²² BNS habet tropos Cui cæli et Et ante ceteros ordine converso, sed melius intelliguntur restituti iuxta emendationem ibidem in margine (litteris a et b), attestante etiam testimonio antiphonarii, quod vulgo Codex Albensis appellatur.

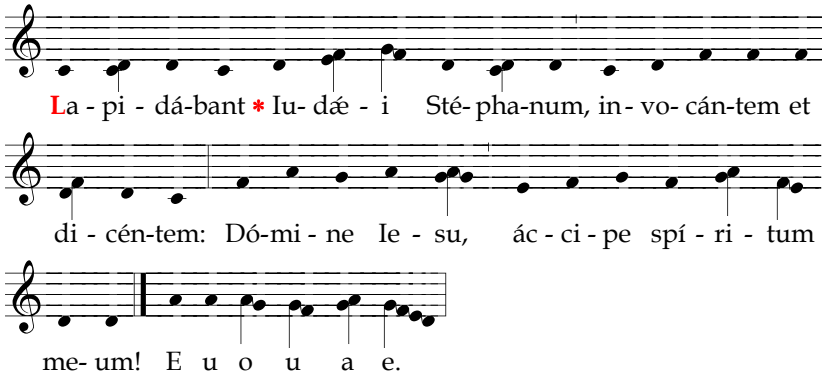
Ad laudes

Antiphona · 1d1

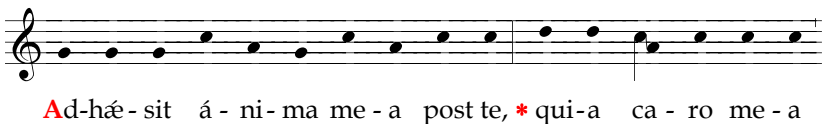
Cum au - tem * es - set Sté - pha - nus ple - nus Spí - ri - tu
 Sancto, in - téndens in cæ - lum, vi - dit gló - ri - am De - i,
 et Ie - sum, stan - tem ad déx - te - ram Pa - tris.
 Ps. Dóminus regnávít.

Antiphona · 1d1

La - pí - dá - bant * Iu - dá - i Sté - pha - num, in - vo - cán - tem et
 di - cén - tem: Dó - mi - ne Ie - su, ác - ci - pe spí - ri - tum
 me - um! E u o u a e.

Antiphona · 8g1

Ad - há - sit á - ni - ma me - a post te, * qui - a ca - ro me - a

la - pi - dá - ta est pro te, De - us me - us. E u o u a e.

Antiphona · 8g2

Sté - pha - nus * vi - dit cæ - los a - pér - tos, vi - dit, et in - tro -

í - vit; be - á - tus ho - mo, cu - i cæ - li pa - té - bunt.

E u o u a e.

Antihona · 1g1

Pó - si - tis au - tem gé - ni - bus, * cla - má - bat vo - ce magna,

di - cens Sté - pha - nus: Dó - mi - ne, Ie - su,²³ ne stá -

tu - as il - lis hoc pec - cá - tum! E u o u a e.

Capitulum

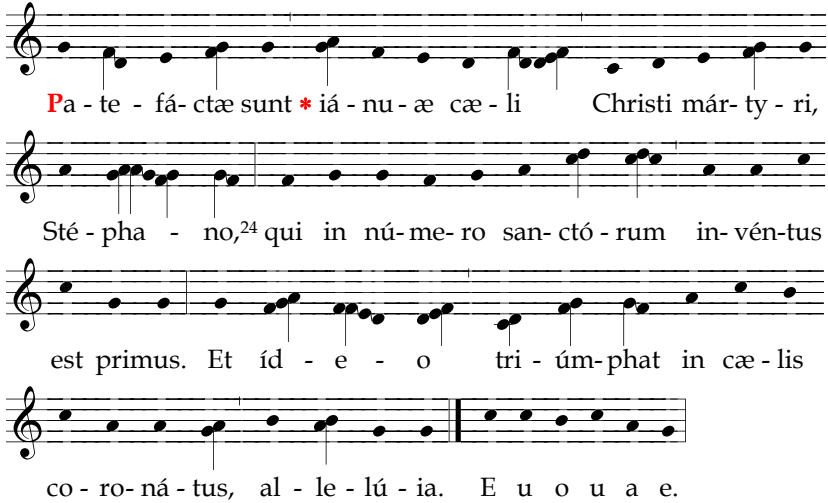
IN diébus illis. Stéphanus, plenus grátia et fortitúidine, faciébat prodígia et signa magna in pópulo. Surrexérunt autem quidam de synagóga, quæ appellabátur Libertinórum et Cyrenénsium et Alexandrinórum, et eórum, qui erant a Cilícia et Asia, disputántes cum

²³ Edd. Domine] Iesu Christe

Stéphano, et non póterant resistere sapiéntiæ et spirítui, qui loquebátur. Deo.

Hymnus: Hic primus almo. **Versiculus:** Iustus, ut palma.

Ad Benedictus antiphona · 8g1

Pa - te - fá - ctæ sunt * iá - nu - æ cæ - li Christi már - ty - ri,
Sté - pha - no,²⁴ qui in nú - me - ro san - ctó - rum in - vén - tus
est primus. Et íd - e - o tri - úm - phat in cæ - lis
co - ro - ná - tus, al - le - lú - ia. E u o u a e.

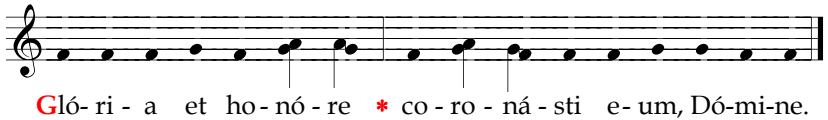
Oratio, ut supra. Prima dicitur de Nativitate Domini. Antiphona: Quem vidístis, pastóres, et cetera.

²⁴ *Edd.* martyri] beato Stephano

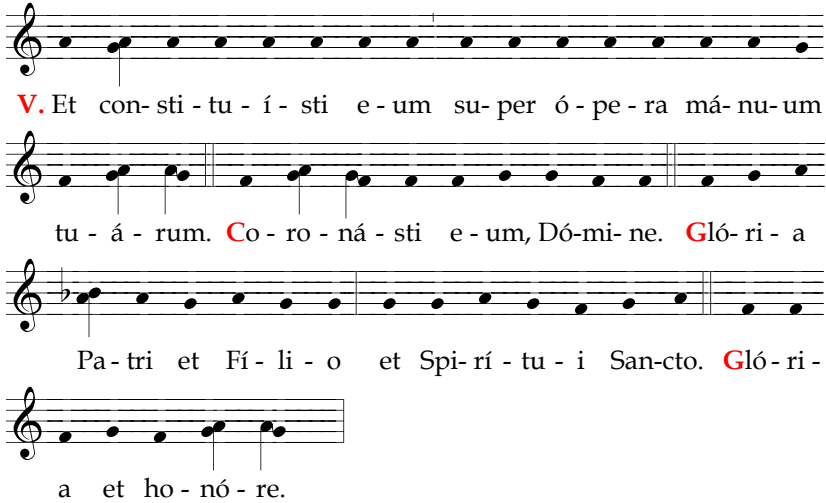
Ad tertiam

Antiphona: Lapidábant. **Psalmus:** Legem pone. **Capitulum:** Stéphanus autem.

Responsorium · 6

Gló - ri - a et ho - nó - re * co - ro - ná - sti e - um, Dó - mi - ne.

V. Et con-sti-tu-í-sti e-um su-per ó-pe-ra má-nu-um
 tu-á-rum. Co-ro-ná-sti e-um, Dó-mi-ne. Gló-ri-a
 Pa-tri et Fí-li-o et Spi-rí-tu-i San-cto. Gló-ri-
 a et ho-nó-re.

Versiculus: Posuísti, Dómine.

Ad sextam

Capitulum

CUM autem esset Stéphanus plenus Spíritu Sancto, inténdens in cælum, vidit glóriam Dei, et Iesum, stantem a dextris Dei, et ait: Ecce, vídeo cælos apértos, et Fílium hóminis, stantem a dextris Dei. Deo.

Responsorium · 6

Pó-su-i-sti, Dó-mi-ne, * su-per ca-put e-ius.
 V. Co-ró-nam de lá-pi-de pre-ti-ó-so. Su-per ca-put
 e-ius. Gló-ri-a Pa-tri et Fí-li-o et Spi-rí-tu-i

San-cto. **P**ó - su - i - sti, Dó - mi - ne

Versiculus: Magna est glória eius in salutári tuo.

Ad nonam

Capitulum

ET testes deposuérunt vestiménta sua secus pedes adolescéntis, qui vocabátur Saulus. Et lapidábant Stéphanum, invocántem et dicéntem: Dómine Iesu, súscipe spíritum meum! Pósisit autem géni-bus, clamábat voce magna, dicens: Dómine, ne státuas illis hoc pec-cátum! Et cum hoc dixisset, obdormívit in Dómino. Deo.

Responsorium · 6

Ma-gna est gló-ri - a e - ius * in sa - lu - tá - ri tu - o.

V. Gló - ri - am et magnum de-có-rem im-pó-nes su-per e - um.

In sa - lu - tá - ri tu - o. **G**ló-ri - a Pa-tri et Fí - li - o

et Spi-rí - tu - i San-cto. **M**a-gna est gló-ri - a e - ius.

Versiculus: Iustus, ut palma.

In secundis vesperis

Antiphona · 1d1

Iu - cún - dus * ho - mo, qui mi - se - ré - tur in Dó - mi - no,
non commo - vé - bi - tur in æ - tér - num.

Ps. Beatus vir, quære de uno martyre.

Capitulum: Stéphanus, plenus grátia. **Responsorium:** Patefactæ sunt. **Hymnus:** Stéphanus, primo.

Versiculus

V. Glória et honóre coronásti eum, Dómine.

R. Et constituísti eum super ópera mánuum tuárum.

Ad Magnificat antiphona · 4e

In - tu - ens in cæ - lum, * be - á - tus Sté - pha - nus
vi - dit gló - ri - am De - i, et a - it: Ec - ce, ví -
de - o cæ - los a - pér - tos, et Fí - li - um hó - mi - nis,
stantem a dex - tris De - i. E u o u a e.

Oratio, ut supra.

Antiphona · 8g1

Se - pe - li - é - runt * Sté - pha - num vi - ri ti - mo - rá - ti,

et fe - cé - runt planctum magnum su - per e - um.

E u o u a e.

Antiphona · 8g1

Sté - pha - nus au - tem * plenus grá - ti - a et for - ti - tú -

di - ne fa - ci - é - bat si - gna ma - gna in pó - pu - lo.

E u o u a e.

DE SANCTO IOANNE

in vesperis

Responsorium · 1

In mé - di - o * ec - clé - si - æ a - pé -
 ru - it os e - ius, * et im-plé - vit
 e - um Dó - mi - nus spí - ri - tu sa - pi - én -
 ti - æ et in - tel - lé - ctus. V. Mi - sit
 Dó - mi - nus ma - num su - am, et té - ti - git os
 e - ius. Et im-plé - vit.

Hymnus

De Pa - tre Verbum pród-i - ens, cor - pus de ma - tre ín - du - ens,
 Io - án - nis te - sti - mó - ni - o hoc e - rat in prin - cí - pi - o.

Ioáñnes ergo, céteris
diléctior apóstolis,
rogátus apud Ephesum,
conscrípsit Evangélium.

Erúctans puro pectore
fluénta evangélica,
quæ hausit in convívio
passúro mundi Dómino.

Ascéndens crucis árborem,
comméndat matrem Vírginem ·
Iesus huic discípulo,
ut suímet vicáριο,

Ut Virgo, viri néscia
et castitátis cónscia,
solámen viri próvidi
habéret dies sáeculi.

Accépit virgo Vírginem,
corruptiónis ínsciam,
et par post Christum Fílius,
desérvit integérrimus.

Sancte Ioáñnes, óptime,
absólve nos a crímine,
ut mereámur líberi
servíre summo príncipi!

Præsta beáta Trínitas,
indúlge clemens Unitas,
ut tibi casto córpore ·
lætémur omni témpore!

Versiculus

V. In omnem terram exívit sonus eórum.

R. Et in fines orbis terræ verba eórum.

Ad Magnificat antiphona · 8g1

Val- de ho- no- rán- dus est * be - á - tus Io - án- nes, qui su-

pra pe- ctus Dó- mi - ni in ce - na re - cú - bu - it.

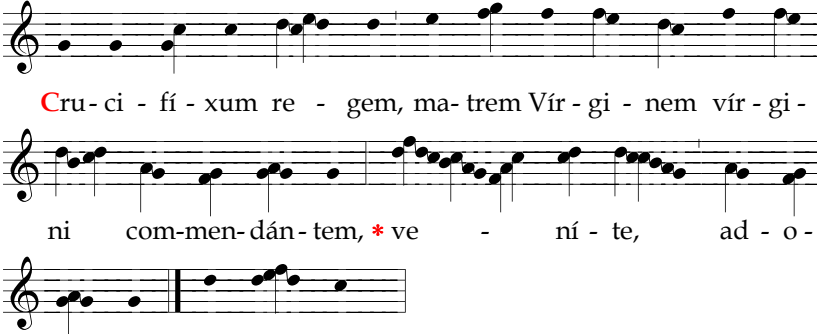
E u o u a e.

Oratio

ECCLÉSIAM tuam, quæsumus, Dómine, benígnus illústra, ut, beáti Ioáñnis, apóstoli tui et evangelístæ illumináta doctrínis, ad dona pervéniat sempitérna. Per.

Ad matutinum

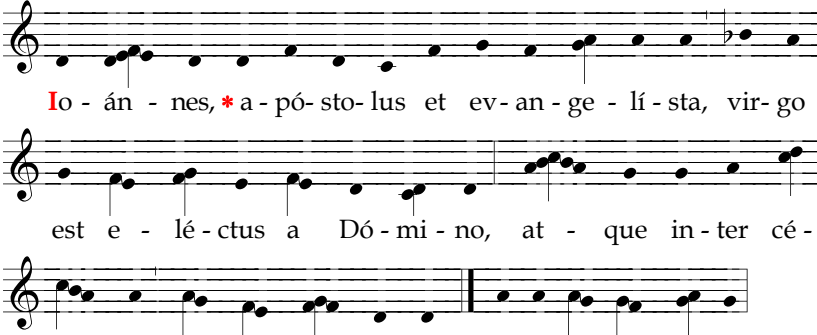
Invitorium · 7/I.

Cru - ci - fí - xum re - gem, ma - trem Vír - gi - nem vír - gi -
ni com - men - dán - tem, * ve - ní - te, ad - o -
ré - mus! **Ps.** Veníte.

In primo nocturno

Antiphona · 1g1

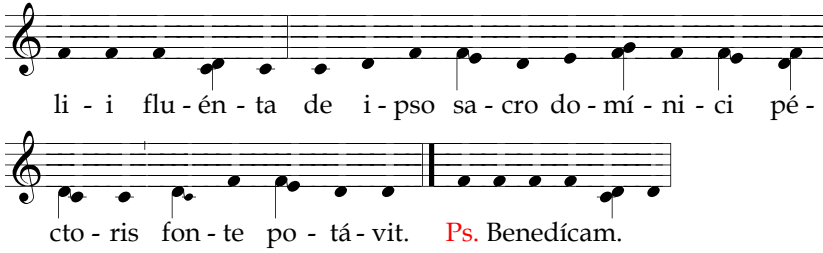

Io - án - nes, * a - pó - sto - lus et ev - an - ge - lí - sta, vir - go
est e - lé - ctus a Dó - mi - no, at - que in - ter cé -
te - ros ma - gis di - lé - ctus. **Ps.** Caeli enarrant.

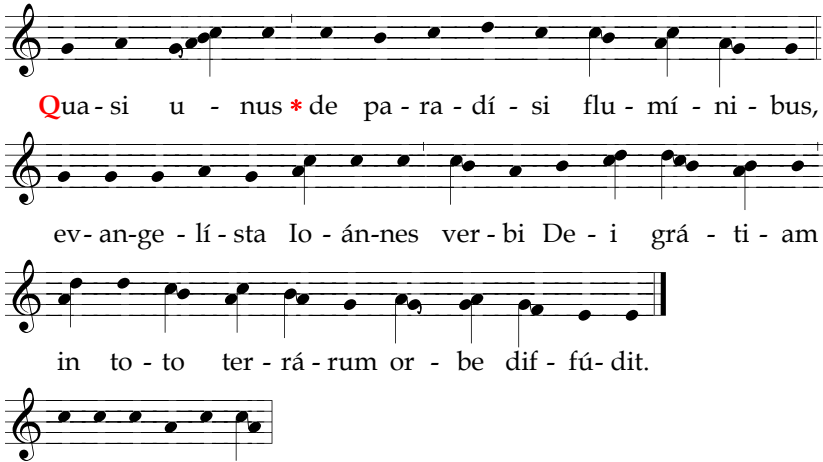
Antiphona · 2d

Su - pra pe - ctus Dó - mi - ni * Ie - su re - cúmbens, Ev - an - gé -

li - i flu - én - ta de i - pso sa - cro do - mí - ni - ci pé -
cto - ris fon - te po - tá - vit. **Ps.** Benedícam.

Antiphona · 3a1

Qua - si u - nus * de pa - ra - dí - si flu - mí - ni - bus,
ev - an - ge - lí - sta Io - án - nes ver - bi De - i grá - ti - am
in to - to ter - rá - rum or - be dif - fú - dit.

Ps. Eructávit.**Versiculus:** In omnem terram.**Lectio I.**

IOANNES, apóstolus et evangelísta, fílius Zebedæi, frater Iacóbi, virgo est eléctus a Dómino, atque inter céteros magis diléctus. Qui étiam, supra pectus magístri recúbens, Evangéllii sui fluénta de ipso sacro domínici pectoris fonte potávit, et, quasi unus de paradísi flumínibus, verbi Dei grátiam in toto terrárum orbe diffúdit. Qui in loco Christi, Christo iubénate, succésit, dum, suscípiens matrem magístri, discípulus par post Christum, alter quodámmodo derelíctus est fílius. Hic, dum Evangélium Christi in Asia prædicáret, a Domitiáno Cæsare in Pathmos ínsula metállo relegátur, ubi étiam pósitus, Apocalýpsim scripsit. Tu.

Responsorium · 2

Val - de * ho - no - rán - dus est be - á - tus Io -

án - nes, qui su - pra pe - ctus Dó - mi - ni in ce -

na re - cú - bu - it, * cu - i Christus in cru - ce

ma - trem Vír - gi - nem vír - gi - ni commen - dá - vit:

V. Mú - li - er, ec - ce, fí - li - us tu - us; ad di - scí -

pu - lum au - tem: Ec - ce, ma - ter tu - a. **Cu - i**

Christus.

Lectio II.

DOMITIÁNUS autem eódem anno, postquam iussit beátum Ioán - nem exsulári, a senátu Románo interféctus est. Et, quóniam Deo curæ fuit de apóstolo suo, ex totíus senátus consúltu definitum est, ut, quicquid Domitiánus fieri vóluit, cassaré - tur. Sicque factum est, ut sanctus Ioánnes, qui de voluntáte Domitiáni deportátus cum iniúria fúerat, cum honóre ad Ephesum remeáret. Occúrrit autem illi omnis pópulus virórum ac mulierum, exsultántium et dicéntium: Benedíctus, qui venit in nómine Dómini. Cum autem ingrederé - tur beátus

Ioánnes civitátem, Drusiána, quæ semper eum secúta fúerat, et ad-
véntus eius desidério fúerat fatigáta, mórtua efferebátur. Tu.

Responsorium · 6

In il - lo di - e * sus - cí - pi - am te servum
me - um, et po - nam te, sic - ut si - gná - cu - lum, in con -
spé - ctu me - o, * quó - ni - am e - go e - lé -
gi te, di - cit Dó - mi - nus. V. In tri -
bu - la - ti - ó - ne in - vo - cá - sti me, et e - go²⁵ ex -
au - dí - vi te, et li - be - rá - vi te.
Quó - ni - am.

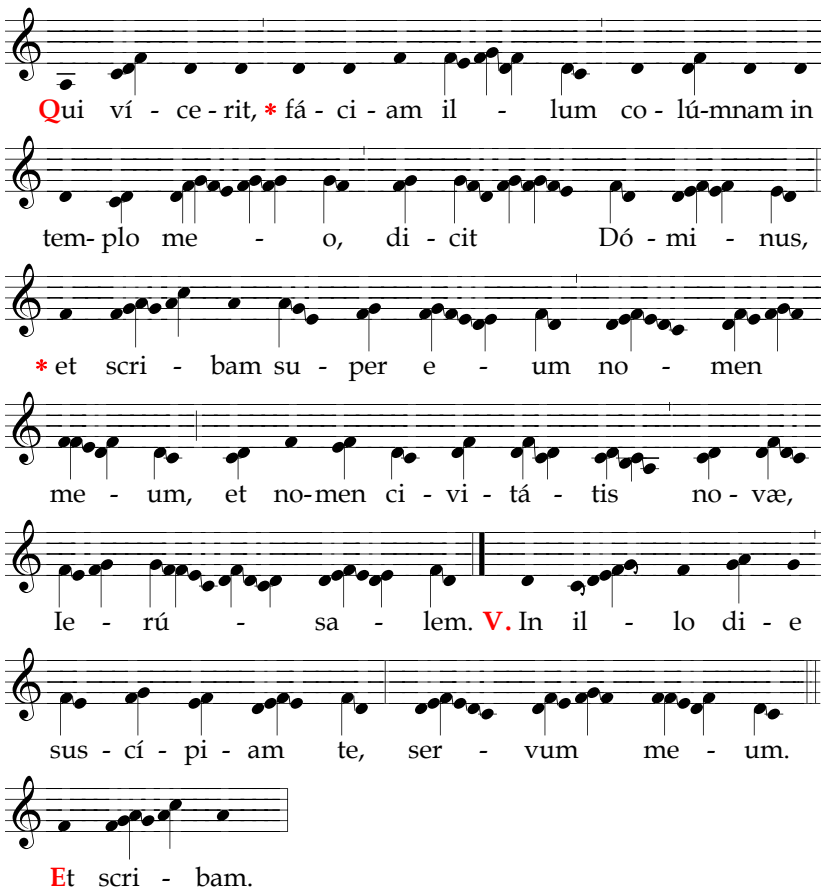
Lectio III.

TUNC sanctus Ioánnes, videns flentes páuperes et paréntes ac ví-
duas simul cum órphanis, clamántes et dicéntes: Sancte Ioánnes
apóstole, ecce, Drusiánam efférimus mórtuam, quæ, sanctis tuis mó-
nitis obtémperans, nos omnes amábat, sérviens Deo in castitáte et
humilitáte, et cottídie desiderábat réditum tuum, dicens: Si vídeam

²⁵ BNS add. et] ego

apóstolum Dei óculis meis, ántequam móriar! Ecce, tu venísti, et te vidére non potest. Tunc beátus Ioánnes iussit depóni féretrum, et coram ómnibus iussit resólvi corpus eius, et voce clara ait: Dóminus meus, Iesus Christus éxcitat te, Drusiána! Surge, et pédibus tuis révértete ad domum tuam, et præpara mihi refectiόνem! Ad hanc vocem surréxit, et cœpit ire, sollícita de iussióne apóstoli, ita ut viderétur ipsi Drusiánæ, quia non de morte, sed de somno suscitáset eam. Factus est autem clamor pópuli per tres horas, dicens: Unus Deus, quem prædicat Ioánnes, unus est Dóminus noster, Iesus Christus! Tu.

Responsorium · 2

Qui ví - ce - rit, * fá - ci - am il - lum co - lú - mnam in
 tem - plo me - o, di - cit Dó - mi - nus,
 * et scri - bam su - per e - um no - men
 me - um, et no - men ci - vi - tá - tis no - væ,
 Ie - rú - sa - lem. V. In il - lo di - e
 sus - cí - pi - am te, ser - vum me - um.
 Et scri - bam.

In secundo nocturno

Antiphona · 4e

In fer-vén-tis ó - le - i * dó - li - um mis-sus, Io - án - nes
 a - pó - sto - lus, di - ví - na se pro - te - gén - te grá - ti - a,
 il - láe - sus ex - í - vit. Ps. Omnes gentes.

Antiphona · 5a

Propter in - su - pe - rá - bi - lem * ev - an - ge - li - zán - di constán -
 ti - am ex - sí - li - o re - le - gá - tus, di - ví - næ
 vi - si - ó - nis et al - lo - cu - ti - ó - nis mé - ru - it
 cre - bra con - so - la - ti - ó - ne re - le - vá - ri.

Ps. Exáudi, Deus, deprecationem.

Antiphona · 6f (b)

Oc-cúr-rit * be - á - to Io - án - ni, ab ex - sí - li - o
 re - ver - tén - ti, omnis pó - pu - lus vi - ró - rum ac mu -
 lí - e - rum, cla - mán - ti - um et di - cén - ti - um: Be - ne -
 dí - ctus, qui ve - nit in nó - mi - ne Dó - mi - ni!

Ps. Exáudi, Deus.

Versiculus: Constitues eos príncipes super omnem terram.

Lectio IV.

ALTERO autem die Craton philósophus in foro proposúerat de contémpo mundi huiúsmodi spectáculum, ut duos iúvenes fratres ditíssimos fécerat, distrácto património suo, gemmas émere síngulas, quas in conspéctu ómnium frángerent populórum. Quod cum fácerent púeri, cóntigit tránsitum habére apóstolum, et, cónvocans apóstolus ad se Cratónem philósophum, ait: Stultus est iste mundi contémpus, qui hóminum in ore laudátur, sed condemnátur divíno iudício. Sicut enim vana medicína est, ex qua non abscíditur morbus, ita vana doctrína est, ex qua vítia non curántur animárum et morum. Magíster itaque meus iúvenem cupiéntem ad vitam ætérnam attíngere · his verbis instrúxit, quibus diceret, ut, si vellet perféctus esse, vénderet ómnia sua, et daret paupéribus, quo facto, thesáurum in cælo acquireret, et vitam, quæ finem non habet, inveníret. Cui Craton dixit: Humánæ cupiditátis fructus, in médio pósitus, confráctus est. Sed, si vere Deus est magíster tuus, et vult hoc fieri, ut paupéri-

bus detur census pretii harum duarum gemmarum, fac eas reintegrari, ut, quod ego feci ad famam hominum, tu facias ad gloriam eius fieri, quem tuum magistrum esse commemoras. Tu.

Responsorium · 7

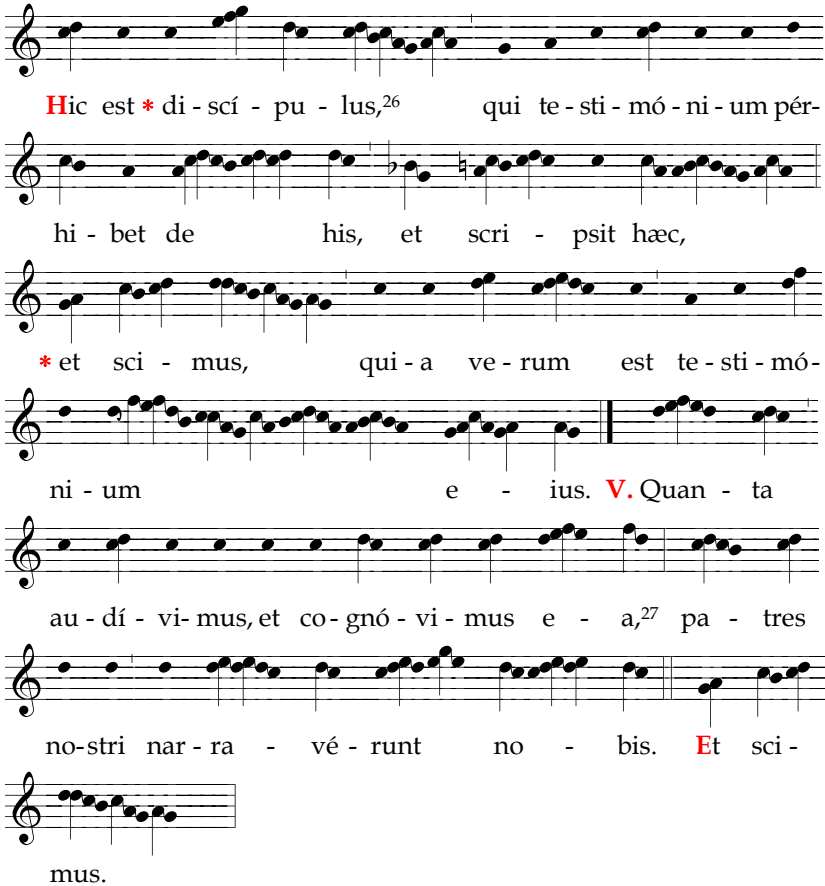
Ec - ce, * pu - er me - us, quem e - lé - gi,
 di - cit Dó - mi - nus, e - lé - ctus me - us.
 * Com-plá - cu - it si - bi in il - lo á - ni -
 ma me - a. V. I - ste est Io - án - nes,
 qui su - pra pe - ctus Dó - mi - ni in ce - na re -
 cú - bu - it. Complá - cu - it.

Lectio V.

TUNC sanctus Ioannes, colligens fragmenta gemmarum, et ponens in manu sua, levavit oculos suos ad caelum, et ait: Domine, Iesu Christe, cui nihil impossibile est, qui fractum mundum per lignum crucis tuae in via fidei restaurasti, qui caeco nato oculos, quos natura negaverat, reddidisti, qui mortuum Lazaram et sepultum post quattuor dies suscitasti, et ad superiores revocasti, et omnes morbos, omnemque aegritudinem virtutis verbo curasti: adesto nunc super lapides istos pretiosos, quos ignoranter, fructum elemosynae, ad plausum hominum confregérunt. Tu, Domine, per manus angelorum tuorum

modo recúpera, ut, prétio eórum misericórdiæ usu expléto, fácias credéntes tibi perveníre ad tuum impérium, qui cum Patre et Spíritu Sancto vivis et regnas in sæcula sæculórum, amen. Tu autem.

Resonsorium · 7

Hic est * di - scí - pu - lus,²⁶ qui te - sti - mó - ni - um pér -
hi - bet de his, et scri - psit hæc,
* et sci - mus, qui - a ve - rum est te - sti - mó -
ni - um e - ius. **V.** Quan - ta
au - dí - vi - mus, et co - gnó - vi - mus e - a,²⁷ pa - tres
no - stri nar - ra - vé - runt no - bis. **E**t sci -
mus.

Lectio VI.

POST hæc, ita solidáta sunt fragménta gemmárum, ut ne signum áliquod de eo, quod fracta fúerant, remanéret. Tunc philósophus Craton simul cum his iuvénibus · et cum univérsis discíplulis suis,

²⁶ Edd. add. discipulus] ille

²⁷ Edd. add. ea] et

pédibus eius advolútus, clamans crédidit, et baptizátus est cum ómnibus, et cœpit fidem Dómini nostri, Iesu Christi públice prædicáre. Tunc illi duo fratres, vendéntes gemmas, quas véndito património suo émerant, paupéribus erogavérunt, et cœpit infiníta turba credéntium adhærere apóstolo. Cum autem omnis cívitas Ephesiórum, immo omnes provínciæ istæ Ioánnem excólerent et prædicárent, áccidit, ut cultóres idolórum excitárent seditiónem. Unde factum est, ut Ioánnem tráherent ad templum Diánæ, et úrgerent eum, ut ei fœditátem sacrificiórum offerret. Tunc beátus Ioánnes ait: Ducam vos omnes ad ecclésiám Dómini mei, Iesu Christi, et, invocántes nomen Diánæ vestræ, fácite cádere ecclésiám eius, et conséntiam vobis. Si autem hoc fácere non potéritis, ego invocábo nomen Dómini mei, Iesu Christi, et fáciam cádere templum hoc, et commínuam idólum vestrum. Quod cum factum fúerit, iustum vobis vidéri debet, ut, relicta superstitióne eius, in regem meum, Christum, cuius virtus invícta est et inconfrácta, credátis, et ad ipsum convertámini. Ad hanc vocem contícuit omnis pópulus, et licet essent pauci, qui contradícerent huic diffinitióni, pars tamen máxima consénsu attribuit. Tunc beátus Ioánnes blandis allóquiis exorábat pópulum, ut a templo se longe habérent. Cumque univérsi ex interióri parte foras exíssent, voce clara coram ómnibus dixit: Ut sciat omnis hæc turba, quia idólum hoc Diánæ dæmónium est, et non deus, córruat cum ómnibus manufactis idólis, quæ colúntur in eo, ita ut nullam in homínibus læsióne faciát! Contínuo autem ad hanc vocem apóstoli, ómnia simul cum templo suo idóla ita corruérunt, ut fierent, sicut pulvis, quem próiicit ventus a fácie terræ. Convérsi sunt autem eádem die duódecim mília gentílium, excéptis párvulis et muliéribus, et baptísmi sunt consecráti virtúte. Ioánnes, cum esset annórum nónaginta septem, apparuit ei Dóminus Iesus Christus cum discípulis suis, et dixit ei: Veni ad me, quia tempus est, ut epuléris in convívio meo cum frátribus tuis. Surgens autem Ioánnes, cœpit ire, sed Dóminus dixit ei: Domínico die resurrectiόνis meæ, qui post quinque dies futúrus est, vénies ad me. Et cum hæc dixisset, cælo recéptus est, et fiunt virtútes oratiónum eius méritis, cum ab ómnibus infirmitátibus et perículis liberántur omnes, et precum suárum consequúntur efféctum. Ad laudem Dómini et Salvatóris nostri, Iesu Christi, qui vivit et regnat cum Deo Patre omnipoténte, in unitáte Spíritus Sancti, per infiníta sæcula sæculórum, amen. Tu autem.

Responsorium · 7

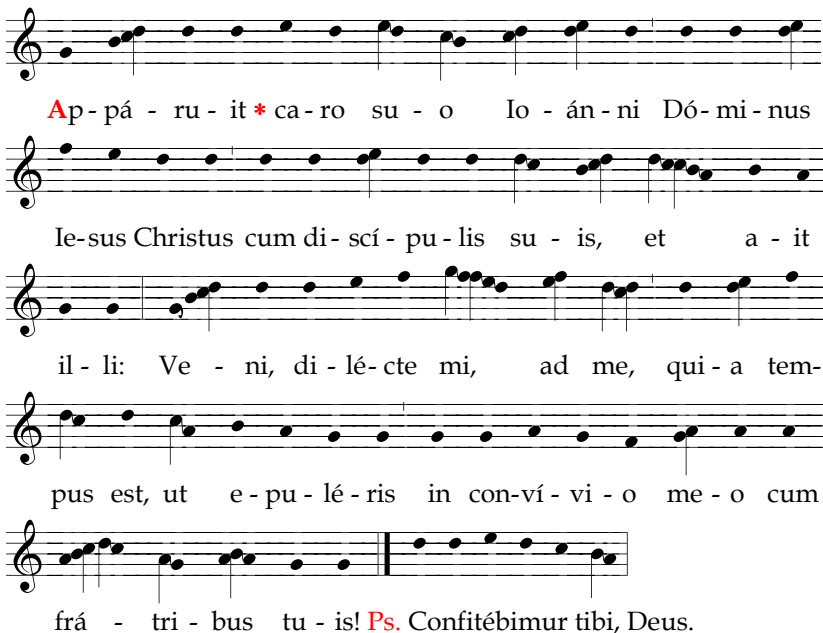
Ci - bá - vit * il - lum Dó - mi - nus pa - ne
 vi - tæ et in - tel - lé - ctus, et a - qua
 sa - pi - én - ti - æ sa - lu - tá - ris po - tá - vit
 il - lum, * et ex - al - tá - vit e - um²⁸
 a - pud pró - xi - mos su - os. **V.** In mé - di - o
 Ec - clé - si - æ a - pé - ru - it Dó - mi - nus os e - ius,
 et im - plé - vit e - um Dó - mi - nus²⁹ spí - ri - tu sa - pi - én -
 ti - æ et in - tel - lé - ctus. **Et** ex - al -
 tá - vit.

²⁸ BNS exaltavit] eum

²⁹ Edd. om. eum] Dominus

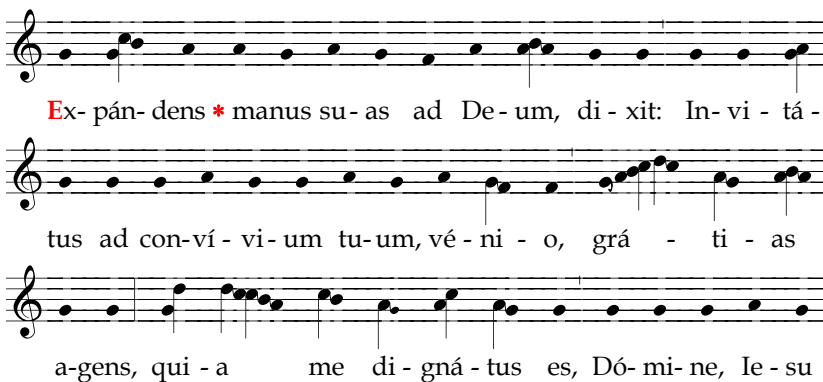
In tertio nocturno

Antiphona · 7a

Ap - pá - ru - it * ca - ro su - o Io - án - ni Dó - mi - nus
 le - sus Christus cum di - scí - pu - lis su - is, et a - it
 il - li: Ve - ni, di - lé - cte mi, ad me, qui - a tem -
 pus est, ut e - pu - lé - ris in con - ví - vi - o me - o cum
 frá - tri - bus tu - is! Ps. Confité - bimur tibi, Deus.

Antiphona · 8g1

Ex - pán - dens * manus su - as ad De - um, di - xit: In - vi - tá -
 tus ad con - ví - vi - um tu - um, vé - ni - o, grá - ti - as
 a - gens, qui - a me di - gná - tus es, Dó - mi - ne, le - su

Chri-ste, ad tu-as é-pu-las in-vi-tá-re, sci-ens, quod

ex to-to cor-de me-o³⁰ de-si-de-rá-bam te.

Ps. Dóminus regnávit, exsúltet terra.

Antiphona · 4d

Dó-mi-ne,* sús-ci-pe me, ut cum frá-tri-bus me-is sim,

cum quibus vé-ni-ens, in-vi-tá-sti me, á-pe-ri

mi-hi iá-nu-am vi-tæ, et per-duc me ad con-ví-

vi-um e-pu-lá-rum tu-á-rum! Tu es e-nim

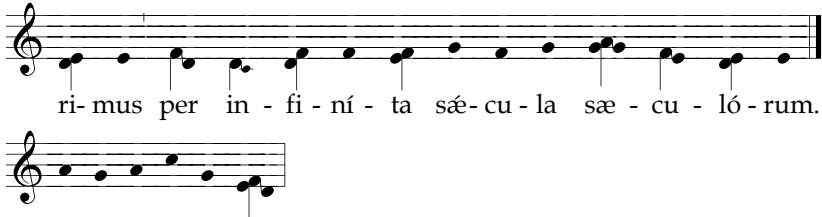

Christus, Fí-li-us De-i vi-vi, qui præ-cé-pto Pa-

tris mundum sal-vá-sti, ti-bi grá-ti-as re-fé-

³⁰ BNS add. corde] meo

Ps. Dóminus regnávít, irascántur.

Versiculus

V. Nimis honoráti sunt amíci tui, Deus.

R. Nimis confortátus est principátus eórum.

Secundum Ioannem

IN illo témpore. Dixit Iesus Petro: Séquere me! Convérsus Petrus, vidit illum discípulum, quem diligébat Iesus, sequéntem, qui et recúbuit in cena supra pectus eius. Et réliqua.

Homélia venerábilis Bedæ presbýteri.

Lectio VII.

LÉCTIO sancti Evangéllii, quæ nobis lecta est, fratres mei, tanto maíori a nobis intentióne debet per síngula verba pensári, quanto magna supérnæ grátiae dulcédine tota redúndat. Comméndat nobis beatíssimus Ioánnes evangelísta testimónium evangélicæ descriptiõnis, quod, veritáte divína subnítum, nullus fidélium dubitáre permíttitur. Comméndat plácidam suæ carnis absolutiónem, quam a Dómino, speciáliter se visitánte, percépit. Diligébat autem eum Iesus, non excéptis céteris singuláriter solum, sed præ céteris familiárius unum, quem speciális prærogatíva castitátis amplióri dilectióne fécerat dignum. Omnes quippe díligit, qui ómnibus dicit: Sicut diléxit me Pater, et ego diléxi vos. Sed hunc præ ómnibus diléxit, quia virgo eléctus ab ipso, virgo in ævum permánsit. Tu autem.

Responsorium · 1

mi - ni in ce - na re - cú - bu - it.

* Be - á - tus a - pó - sto - lus, cu - i re - ve - lá -

ta sunt se - cré - ta cæ - lé - sti - a.

V. Val - de ho - no - rán - dus est be - á - tus Io - án - nes,

qui su - pra pe - ctus Dó - mi - ni in ce - na re - cú -

bu - it. **B**e - á - tus.

Lectio VIII.

TRADUNT namque históriæ, quod eum de núptiis, núbere volén-
tem, vocáverit. Et proptérea, quem a carnáli voluptáte retráxerat,
potióre sui amóris dulcédine donávit. Qui et recúbuit in cena super
pectus eius. Quod autem discípulus ille supra pectus magístri recú-
buit, non præsentis solúmmodo dilectiónis, sed et futúri signum erat
mystérii. Figurabátur etenim iam tunc evangélium, quod idem discí-
pulus erat scriptúrus, ubérius atque ultérius céteris sacræ scriptúræ
pagínis arcána divínæ maiestátis esse comprehensúrum. Quia enim
in pectore Dómini Iesu sunt omnes thesáuri sapiéntiæ et sciéntiæ
absconditi, mérito super pectus eius récubat, quem maióri céteris sa-
piéntiæ et sciéntiæ singularis múnere donat. Tu autem.

Responsorium · 3

Di - li - gé - bat * au - tem e - um le - sus,
 quó - ni - am spe - ci - á - lis præ - ro - ga - tí - va ca -
 sti - tá - tis am - pli - ó - ri di - le - cti - ó - ne
 fé - ce - rat di - gnum, * qui - a, vir - go e - lé - ctus
 ab i - pso, vir - go in æ - vum per - mán - sit.

V. In cru - ce dé - ni - que mo - ri - tú - rus, ma - trem
 Vír - gi - nem vír - gi - ni com - men - dá - vit. **Q**ui - a
 vir - go.

Lectio IX.

CÉTEROS quippe evangelistas nóvimus plura de miráculis Dómini Salvatóris, paucióra de divinitáte locútos. Ioánnes autem, per pauca de humánis scribens áctibus, pótius se exponéndis divínæ natúræ índidit arcánis, paténter insínuans, quanta de pectore Dómini fluénta doctrínæ cæléstis, quæ nobis ructáret, háuserit. *Hunc ergo*

cum vidisset Petrus, dixit Iesu: Dómine, hic autem quid? Quia beátus Petrus audierat, quod per mortem crucis ab hac luce esset migráturus, vóluit scire de condiscípulo, per qualem mortem erat transitúrus ad perpétuam vitam. Dicit ei Iesus: Sic eum volo manére, donec véniam. Quid ad te? Tu me séquere, ac si dicat: Nolo, ut per passiónem martýrii ex hac vita tránseat, sed sic exspectáre novíssimum diem in pace, ús- quedum véniam ego, et recipiam eum. Et: Quid ad te? Ac si dicat: Quid ad te pértinet hoc inquirere? Te tantum scias per martýrium me secutúrum. Exiit sermo inter fratres, quod discípulus ille non móritur, proptérea, quia Dóminus dixit: Sic eum volo manére, donec véniam. Et ídeo putábant álii discípuli, quod Ioánnes non esset moritúrus. Tu autem.

Responsorium · 1

The musical score is written on a single staff in G-clef (treble clef) with a key signature of one sharp (F#). The melody is a simple, flowing line with various rhythmic values including eighth and sixteenth notes. The lyrics are printed below the staff, with some words in red. The text is: In mé - di - o * ec - clé - si - æ a - pé - ru - it os e - ius, * et im-plé - vit e - um Dó - mi - nus spí - ri - tu sa - pi - én - ti - æ et in - tel - - lé - ctus. V. Mi - sit Dó - mi - nus ma - num su - am, et té - ti - git os e - ius. Et im-plé - vit e - um Dó -

mi - nus spí - ri - tu sa - pi - én - ti - æ. **Di** - lé - ctus

plus cé - te - ris est Io - án - nes. **E.** **Christi** a - pó -

sto - lus et ev - an - ge - lí - sta. **E.** **Cu** - i Dó - mi - nus

matrem Vír - gi - nem vír - gi - ni commendá - vit in cru - ce.

E. **Et**, re - cúmbens in pé - cto - re Ie - su,

flu - én - ta sa - pi - én - ti - æ. **E.** **A** - pér -

to o - re su - o hau - sit. **E.** **Et** in - tel -

lé - ctus.

Ad laudes

Antiphona · 3c

Hic est di-scí-pu-lus il-le, * qui te-sti-mó-ni-um per-hí-

bu-it, et sci-mus, qui-a ve-rum est te-sti-mó-ni-um

e-ius. Ps. Dóminus regnávít, decórem.

Antiphona · 3c

Hic est di-scí-pu-lus me-us, * sic e-um vo-lo ma-né-re,

do-nec vé-ni-am; tu me sé-que-re! E u o u a e.

Antiphona · 1g1

Ec-ce, pu-er me-us, * e-lé-ctus, quem e-lé-gi; pó-su-

i su-per e-um spí-ri-tum me-um.

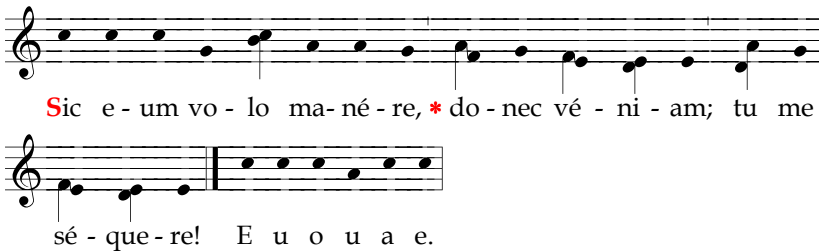
E u o u a e.

Antiphona · 1g1

Sunt de hic stán-ti-bus, *qui non gu-stá-bunt mortem, do-nec
ví-de-ant Fí-li-um hó-mi-nis in re-gno su-o.
E u o u a e.

Antiphona · 3c

Sic e-um vo-lo ma-né-re, *do-nec vé-ni-am; tu me
sé-que-re! E u o u a e.

Capitulum

QUI timet Deum, fáciat bona, et qui cóntinens est iustítiae, apprehéndet illam, et obviábit illi, quasi mater honorificáta. Deo.

Hymnus: Accépit virgo Vírginem. **Versiculus:** Annuntiáverunt ópera.

Ad Benedictus antiphona · 1g1

In mé-di-o * Ec-clé-si-æ a-pé-ru-it
Dó-mi-nus os e-ius, et im-plé-vit e-um³¹ spí-ri-tu

³¹ *Edd.* aperuit] os eius et implevit eum Dominus

sa - pi - én - ti - æ et in - tel - lé - ctus, al - le - lú - ia.

E u o u a e.

Ad sextam

Capitulum

CIBÁVIT illum Dóminus pane vitæ et intelléctus, et aqua sapiéntiæ salutáris potávit illum, et firmábitur in illo, et non flectétur, et continébit illum, et non confundétur, et exaltávit illum apud próximos suos. Deo.

Ad nonam

Capitulum

IN médio Ecclésiæ aperuit os eius, et implévit eum Dóminus spíritu sapiéntiæ et intelléctus, et stola glóriæ índuit eum, iucunditátem et exsultatiónem thesaurizávit super eum, et nómine ætérno hereditávit illum Dóminus, Deus noster. Deo.

Ad secundas vesperas

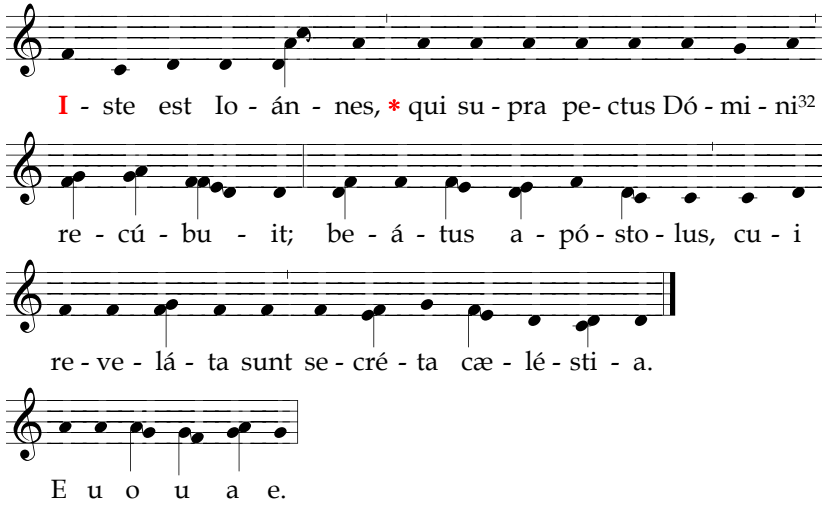
Antiphona: Iurávit Dóminus, et non pænitébit eum. **Ps.** Dixit Dóminus, **quære de apostolis.** **Capitulum:** Qui timet, **ut supra.** **Responsorium:** In médio Ecclésiæ. **Hymnus:** De Patre Verbum.

Versiculus

V. In omnem terram exívit sonus eórum.

R. Et in fines orbis terræ verba eórum.

Ad Magnificat antiphona · 1g1

I - ste est Io - án - nes, * qui su - pra pe - ctus Dó - mi - ni³²
 re - cú - bu - it; be - á - tus a - pó - sto - lus, cu - i
 re - ve - lá - ta sunt se - cré - ta cæ - lé - sti - a.
 E u o u a e.

Oratio, ut supra. Completorium de Nativitate.

³² Edd. add. Domini] in cena

DE INNOCENTIBUS

ad vespas

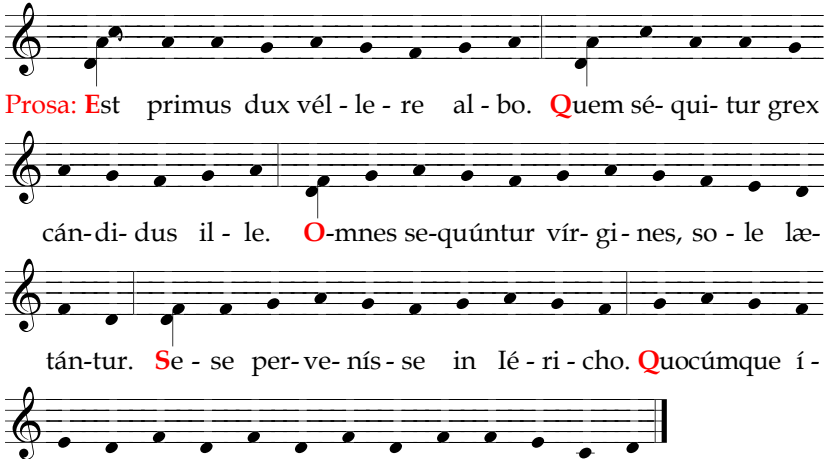
Antiphona · 4e

Sí - ni - te pár - vu - los * ve - ní - re ad me, tá - li - um est
 e - nim re - gnum cæ - ló - rum. E u o u a e.

Responsorium · 1

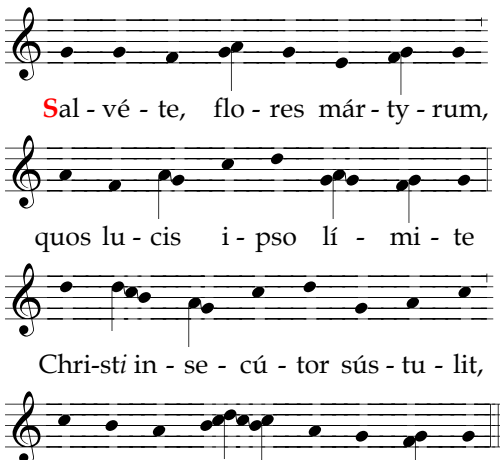
Cen - tum quadra - gín - ta quat - tu - or
 mí - li - a, hi em - pti sunt de ter - ra:
 hi - i sunt, qui cum mu - li - é - ri - bus non sunt
 co - in - qui - ná - ti, vír - gi - nes e - nim per - man -
 sé - runt, * íd - e - o re - gnant cum De - o,
 et A - gnus De - i cum il - lis. **V.** Hi - i
 em - pti sunt ex ho - mí - ni - bus, pri - mí - ti - æ De - o
 et A - gno, et in o - re i - psó - rum non est in - vén -
 tum men - dá - ci - um. **I**d - e - o.

Prosa: Est primus dux vél - le - re al - bo. Quem sé - qui - tur grex
cán - di - dus il - le. O - mnes se - quúntur vír - gi - nes, so - le læ -
tán - tur. Se - se per - ve - nís - se in Ié - ri - cho. Quocúmque í -
e - rit, il - le, i - ste, i - pse Agnus Dó - mi - ni.

Sine Glória Patri, sed si evenit die dominico, tunc debet dici Glória Patri.

Hymnus

Sal - vé - te, flo - res már - ty - rum,
quos lu - cis i - pso lí - mi - te
Chri - stí in - se - cú - tor sú - tu - lit,
ut tur - bo flo - rén - tes ro - sas!

Quid crimen Heródem iuvat?
Vos, prima Christi víctima,
grex immolatórum tenet
palma et corónis lúcidis.

Audit tyránnus ánxius
adésse regum príncipem,
exclámat amens: Nunc cito
ferrum, satélles, árripe!

Ad matutinas

Invitatorium · 2

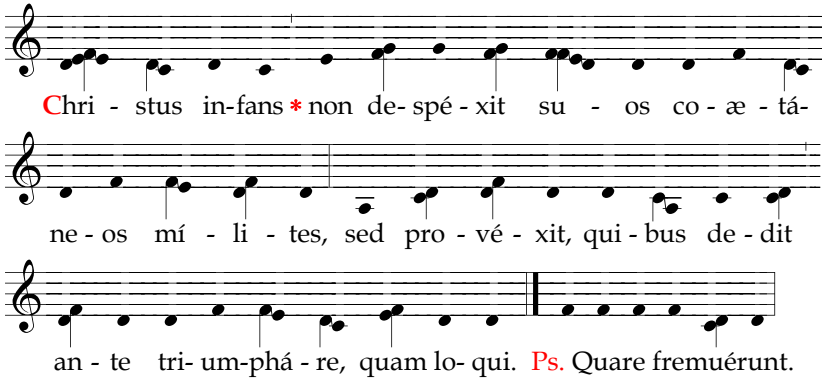
Re-gem re - gum, Dó-mi - num, ve - ní - te, ad - o -
 ré - mus, * qui - a i - pse est co - ró - na
 san - ctó - rum in - no - cén - ti - um. Ps. Veníte sine Glória Patri.

In primo nocturno

Antiphona · 1g1

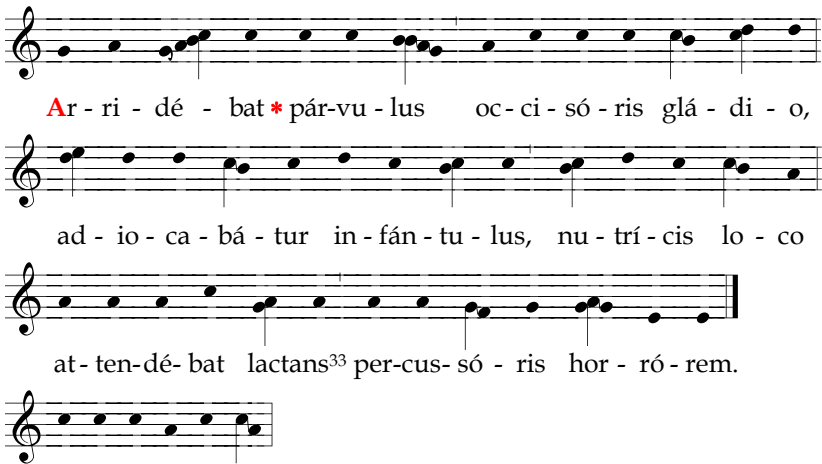
He - ró - des, vi - dens, * qui - a il - lú - sus es - set a ma - gis,
 mi - sit in Béth - le - hem, et oc - cí - dit omnes pú - e - ros,
 qui e - rant in e - a, et in ó - mni - bus fí - ni - bus
 e - ius. Ps. Beátus vir.

Antiphona · 2d

Chri - stus in-fans * non de-spé - xit su - os co - æ - tá -
 ne - os mí - li - tes, sed pro - vé - xit, qui - bus de - dit
 an - te tri - um-phá - re, quam lo - qui. Ps. Quare fremuérunt.

Antiphona · 3a1

Ar - ri - dé - bat * pár-vu - lus oc - ci - só - ris glá - di - o,
 ad - io - ca - bá - tur in - fán - tu - lus, nu - trí - cis lo - co
 at - ten - dé - bat lactans³³ per - cus - só - ris hor - ró - rem.

Ps. Cum invocárem.

Versiculus

V. Lætámini in Dómino, et exsultáte, iusti!

R. Et gloriámini, omnes recti corde!

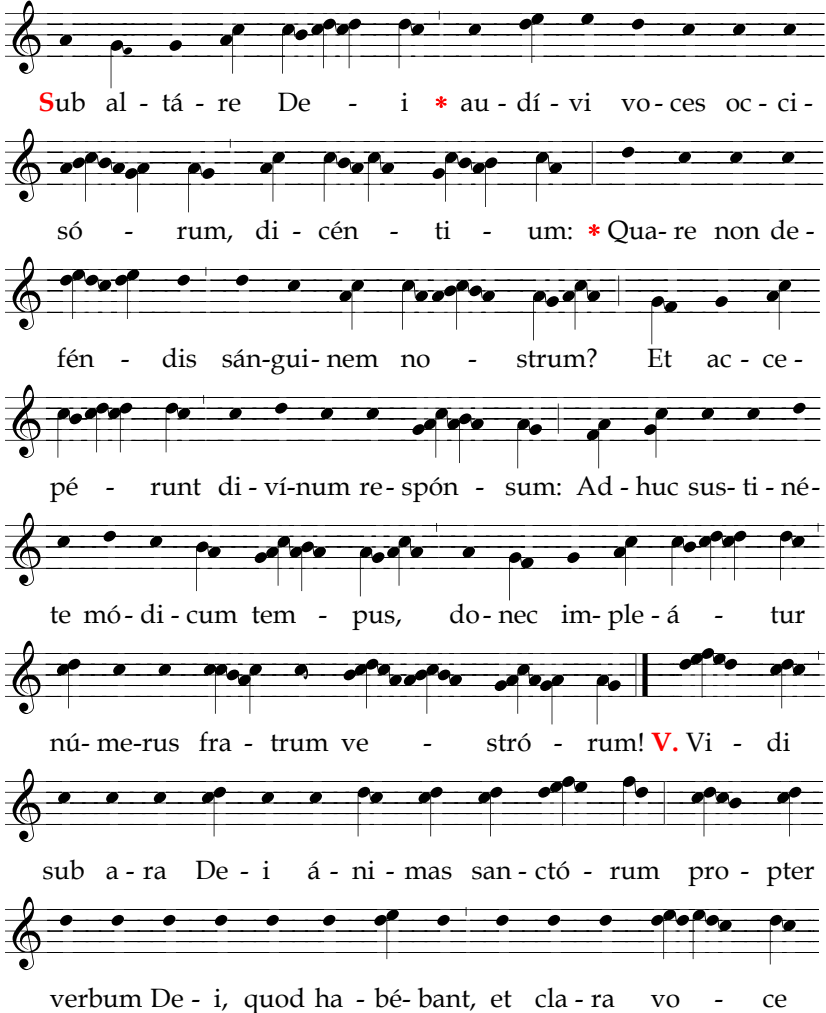
Lectio I.

ZELUS, quo tendat, quo prosíliat livor, invidia, quo ferátur, Hero - diána hódie patefécit immánitas, quæ, dum temporális regni

³³ Edd. attendebat] lactens

æmulátur angústias, ætérni regis ortum molítur exstínguere, sicut ait evangelísta: Tunc Heródes, inquit, videns, quia illúsus esset a magis, misit in Bétlehem, et occídít omnes púeros, qui erant in ea, et in ómnibus finibus eius. Tu autem.

Responsorium · 7

Sub al - tá - re De - i * au - dí - vi vo - ces oc - ci -
só - rum, di - cén - ti - um: * Qua - re non de -
fén - dis sán - gui - nem no - strum? Et ac - ce -
pé - runt di - ví - num re - spón - sum: Ad - huc sus - ti - né -
te mó - di - cum tem - pus, do - nec im - ple - á - tur
nú - me - rus fra - trum ve - stró - rum! **V.** Vi - di
sub a - ra De - i á - ni - mas san - ctó - rum pro - pter
verbum De - i, quod ha - bé - bant, et cla - ra vo - ce

di - cé - bant.³⁴ Qua-re non de - fén - dis.

Lectio II.

VIDENS, quia illúsus est a magis, dolet impietas se esse illúsam, dilátans se crudélitas furit, fremit dolósitas se decéptam, et in se fraus revérsa collíditur. Heródes stridit, cadens ipse in láqueum, quem teténdit. Hic iniquitátem, quam condíderat, eváginat, de fide perfídiæ sumit arma. Terréno quærit furóre, quem natum cælitus non credit. Ad sinus matrum mílitum cogit castra, inter úbera arcem pietátis oppúgnat. Tu autem.

Responsorium · 3

Ef - fu - dé - runt * sán-gui-nem san-ctó - rum, ve - lut a -

quam, * in cir - cú - i - tu Ie - rú - sa - lem, et non

e - rat, qui se - pe - lí - ret. **V.** Vín - di - ca,

Dó - mi - ne, sán - gui - nem san - ctó - rum tu - ó - rum, qui

ef - fú - sus est! **In** cir - cú - i - tu.

Lectio III.

IN téneris ubéribus ferrum³⁵ durat, lac fundit, ántequam sán-gui-nem. Dat ante mortem sentíre, quam vitam, ténébras íngerit in-

³⁴ Edd. voce] clamabant

³⁵ Edd. uberibus] fratrum

trántibus lucem. Sic agit magíster mali, míníster doli, iræ ártifex, invéntor scéleris, impietátis auctor, pietátis prædo, inimícus innocéntiæ, hostis natúræ, malus ómnibus, peior suis, péssimus sibi. Quem Christus non eváderet, sed, ne viderétur, aufúgit. In altum tendens, cadit ab alto. Cælum pulsans, intrat profúndum. In se vadit, cum vadit in Deum. Se occídít, qui vitam conátur occídere. Quia cápere non potest prodiçãoem salus, occisióne[m] vita, ætérnitas finem. Tu.

Responsorium · 7

Ad - o - ra - vé - runt * vi - vén - tem in sá - cu - la sæ -

cu - ló - rum, * mit-tén-tes co - ró - nas su - as an - te

thronum Dó - mi - ni, De - i

su - i. **V.** Ve - ni - én - tes au - tem vé - ni - ent

cum ex - sul - ta - ti - ó - ne, por - tán - tes ma - ní -

pu - los su - os. **Mit-tén-tes.**

In secundo nocturno

Antiphona · 4e

No- runt in - fán- tes lau - dá - re Deum,^{36*} qui lo - qui non
 nó - ve - rant; fi - unt pe - rí - ti lau - de, qui fú - e - rant
 im- pe - rí - ti ser- mó- ne. *Ps.* Verba mea áuribus.

Antiphona · 5a

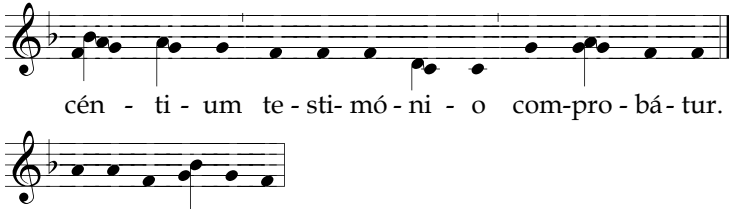
E - rí - gi - tur í - ta- que * in - fán- ti - um æ- tas in
 lau- de, quæ de - li - ctó - rum non nó - ve - rat cri- men.
Ps. Dómine, Dóminus noster.

Ps. Dómine, Dóminus noster.

Antiphona · 6f (b)

Di - gnus * a di - gnis lau - dá - tur, et ín- no- cens in- no-

³⁶ *Edd.* laudare] Dominum

Ps. Dómini est terra.

Versiculus: Exsúltent iusti in conspéctu Dei.

Lectio IV.

O ambítio, quam cæca semper! O, quam præsumptio péssima! O, quam perdit concéssa, qui inconcésa captat! Heródes, óbsidens terrénium regnum, impúgnat cæléste. Terrénis ínhians, írruit in divína, ipsámque pietátem impietáte sectátur. Audierat natum regem, quæsierat, ubi, quando, unde, ad quid, quáliter non quæsivit, quia apud illum peccáandi timor, amor, innocéntia · non manébat. Destinátus ad scelus, ad piáculum promptus, parátus ad crimen, causas innocéntiæ non requírit, ius ábnegat, confúndit fasque nefásque. Cui nequítia est sodális, cui odiósa est æquitas, iníquitas est semper amíca. Qui cædibus vivit, qui se munit sángine, qui crudelitátibus sævit. Cui de timóre stat totum, de amóre nihil constat. Tu.

Responsorium · 3

I - sti sunt san - cti,³⁷ * qui pas - si sunt pro - pter te,

Dó - mi - ne, vín - di - ca e - os, * qui - a

clamant ad te cot - tí - di - e. **V.** Vín - di -

³⁷ BNS add. sunt] sancti

ca, Dó- mi - ne, sán-gui- nem san- ctó - rum tu - ó - rum,
qui ef - fú - sus est! Qui- a clamant.

Lectio V.

HERÓDES tunc cæcus, sic Christum gládiis quærit. Invéstigat cru-
órem, crudelitáte rimátur. Successórem timens, incéssit in au-
ctórem. Premit innocéntes, volens innocéntiam deperire. Rector pó-
puli, morum custos, disciplínæ censor, iustítiæ indágo, æquitátis de-
fénsor, scrutátor innocéntiæ, ampliátor pópuli, innocéntis causam fa-
cit innocéntium crimen. Munus nati · natórum vertit in pœnam. Au-
ctóris ortum · oriéntium mandat occásum. Negótium salvántis · sal-
vandórum iubet esse discrímen. Iudex audiéntes vocat, intérogat lo-
quéntes, negántes árguit, urget reos, percéllit sócios, consócios con-
cárpit, addícit cómplices, senténtiæ dat detéctos infántes. Quid? Quo-
rum lingua tácuit, óculi nihil vidérunt, nihil audiérunt aures, manus
nihil fecérunt. Et quibus actus nullus est, unde culpæ subiérunt mor-
tem, qui vívere nesciérunt. Non tempus áffuit, non excusávit ætas, si-
léntium non deféndit. Quibus apud Heródem solum, quod nati sunt,
hoc fuit crimen. Tu autem.

Responsorium · 1

Can - tá - bant * san - cti cán - ti - cum no - vum
an - te se - dem De - i et A - gni, * et re - so -
ná - bat ter - ra in vo - ces e -

ó - rum. **V.** I - sti sunt, qui ve - né - runt ex ma - gna tri -
 bu - la - ti - ó - ne, et la - vé - runt sto - las su - as
 in sán - gui - ne A - gni. **Et** re - so -
 ná - bat.

Lectio VI.

ET revéra, quómodo non rédderent natúræ crédito, a quibus causa exhibétur auctóris? Infélix ergo homo, qui sibi ad accusatiónem parávit ómnia, ad excusándum spem non relíquit, sed totum parávit ad pœnam, nihil reservávit ad véniam. Quis excusávit, quem pulsat innocéntia? Infántia ímpetit, lac, ut sanguis, accúsat. Quid Christus, futurórum præsciús, cónciús secretórum, cogitatiónum iudex, méntium perscrutátor, quare desérui, quos sciébat quæréndos esse, propter se nóverat³⁸ occidéndos? Natus rex · et rex cæléstis · quare negléxit mílites innocéntiæ suæ? Coætánum sibi quare contémpsit exercítum? Quare cunábulis suis deputátas excúbias sic relíquit, ut regem solum quæsíturus hostis · totum grassarétur in mílitem? Nam Christus non despéxit suos mílites, sed provéxit, quibus dedit ante triumpháre, quam vívere. Quos fecit cápere sine concertatióne victóriam, quos donávit corónis, ántequam membris, quos vóluit virtútibus vítia præterírre, ante cælum possidére, quam terram, nec ante humánis ínserat, quam divínis. Tu autem.

³⁸ *Edd. se]* non erat

Responsorium · 3

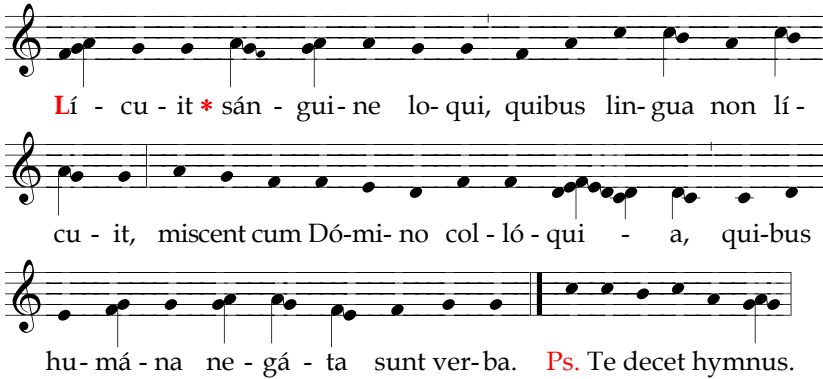
Co-ro-ná - vit * e - os Dó-mi - nus co - ró - na
 iu - stí - ti - æ, * qui - a pas - si sunt pro Dó-mi-
 no, et se - quún - tur A - gnum. **V.** A - ma - vé -
 runt Christum in vi - ta su - a, i - mi - tá - ti sunt e - um
 in mor - te su - a. **Qui** - a pas - si sunt.

In tertio nocturno

Antiphona · 7a

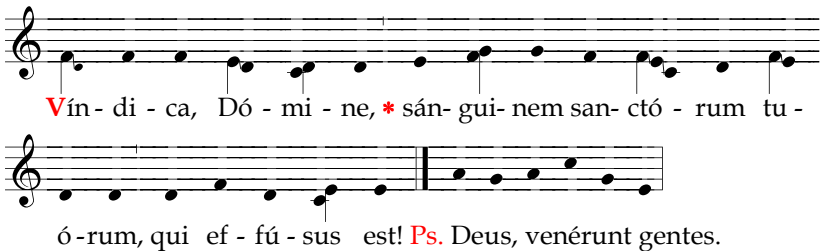
Di - cunt in - fán - tes * Dó - mi - no laudem tru - ci - dá - ti,
 ab He - ró - de oc - cí - si præ - di - cant, quod vi - vi
 non pót - e - rant. **Ps.** Exsultáti iusti in Dómino.

Antiphona · 8g2

Lí - cu - it * sán - gui - ne lo - qui, quibus lin - gua non lí -
 cu - it, miscent cum Dó - mi - no col - ló - qui - a, qui - bus
 hu - má - na ne - gá - ta sunt ver - ba. **Ps.** Te decet hymnus.

Antiphona · 4e

Vín - di - ca, Dó - mi - ne, * sán - gui - nem san - ctó - rum tu -
 ó - rum, qui ef - fú - sus est! **Ps.** Deus, venérunt gentes.

Versiculus

V. Iusti autem in perpétuum vivent.

R. Et apud Dóminum est merces eórum.

Secundum Matthæum

IN illo témpore. Angelus Dómini appáruit in somnis Ioseph, dicens: Surge, et áccipe púerum et matrem eius, et fuge in Ægýptum, et esto ibi, úsquedum dicam tibi! Futúrum est enim, ut Heródes quærat púerum, ad perdéndum eum. Et réliqua.

Homélia venerábilis Bedæ presbýteri de eádem leccióné.

Lectio VII.

DE morte pretiósá mártýrum Christi innocéntum · sacra nobis est, fratres caríssimi, léctio recitáta, in qua tamen ómnium Christi mártýrum pretiósá est mors designáta. Quod enim párvuli occísi sunt, significat per humilitátis méritum ad martýrii perveniéndum

glóriam. Et quia, nisi convérsus fúerit quis, et efféctus, ut párvulus, non possit ánimam dare pro Christo. Quia in Bétlehem et in ómnibus fínibus eius occísi sunt, osténdit non solum in Iudæa, unde Ecclésiæ cœpit orígo, sed in ómnibus eíusdem Ecclésiæ fínibus, quæcúmque per orbem diffúsa est, persecutió nem sævitúram perfidórum, et piórum patiéntiam esse coronándam. Quia bimi occísi sunt, doctrína et operatióne perféctos índicant. Quia vero infra, símplices vel idiótas fidei · non fictæ constántiæ fortes æque denúnciant. Tu autem.

Responsorium · 8

I - sti sunt * san - cti, qui non in - qui - na -
vé - runt ve - sti - mén - ta su - a. * Am - bu - lá -
bunt me - cum in al - bis, qui - a
di - gni sunt. V. Hi - i sunt, qui cum mu - li - é - ri -
bus non sunt co - in - qui - ná - ti, vír - gi - nes e -
nim sunt. Am - bu - lá - bunt.

Lectio VIII.

QUOD illi quidem occísi sunt, sed Christus, qui quærebátur, vivens evásit, insínuat córpora quidem ab ímptis posse périri, sed Christum, pro quo persecútio tota sævit, nullátenus, eis vel vivénti-

bus, vel occísis, posse auférri, sed eos veráciter contestári: Quia sive vívimus, Dómino vívimus, sive mórimur, Dómino mórimur, sive enim vívimus, sive mórimur, Dómini sumus. Tu.

Responsorium · 4

Ec - ce, * vi - di A - gnum, stan - tem su - pra mon - tem

Si - on, et cum e - o san - ctó - rum mí - li - a.

* Et ha - bé - bant no - men e - ius et no - men Pa -

tris e - ius scri - ptum in frón - ti - bus

su - is. **V.** Hi - i sunt, qui cum mu - li - é - ri - bus

non sunt co - in - qui - ná - ti, vír - gi - nes e -

nim sunt. **Et** ha - bé - bant.

Lectio IX.

QUOD iuxta vaticínium Ieremíæ: Vox in Rama, id est, in excélso audíta est, plorátus et ululátus multus, maniféste denúnciat luctum Ecclésiæ sanctæ, quod de iniústa membrórum suórum nece gerit. Non, ut hostes, gárrunt in vácuum cédere, sed usque ad sólium supérni ascéndere iúdicis. Et, sicut protomártyris Abel, ita étiam sán-

guinem ceterórum mártýrum de terra clamáre ad Dóminum, iuxta illud viri sapiéntis: Non despíciat preces pupílli, nec víduam, si effúndat loquélam gémitus. Nonne lácrimæ víduæ ad maxíllam descéndunt, et exclamátio eius super deducéntem eas? A maxílla enim ascéndunt usque ad cælum, et Dóminus exaudítor non delectábitur in illis. Tu.

Responsorium: Centum quadragínta, *ut supra*. Te Deum laudámus *non dicitur, nec in missa Glória in excélsis Deo, nec Ite, missa est, sed Credo dicitur propter octavam Nativitatis. Et præfatio dicitur de Nativitate cum suo Communicánte, sed si venerit die dominico, tunc omnia dicuntur sollemniter.*

Ad laudes

Antiphona · 1g1

He - ró - des, i - rá - tus, * oc - cí - dit mul - tos pú - e - ros

in Béth - le - hem Iu - daë, ci - ví - tá - te Da - vid.

Ps. Dóminus regnávít, decórem.

Antiphona · 2d

A bi - má - tu * et in - fra oc - cí - dit mul - tos pú - e - ros

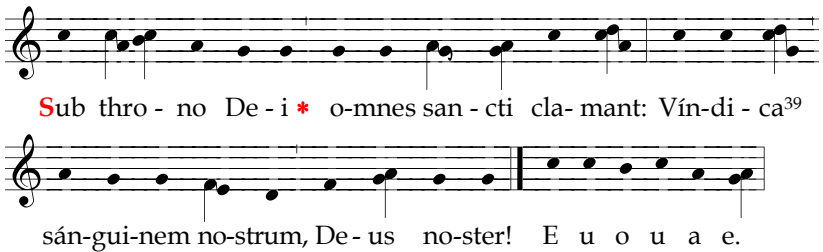
He - ró - des pro - pter Dó - mi - num. E u o u a e.

Antiphona · 2d

Vox in Ra-ma * au - dí - ta est, plo-rá-tus et u - lu - lá - tus,
Ra-chel plorans fí - li - os su - os. E u o u a e.

Antiphona · 8a

Sub thro - no De - i * o-mnes san - cti cla - mant: Vín - di - ca³⁹
sán - gui - nem no - strum, De - us no - ster! E u o u a e.

Antiphona · 7c1

Can - tá - bant san - cti * cán - ti - cum no - vum an - te se - dem
De - i et A - gni, et re - so - ná - bat ter - ra in
vo - ces e - ó - rum. E u o u a e.

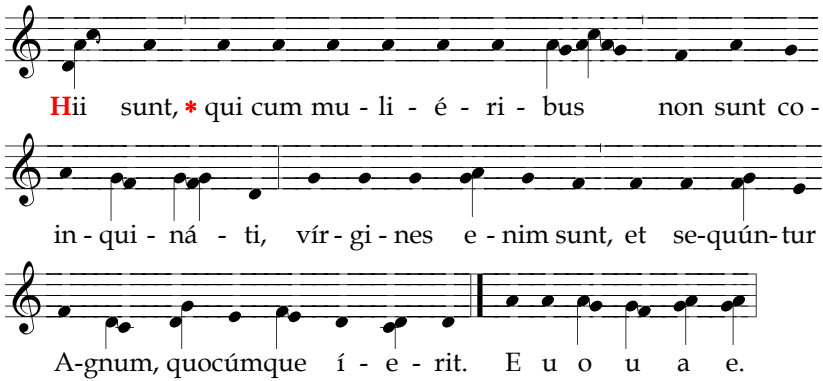
Capitulum

IN diébus illis. Vidi supra montem Sion Agnum stantem, et cum eo centum quadragínta quáttuor mília, habéntes nomen eius et nomen Patris eius scriptum in fróntibus suis. Deo.

³⁹ Edd. add. Vindica] Domine

Hymnus: O, bárbarum spectáculum. **Versiculus:** Iustórum ánimæ.

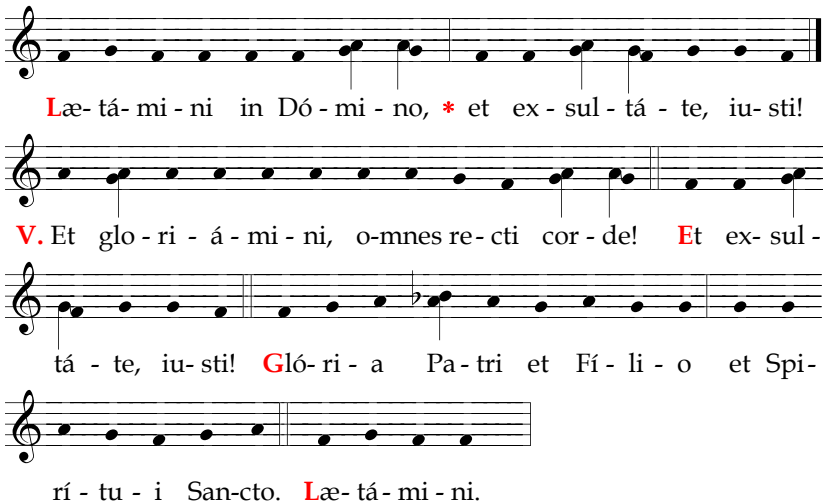
Ad Benedictus antiphona · 1g1

Hii sunt, * qui cum mu - li - é - ri - bus non sunt co -
 in - qui - ná - ti, vír - gi - nes e - nim sunt, et se - quún - tur
 A - gnum, quocúmque í - e - rit. E u o u a e.

Ad tertiam

Responsorium · 6

Læ - tá - mi - ni in Dó - mi - no, * et ex - sul - tá - te, iu - sti!
V. Et glo - ri - á - mi - ni, o - mnes re - cti cor - de! **E**t ex - sul -
 tá - te, iu - sti! **G**ló - ri - a Pa - tri et Fí - li - o et Spi -
 rí - tu - i San - cto. **L**æ - tá - mi - ni.

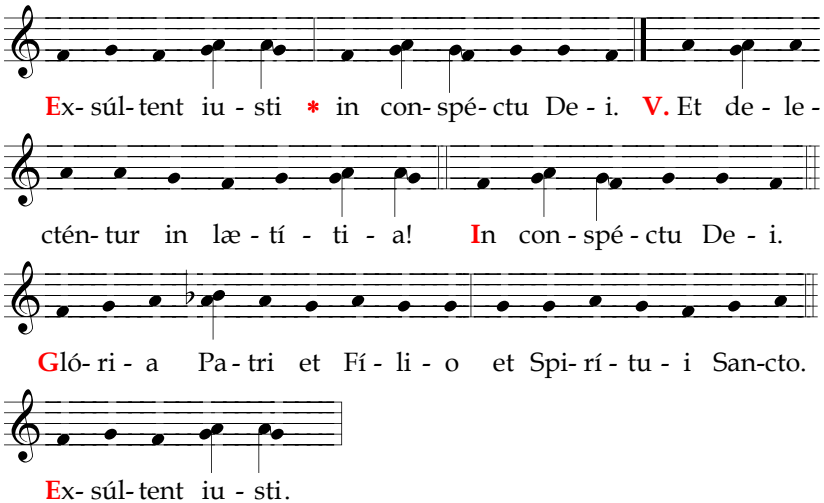
Versiculus: Exsúltent iusti.

Ad sextam

Capitulum

ET audívi vocem de cælo, tamquam vocem tonítrui magni, et vocem, quam audívi, sicut citharædórum citharizántium in citharis suis, et cantábant, quasi cánticum novum, ante sedem Dei, et ante quáttuor animália et senióres. Deo grátias.

Responsorium · 6

Ex- súl- tent iu - sti * in con- spé- ctu De - i. **V.** Et de - le -
 ctén- tur in læ - tí - ti - a! **In** con- spé- ctu De - i.
 Gló- ri - a Pa- tri et Fí- li - o et Spi- rí- tu - i San-cto.
 Ex- súl- tent iu - sti.

Versiculus: Iusti autem in perpétuum.

Ad nonam

Capitulum

ET nemo póterat dícere cánticum, nisi illa centum quadragínta quáttuor mília, qui empti sunt de terra. Hi sunt, qui cum muliéribus non sunt coinquináti, vírgines enim sunt: hi sequúntur Agnum, quocúmque íerit. Hi empti sunt ex homínibus, primítiae Deo et Agno, et in ore ipsórum non est invéntum mendácium, sine mácula enim sunt ante thronum Dei. Deo.

Responsorium · 6

Iu - sti au - tem * in per - pé - tu - um vi - vent. **V.** Et a - pud
 Dó - mi - num est mer - ces e - ó - rum. In per - pé - tu - um
 vi - vent. **G**ló - ri - a Pa - tri et Fí - li - o et Spi - rí - tu - i
 San - cto. **I**u - sti au - tem.

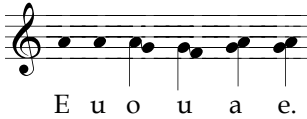
Versiculus: Iustórum ánimæ in manu.

Ad secundas vesperas

Antiphonæ: Heródes, irátus. **Ps.** Dixit Dóminus. Beátus vir, qui. In converténdo. Eripe me, Dómine. Lauda, Ierúsalem. **Capitulum, ut supra.** **Responsorium:** Centum quadragínta, **ut supra.** **Hymnus:** Salvéte, flores. **Versiculus:** Lætámini in.

Ad Magnificat antiphona · 1g1

Hii sunt, * qui ve - né - runt ex ma - gna tri - bu - la - ti -
 ó - ne, et la - vé - runt sto - las su - as, et de - al - ba - vé -
 runt e - as in sán - gui - ne A - gni.

Antiphona · 4e

Am-bu - lá-bunt * mecum in al - bis, quó-ni - am di-gni sunt,
et non de - lé - bo nó - mi - na e - ó - rum de li - bro vi - tæ.
E u o u a e.

DE SANCTO THOMA MARTYRE

[ad vesp̄as]

Responsorium · 5

Ia - cet gra - num, * op - prés - sum⁴⁰ pá - le - a,
iu - stus cæ - sus pra - vó - rum frá -

⁴⁰ Edd. granum] oppressa

DE SANCTO THOMA MARTYRE

me- a, * cæ - lum do - mo com-mú - tans

lú - - - te - a. **V.** Ca- dit

cu - stos, vi - tis in ví - ne - a, dux in ca - stris, cul - tor

in á - re - a. **Cæ** - lum. **Gló** - ri - a

Pa - tri et Fí - li - o et Spi - rí - tu - i San - cto.

Cæ - lum.

Hymnus: Deus, tuorum.

Versiculus

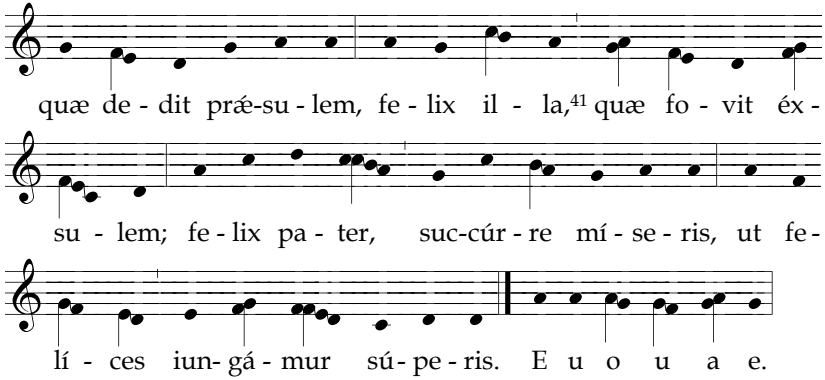
V. Glória et honóre coronásti eum, Dómine.

R. Et constituísti eum super ópera mánuum tuárum.

Ad Magnificat antiphona - 1g1

Fe - lix lo - cus, * fe - lix ec - clé - si - a, in qua

Tho - mæ vi - get me - mó - ri - a, fe - lix ter - ra,

quæ de - dit præ-su - lem, fe - lix il - la,⁴¹ quæ fo - vit ex -
 su - lem; fe - lix pa - ter, suc - cûr - re mí - se - ris, ut fe -
 lí - ces iun - gá - mur sú - pe - ris. E u o u a e.

Oratio

DEUS, pro cuius Ecclésia gloriósus martyr et pón tifex Thomas gládiis impiórum occúbuit: præsta, quæsumus, ut, qui eius implórant auxílium, petitiónis suæ salutárem consequántur efféctum. Per.

⁴¹ Edd. add. illa] civitas

Ad matutinum

Invitorium · 2

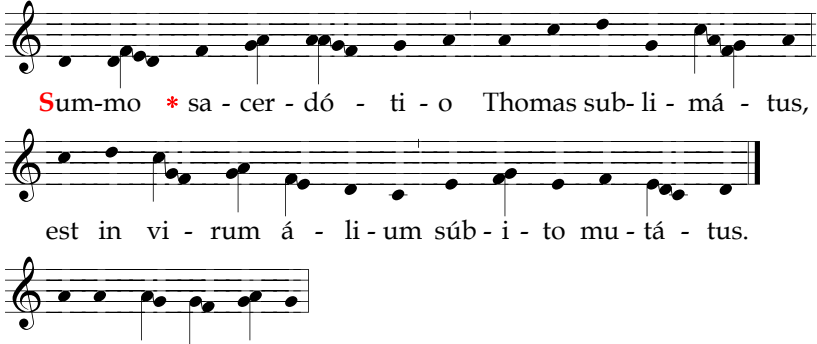

Ad - sunt Tho - mæ már - ty - ris soll - é - mni - a,
 * vir - go ma - ter iú - bi - let Ec - clé - si - a.

Ps. Veníte.

In primo nocturno

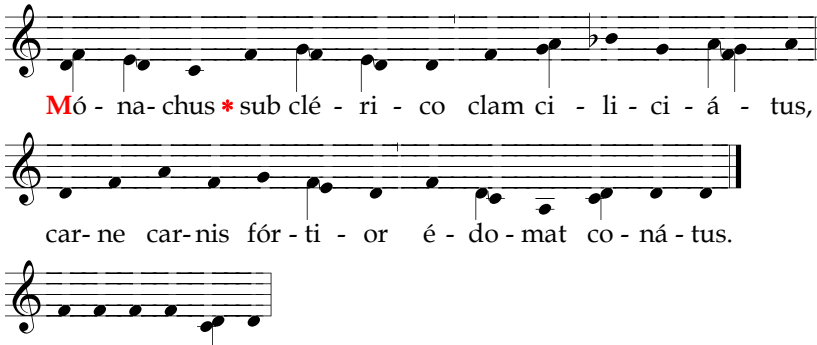
Antiphona · 1g1

Sum-mo * sa - cer - dó - ti - o Thomas sub - li - má - tus,
est in vi - rum á - li - um súb - i - to mu - tá - tus.

Ps. Beátus vir.

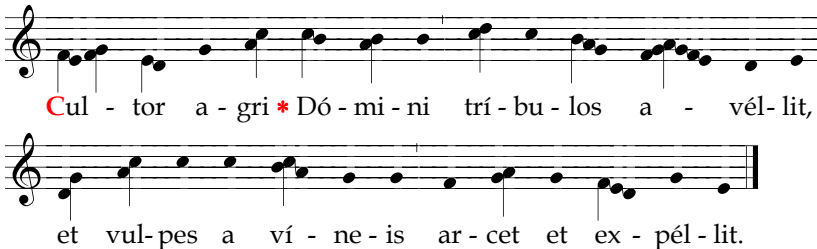
Antiphona · 2d

Mó - na - chus * sub clé - ri - co clam ci - li - ci - á - tus,
car - ne car - nis fór - ti - or é - do - mat co - ná - tus.

Ps. Quare fremuérunt.

Antiphona · 3g1

Cul - tor a - gri * Dó - mi - ni trí - bu - los a - vél - lit,
et vul - pes a ví - ne - is ar - cet et ex - pél - lit.

Ps. Dómine, quid.

Versiculus: Glória et honóre coronásti.

Lectio I.

GLORIÓSI mártiris Thomæ, fratres caríssimi, natálem celebrántes, quia totíus vitæ et conversatiónis eius insígnia recólere non sufícimus, passiónis eius modum causámque succíntus sermo percúr- rat. Beátus ígitur Thomas, sicut cancelláriæ vel archidiaconátus offí- cio in rebus geréndis incomparábiliter exstítérat strénuus, ita et post suscéptum pastóris officium supra humánam æstimatiónem factus est Deo devótus. Tu autem.

Responsorium · 1

Stri - dens * li - vor Tho - mæ sup -
 plí - ci - o, Tho - mæ ge - nus da - mnat
 ex - sí - li - o, * to - ta si - mul
 ex - it co - gná - - -
 ti - o. **V.** Or - do, se - xus, æ - tas, con - dí - ci - o nul - lo
 gau - det hic pri - vi - lé - gi - o. **To - ta.**

Lectio II.

CONSECRÁTUS enim, repén-te mutátus est in virum ál-ium, cilícium clam ín-duit, femorálibus étiam us-que ad pópl-ices cilíc-ínis, et sub vestis clericá-
lis honestá-te · há-bitum celans monachá-lem, carnem prorsus coégit serví-re spirítui, Deo studens óm-nium virtú-tum exercítio sine intermissió-ne placére. Sciéns-que se cultórem pó-si-tum in agro domínico, in vínea custódem, pastórem in caulis, min-istérium sibi créditum studiós-e implévit. Iura et dignitátes Ecclé-siæ, quas púb-lica sibi potéstas usurpá-verat, resarcí-re, et in statum dé-bi-tum revocá-re conátus est. Tu autem.

Responsorium · 2

Tho - mas * ma - num mit - tit ad fór -
ti - a, sper - nit da - mna, spre - vit⁴² op - pró -
bri - a, * nul - la Tho - mam fran - git in - iú -
ri - a. V. Cla - mat cunctis Tho - mæ con - stán -
ti - a, o - mne so - lum est for - ti pá - tri - a.
Nul - la.

⁴² Edd. damna] spernit

Lectio III.

UNDE, gravi quaestione super iure ecclesiastico et regni consuetudinibus inter ipsum et regem Anglorum exorta, coacto concilio, propositae sunt consuetudines illae, quas idem rex tam archiepiscopi, quam suffraganeorum suorum scripto roborari pertinaciter exegit. Negavit constanter archiepiscopus, manifestam in eis afferens libertatis ecclesiasticae subversionem. Affectus est igitur contumeliis immensis, damnis gravioribus attritus, et innumeris lacessitus iniuriis. Tandem, morte sibi intenta, quia causa Ecclesiae nondum plene innotuerat, et personalis videbatur persecutio, cedendum censuit esse malitiae. Actus ergo in exilium, a domino papa Alexandro Senonis honorifice susceptus est, et in monasterio Pontiniacensi studiose commendatus. Tu autem.

Responsorium · 3

La - pis i - ste * sex an - nis tūn - - di - tur,
 sic po - lí - tur, sic quadrus rēd - di - tur, * minus
 cæ - dens, quo ma - gis cæ - -
 - di - tur. **V.** Au - rum for - nax pro - bat, nec ú -
 ri - tur, do - mus fir - ma ven - tis non quā - ti - tur.
Mi - nus. Gló - ri - a Pa - tri et Fí - li - o

et Spi - ri - tu - i San - cto. **Mi - nus.**

In secundo nocturno

Antiphona · 4d

Nec in a - gros * sús - ti - net lu - pus de - sæ - ví - re,

nec in hortum hó - le - rum tí - ne - am trans - í - re.

Ps. Cum invocárem.

Antiphona · 5a

Ex - su - lat * vir ó - pti - mus, sa - cer et in - sí - gnis,

ne ce - dat Ec - clé - si - æ dí - gni - tas in - dí - gnis.

Ps. Verba mea áuribus.

Antiphona · 6f (b)

Ex - su - lán - tis * præ - di - a, præ - da sunt in - dí - gnis,
et in i - gne pó - si - tum, non ex - ú - rit i - gnis.

Ps. Dómine, Dóminus noster.

Versiculus

V. Posuísti, Dómine, super caput eius.

R. Corónam de lápide pretiósó.

Lectio IV.

QUINTO vero domínicae Nativitátis die, véniunt Cantuáriam áulici quáttuor viri, præclári quidem génere, sed malefáctis famósi. Et ingrèssi, pontíficem verbis contumeliósis aggrediúntur, tandémque lacéscunt convíciis, tandémque minas ei graves inténtant. Respóndit vir Dei modéste, iuxta quod rátio exigébat, ad síngula, adíficiens multa sibi et Ecclésiæ Dei post pacis reformatiónem irrogátas esse iniúrias, non esse, qui erráta corrígeret, dissimuláre se de cétero non posse, nec velle, quin curæ pastorális officium exercéret. Turbáti sunt ígitur insipiéntes corde, et iniquitátem in excélsó locúti, exiérunt contínuo. Tu.

Responsorium · 1

Post sex an - nos * réd - it vir
stá - bi - lis, da - re ter - ræ te - stæ

vas frá - gi - lis, * Chri - sto⁴³ va - sis
 the - sáu - rum fí - cti - lis. **V.** Ne sit lu - pis
 præ - da grex hú - mi - lis, se pro gre - ge dat pa -
 stor nó - bi - lis. **Chri - sto.**

Lectio V.

QUIBUS egressis, processit pónטיפex in ecclésiám, ut laudes Christo vespertínas absólveret, sequúntur a tergo, gládiis exémpis, Sátanæ satéllites loricáti, armatórum manu multa sequénte. Aditum ecclésiæ mónachis præcludéntibus, accúrens Dei sacérdos, et hóstia Christi mox futúrus, hóstibus óstium reserávit. Non est, ínquiens, ecclésia, ut castrum, obseránda, irrumpéntibus illis et áliis, ubi sit próditor, áliis, ubi sit archiepíscopus, furibúnda voce quæréntibus, processit eis óbviám Christi conféssor intrépidus. Intentántibus ei mortem, et ego, inquit, pro Dei Ecclésia mortem libénter suscípiam. Sed ex Dei parte præcípio, ne meórum cuíquam noceátis, Christum vidélicet imitátus in passióne, dicéntem: Si me quærítis, sínite hos abíre. Tu autem.

Responsorium: Iacet granum.

Lectio VI.

IRRUÉNTES ígitur in pastórem píum lupi rapáces, in patrem próprium degéneres fílii, in hóstiam Christi crudelíssimi lictóres, consecrátam cápítis corónam funéstis gládiis amputárant, et, christum Dómini solótenus præcipitántes, cérebrum cum sánguine, quod dictum quoque horréndum est, per paviméntum crudelíssime sparsérunt.

⁴³ *Edd.* fragilis] et Christo

Sic itaque granum fruménti opprèssit pálea, sic víneæ custos in vínea, dux in castris, in caulis pastor, cultor in área cæsus est. Sic iustus, ab iniústis occísus, domum lúteam cælésti palátio commutávit. Passus est autem egrégíus Dei athléta, Thomas · anno ab incarnatióne Dómini · secúndum Dionýsium · millésimo centésimo septuagésimo quarto, Kaléndas Ianuárii · féria tertia, hora quasi undécima, ut Dómini natális ad labórem · eius fieret natális ad réquiem. Ad quam nos perdúcere dignétur idem Deus et Dóminus noster, Iesus Christus, qui cum Patre et Spíritu Sancto vivit et regnat · per ómnia sæcula sæculórum, amen. Tu autem.

Responsorium · 6

Ex summa * re - rum læ - tí - ti - a sum - mus
 fit plan - ctus in ec - clé - si - a de tan - ti
 pa - tró - ni ab - sén - ti - a, * sed, cum réd - e - unt
 mi - rá - cu - la, ** red - it pó - pu - lo læ -
 tí - ti - a. V. Cu - cúr - rit tur - ba lan - gui -
 dó - rum, et con - sé - qui - tur grá - ti - am be - ne - fi - ci -
 ó - rum. Sed, cum réd - e - unt. Gló - ri - a Pa - tri

et Fí - li - o et Spi - rí - tu - i San - cto.

Red - it.

In tertio nocturno

Antiphona · 7d4

Sá - ta - næ * sa - tél - li - tes, ir - rum - pén - tes templum,

in - au - dí - tum pér - pe - trant scé - le - ris ex - ém - plum.

Ps. In Dómino confído.

Antiphona · 8g1

Stri - ctis * Tho - mas en - sí - bus ób - vi - am pro - cé - dit,

non mi - nis, non glá - di - is, sed nec mor - ti

ce - dit. Ps. Dómine, quis habitábit.

Antiphona · 1g1

Ho - sti * pan-dit ó - sti - um hó - sti - a fu -
 tú - rus, et pro do - mo Dó - mi - ni stat in ho - stes
 mu - rus. Ps. Dómine, in virtúte tua.

Versiculus: Magna est glória eius. **Homelia:** Ego sum pastor bonus, **require in dominica secunda post Pascha, id est in dominica** Misericórdia Dómini plena est terra.

Responsorium · 7

Mun - di flo - rem * a mun - do cón -
 te - ri Ra - chel plo - rans iam ces - sat cón -
 que - ri, * Tho - mas cæ - sus dum da - tur fú -
 ne - ri, no - vus A - - - bel suc - cé - dit
 vé - te - ri. V. Vox cru - ó - ris, vox spar - si

cé - re - bri, cæ - lum re - plet cla - mó - re cé - le - bri. Tho - mas

cæ - sus.

Responsorium · 8

Chri - ste Ie - su, * per Tho - mæ vúl - ne - ra,

quæ nos li - gant, re - lá - xa scé -

le - ra, * ne ca - ptí - vos fe - rant⁴⁴ ad ín - fe - ra

ho - stis, mun - dus vel car - nis ó -

pe - ra! V. Per te, Tho - ma,

post læ - væ mú - ne - ra am - ple - xé - tur nos De - i

déx - te - ra. Ne ca - ptí - vos.

⁴⁴ *Edd.* captivos] ducant

Responsorium · 1

Tho - mæ * ce - dunt, et pa - rent

ó - mni - a, pe - stes, mor-bi, mors et dæ -

mó - ni - a, * i - gnis, a - - - er,

tel - lus ** et má - - - ri - a.

V. Tho - mas mun - dum re - plé - vit gló - ri - a, Tho - mæ

mun - dus præ - stet ob - sé - qui - a. I - gnis. Gló - ri -

a Pa - tri et Fí - li - o et Spi - rí - tu - i

San - cto. Et má - - - ri - a.

Item præfatio dicitur de Nativitate cum Communicantes.

Ad laudes

Antiphona · 1d1

Gra-num ca - dit, * có - pi - am gér - mi - nat fru-mén-ti,
a - la - bá-strum frán-gi - tur, fra - grat vis un-guén-ti.

Ps. Dóminus regnávít.

Antiphona · 2d

To - tus or - bis * már-ty - ris cer-tat in a - gó - ne,
cu - ius si - gna sín - gu - los a - gunt in stu - pó - re.

E u o u a e.

Antiphona · 3a1

A - qua Tho - mæ, * quínqui - es vá - ri - ans co - ló - rem,
in lac se-mel tráns - i - it, qua - ter in cru - ó - rem.

E u o u a e.

Antiphona · 8g1

Ad Tho - mæ * me - mó - ri - am qua - ter lux de - scén-dit,

et in san-cti gló - ri - am cé - re - os ac - cén - dit.

E u o u a e.

Antiphona · 8g2

Tu per Tho - mæ * sán-gui-nem, quem pro te im - pén - dit,

fac nos, Christe, scán-de-re, quo Tho-mas a - scén-dit!

E u o u a e.

Capitulum: Fratres. Omnis pón-tífex. Hymnus: Martyr Dei. Versiculus: Iustus, ut.

Ad Benedictus antiphona · 6f (b)

O - pem * no - bis, o, Tho - ma, pór - ri - ge,

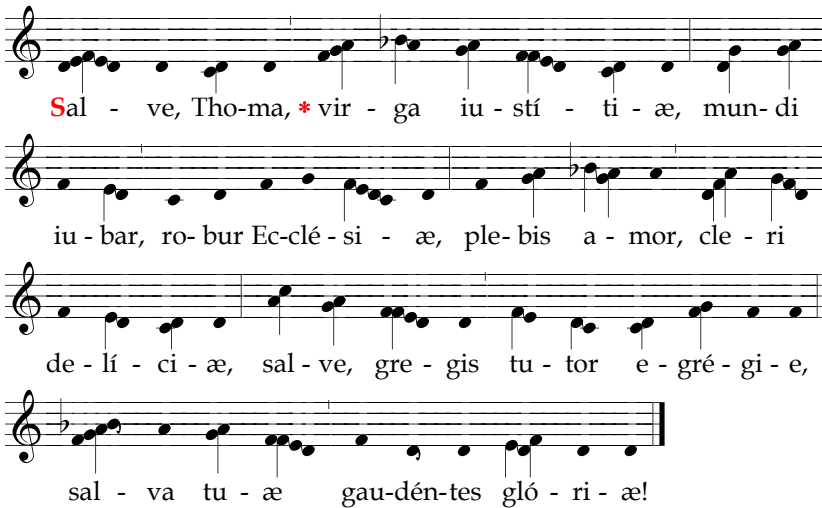
re - ge stan-tes, ia-cén - tes é - ri - ge, mo-res, a - ctus,
 et vi - tam cór-ri - ge, et in pa - cis nos vi -
 am dí - ri-ge! E u o u a e.

Oratio, ut supra. Prima de Nativitate.

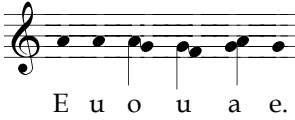
Ad secundas vesperas

Antiphona: Granum cadit. **Psalmi de uno martyre.** **Capitulum:** Omnis pón-tífex. **Re-sponsorium:** Thomæ cedunt. **Hymnus:** Deus, tuórum. **Versiculus:** Glória et honóre.

Ad Magnificat antiphona - 1g1

Sal - ve, Tho-ma, * vir - ga iu - stí - ti - æ, mun-di
 iu - bar, ro - bur Ec-clé - si - æ, ple - bis a - mor, cle - ri
 de - lí - ci - æ, sal - ve, gre - gis tu - tor e - gré - gi - e,
 sal - va tu - æ gau-dén-tes gló - ri - æ!

SECUNDO DIE NATIVITATIS

ad matutinum

Invitorium: Christus natus. **Ad nocturnum antiphona:** Dóminus dixit ad me. **Psalmus:** Quare fremuerunt gentes. **Antiphona:** Tamquam sponsus. **Psalmus:** Cæli enarrant. **Antiphona:** Diffúsa est. **Psalmus:** Eructávit. **Versiculus:** Speciósus forma. **Benedictiones dicantur de beata Virgine.**

Lectio I.

IN advéntu dominico, fratres caríssimi, cui honórem débitum præsénti festivitáte deférimus, multímoda cæléstium mysteriórum grátia revelátur. Hódie enim, hoc est in fine témporum · éditus est ille, cuius æternitátem nulla sæculórum témpora comprehéndunt. Hódie cæli terrarúmque Dóminus pro libertáte servórum · formam índuit servitútis. Hódie novam femínei sexus glóriam péperit Virgo, et, quod univérsa Ecclésia nobíscum mirátur, natus est homo, non per hómínem procreátus. Sed, quamvis novum videátur, non tamen incredúlum, quod Christus in útero Mariæ sine generánte concéptus est, qui de Deo Patre sine concepióne processit. Tu autem.

Responsorium: Hódie nobis cælórum.

Lectio II.

QUOD Christus Deus est, solúus Patris est Unigénitus; quod homo est, solúus matris est fílius. Atque ídeo illum, qui ex Patre Deus, et ex matre homo, hoc est Deum et hómínem unum Deum confitémur. Hoc autem totum factum est, ut et Deus per carnem hómínis mystérium salutáris suscíperet passiónis, et homo per virtútem Dei · æternitátis suæ recíperet dignitátem. Násцитur itaque Christus ex Mariá, ut et sexus femíneus hómínem daret, et Deum próderet intégritas virginális. Násцитur Christus ex fémina, ut, sicut Adam decipiéntem

per Evam diábolum · non pótuit præcavére, ita diábolus adventántem per Mariám Dóminum · non deprehénderet esse præsentem.

Responsorium: Hódie nobis de cælo.

Lectio III.

PÁRTURIT ígitur fémina salútem mundi, ut, quæ exstítérat fomes iniquitátis, fieret mínistra iustítiae. Et, per quam mors sibi in hunc mundum áditum patefécit, per eam vita ad nos habéret ingrèssum, atque ut osténderet créator humáni géneris se utriúsque sexus curam habére, et utrúmque velle salváre: vir náscitur, et procédit ex fémina. Quátenus adverterémus nullam esse apud Deum inter virum ac féminam · in percipiéndam salúte distántiam. Cur autem non tota devotióne credámus salutárem púerum nasci potúisse de Vírgine, qui perféctum hómínem de púlvere crédimus formátum? Exsultémus ergo, fratres, et lætémur, celebrántes natálem Dómini nostri, Iesu Christi, quia in eius nativité · nos omnes natos sentímus ad vitam! Tu autem.

Responsorium: Descéndit de cælis.

Ad laudes

Antiphona: Quem vidístis. **Psalmus:** Dóminus regnávít, *cum ceteris.* **Capitulum:** Multifárie. **Hymnus:** Corde natus. **Versiculus:** Verbum caro. **Ad Benedictus antiphona:** Glória in excélsis Deo, *ut supra.* **Oratio:** Concéde, quæsumus, omnípotens Deus, ut nos. **Antiphona:** Glorificámus te. **Versiculus:** Post partum. **Oratio:** Deus, qui salútis. **Prima dicitur de Nativitate.**

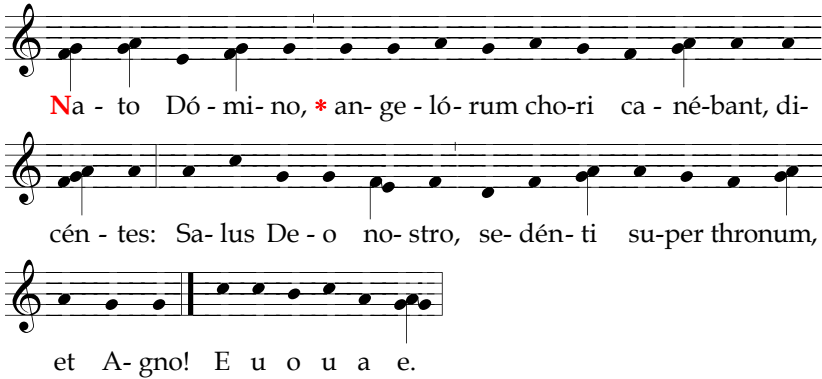
Ad tertiam

Hymnus: Eníxa est puérpera. **Antiphona:** Génuit puérpera. **Psalmus:** Ad te levávi. **Capitulum:** Multifárie. **Responsorium:** Speciósus forma, *ut supra.* **Oratio:** Concéde, quæsumus. **Oratio:** Deus, qui salútis. **Et ita dicuntur tertiae, sextae · et nonae de Nativitate Domini per totam hebdomadam. Et de sanctis, videlicet · Stephano, Ioanne, Innocentibus · et Thoma martyre · dicuntur tertiae, sextae · et nonae · cum magnis psalmis · et antiphonis de laudibus ipsorum.**

Ad secundas vesperas

Antiphona: Tecum princípium *per totum*. **Ad Magnificat antiphona:** Hódie Christus natus est, *ut supra*. **Oratio:** Concéde, quæsumus, omnipotens Deus, *ut supra*. **Suffragium:** María intácta. **Versiculus:** Post partum. **Oratio:** Deus, qui salútis.

Ad Magnificat antiphona · 8g2

Na - to Dó - mi - no, * an - ge - ló - rum cho - ri ca - né - bant, di -
cén - tes: Sa - lus De - o no - stro, se - dén - ti su - per thronum,
et A - gno! E u o u a e.

TERTIO DIE

ad matutinum

Invitorium: Christus natus. **Psalmus:** Veníte. **Ad nocturnum antiphona:** Suscépimus, Deus *per ordinem, ut supra, in die Nativitatis*. **Versiculus:** Speciósus forma.

Lectio I.

FACTUS est enim homo, ut non sibi víveret, qui auctor est vitæ, sed ut morte sua vitam redímeret peccatórum. Tantis enim vínculis humánum genus vínxerat inimícus, tantæque mole nos immánium présserat peccatórum, ut nullus nobis esset réditus ad salútem, nisi nascerétur ille, qui virtúte própria ad vitam posset redíre post mortem, Iesus Christus, Dóminus noster. Tu.

Responsorium: Quem vidistis, pastóres.

Lectio II.

DÓMINUS noster, Iesus Christus, fratres caríssimi, qui in ætérnum est cunctórum creátor, nascéndo de matre, factus est nobis Salvátor. Natus est nobis per Patris voluntátem, ut nos perdúcat ad Patris æternitátem. Factus est homo, ut homo fieret Deus. Ut panem angelórum manducáret homo, Dóminus angelórum factus est homo. Unde impléta est prophétia illa, quæ dicit: Rorate, cæli, désuper, et nubes pluant iustum! Aperiátur terra, et gérmínet Salvatórem! Tu.

Responsorium: O, magnum mystérium.

Lectio III.

FACTUS est igitur homo, qui hóminem fécerat, ut invenirétur, quod perierat. Sic enim in psalmis homo confitétur: Priúsqvam humiliárer, ego peccávi. Peccávit homo, et factus est reus. Natus est homo Deus, ut liberarétur reus. Homo igitur cécidit, sed Deus descéndit. Cécidit homo miserábiliter. Descéndit Deus misericórditer. Cécidit homo per supérbiam. Descéndit Deus per grátiam. Sic namque mater Dómini ab ángelo audívit: Ave, grátia plena, Dóminus tecum, qui natus est primo sine matre in cælis, nunc natus est sine patre in terris. Tu autem.

Responsorium: Beáta Dei Génitrix.

Ad laudes

Antiphona: Quem vidístis, pastóres. **Cetera, ut supra.**

QUARTO DIE

ad matutinum

Invitorium: Christus natus est: **Psalmus:** Veníte. **Ad nocturnum antiphona:** Ipse invocávit me, **et cetera, ut supra, de Nativitate Domini.** **Versiculus:** Speciósus forma.

Lectio I.

O mirácula, o, prodígia, fratres caríssimi, natúræ iura mutántur, Deus in hómine násctur, virgo sine viro gravidátur. Mox viri nésciam · sermo Dei marítat, simúlque facta est et mater, et virgo. Mater facta, sed incorrúpta, virgo, habens fílium, sed nésciens virum, semper clausa, sed non infecúnda. Solus enim sine peccáto natus est, quem sine compléxu viri non concupiscéntia carnis, sed obœdiéntia génuít mentis. Virgo concépit solam vúlneris nostri medicínam, pá-rere vitam pótuit, quæ non ex peccáti vúlneris germen pietátis emísit. Tu autem.

Responsorium: Sancta et immaculáta.

Lectio II.

O mira et inexquisíta compágo, et nova et inaudíta commíxtio, Deus, qui est, et qui erat, fit creátor creatúra. Qui imménsus est, cápitur, dívites constítuens pauper effícitur, incorpóreus carne vestítur, vidétur invisíbilis, palpátur impalpábilis, comprehénditur incomprehensíbilis, immortalís occíditur. Quem cælum et terra benedícit, in præsepis ángulo collocátur. Numerátur in sæculo, qui est ante sæcula, Iesus Christus. Mérito in eius nativítate locúti sunt cæli, gratuláti sunt ángeli, pastóres iucundáti, magi invitáti,⁴⁵ reges turbáti, mártýres coronáti, dáemones effugáti. Tu autem.

Responsorium: Beáta víscera.

Lectio III.

IGITUR cum gáudio dicámus sanctæ Mariæ Vírgini, matri Dómini nostri, Iesu Christi, dicámus, et non confundámur: Lacta, mater, Christum, et Dóminum nostrum, et cibum! Lacta panem, de cælo veniéntem! Lacta eum, qui talem te fecit, ut ipse fieret de te, qui tibi et munus fecunditátis áttulit concéptus, et donum virginitátis non ábs-tulit natus. Tu.

Responsorium: Verbum caro factum est. **Laudes et cetera, ut supra.**

⁴⁵ *Edd.* magi] imitati

QUINTO DIE

ad matutinum

Invitatorium: Christus natus. **Psalmus:** Venite. **Antiphona:** Dóminus dixit ad me, *ut supra.*

Lectio I.

INVESTIGÁBILES humánis sénsibus dispositiónes esse divínas, ipsa óperum Dei altitúdo testátur. Sed eo magis Christi nobis sunt veneránda mystéria, quo magnitúdine sui · capacítatem ingénii mortális excédunt. Et ídeo, fratres caríssimi, cum annuntiátur nobis sempitérnus ille Unigénitus Dei Patris, cui súbiacent ómnia, et per quem creáta sunt univérsa, sub fine témporum nasci voluísse de fémina, infántiam pérpeti nostræ carnis subíre consórtia, tantæ dignatiónis grátiam non debémus examináre, sed crédere; nec discútere, sed mirári. Quid est enim æquius, quid veritáti⁴⁶ cóngruum, quam ut in rebus divínis omnipoténtiam magis sequámur Dei, quam sapiéntiam mundi? Tu autem.

Responsorium: Hódie nobis cælórum.

Lectio II.

HÓDIE ígitur nobis, sicut decúrta Evangéllii lectiône cognóvimus, secúndum carnem natus est Christus, incípiens quidem esse, quod non erat. Nec enim natívitatis hóminis imminúere aut separáre indiscretæ maiestátis póterat unitátem. Quia Deus de Deo Patre procéssit, ineffábilis ac permanéntis est secrétum virtútis. Quia homo est natus ex fémina, nostræ salútis est grátia. Illic glória natúræ, hic mystérium voluntátis. Tu.

Responsorium: Hódie nobis de cælo pax vera.

Lectio III.

QUIS ergo, fratres, profúndum hoc cæléstis consílii váleat æstimáre, quod immortalitátis Deus incorruptæque substántiæ, ut condicióne carnis mortem suscípere pro mortálibus possit, de femíneo útero nulla corpóreæ generatiónis lege concéptus, humana vóluit sub lege prodíre, atque ita, ut eum beáta mater, quæ intácta concéperat,

⁴⁶ *Edd.* quid] netam *vel* vetam

invioláta proférret. Obvólvitur prætérea pannis, et pónitur in præsépio. Vitális⁴⁷ ista infántis pretiósum Dei est sacraméntum. In pannis enim nostras infirmitátes · nostra se índicat suscepísse peccáta. Quia vero in præsépio, ubi pastus est animálium, sua collocári membra permíttit, intéram refectiónem, vescéndum a mortálibus, suum corpus osténdit. Tu.

Responsorium: Descéndit de cælis, **ut supra.**

Ad laudes

Antiphona: Quem vidístis. **Cetera, ut supra.**

⁴⁷ *Malim præsepio] Vilitas, error forsitan de vittis, i.e. pannis deducendus.*

DOMINICA INFRA OCTAVAS NATIVITATIS DOMINI

ad vesperas

Antiphona: Tecum princípium **cum ceteris, ut supra.** Et imponitur secundo die sancti Thomæ martyris, ita quod secunda vespera cantatur in die sancti Thomæ.

Capitulum

FRATRES. Quanto témpore heres párvulus est, nihil differt a servo, cum sit dóminus ómnium, sed sub tutóribus et actóribus est usque ad præfínitum tempus a patre. Deo.

Responsorium · 7

In prin- cí - pi - o * e - rat Ver - bum, et Ver - bum

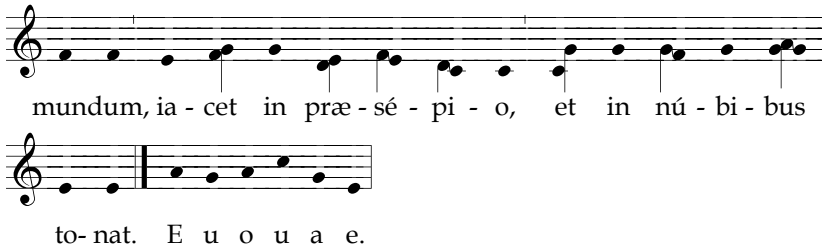
152 DOMINICA INFRA OCTAVAS NATIVITATIS DOMINI

e - rat a - pud De - um, et De - us
 e - rat Ver - bum, hoc e - rat in prin-
 cí - pi - o a - pud De - um. * O - mni - a
 per i - psum fa - cta sunt, et si - ne i - pso
 fa - ctum est ni - hil. V. Quod fa - ctum est,
 in i - pso vi - ta e - rat, et vi - ta e - rat lux
 hó - mi - num. O - mni - a.

Hymnus: A solis ortus. **Versiculus:** Speciósus forma.

Ad Magnificat antiphona - 4e

O, re-gem cæ - li, * cu - i tá - li - a fa - mu - lán - tur ob -
 sé - qui - a, stá - bu - lo pó - ni - tur; qui cón - ti - net

mundum, ia - cet in præ - sé - pi - o, et in nú - bi - bus
to - nat. E u o u a e.

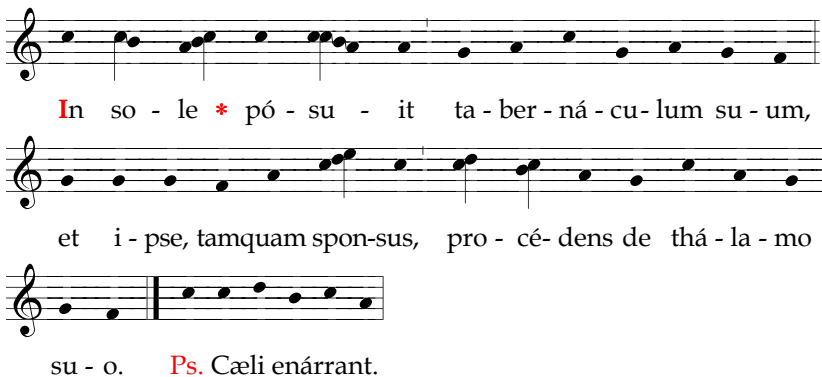
Oratio

OMNÍPOTENS, sempitérne Deus: dirige actus nostros in beneplácito tuo, ut in nómine dilécti Filii tui mereámur bonis opéribus abundáre! Per eúndem.

Antiphona: Nato Dómino angelórum. **Versiculus:** Notum fecit. **Oratio:** Concéde, quæsumus, omnipotens Deus, ut nos Unigéniti, **ut supra.** **Antiphona:** María intácta. **Versiculus:** Post partum. **Oratio:** Deus, qui salútis.

Ad matutinum

Invitatorium: Christus natus. **Psalmus:** Veníte. **In primo nocturno antiphona:** Dóminus dixit. **Psalmus:** Quare fremuérunť.

Antiphona · 5a

In so - le * pó - su - it ta - ber - ná - cu - lum su - um,
et i - pse, tamquam spon - sus, pro - cé - dens de thá - la - mo
su - o. **Ps.** Cæli enárrant.

Antiphona · 5a

E - le - vá - mi - ni, * por - tæ æ - ter - ná - les, et in - tro -

í - bit rex gló - ri - æ. Ps. Dómini est terra.

Versiculus: Speciósus forma. Benedictiones dicuntur de beata Virgine.

Lectio I.

SEMPER quidem, dilectíssimi, divérsis modis, multísque mensúris · humano géneri bónitas divína consúluit, et plúrima providéntiæ suæ múnera · ómnibus retro sáeculis cleménter impértit. Sed in novíssimis tempóribus omnem abundántiam sólitæ benignitátis excéssit, quando in Christo ipsa ad peccatóres misericórdia, ipsa ad errántes véritas, ipsa ad mórtuos vita descéndit, ut Verbum illud, coætérnum · et coæquále Genitóri in unitáte deitátis suæ, natúram nostræ humilitátis assúmeret, et Deus de Deo natus, idem étiam homo de hómine, nascerétur. Tu.

Responsorium · 7

Ec - ce, * A - gnus De - i,⁴⁸ qui tol - lit

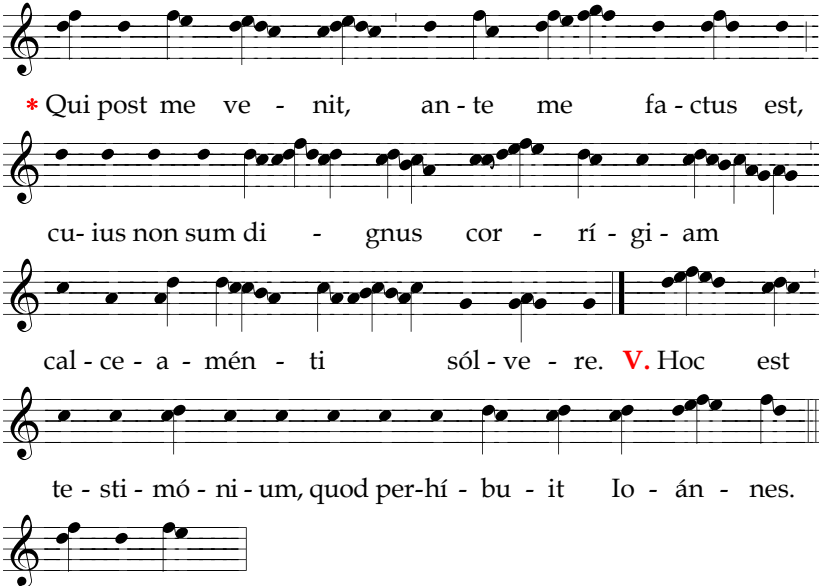

pec - cá - ta mun - di, ec -

ce, de quo di - cé - bam vo - bis:

⁴⁸ Edd. add. Dei] ecce

* Qui post me ve - nit, an - te me fa - ctus est,
 cu - ius non sum di - gnus cor - rí - gi - am
 cal - ce - a - mén - ti sól - ve - re. **V.** Hoc est
 te - sti - mó - ni - um, quod per - hí - bu - it Io - án - nes.

Qui post me.

Lectio II.

PROMISSUM quidem hoc a constitutióne mundi, et multis significatióibus rerum atque verbórum semper fúerat prophetátum. Sed quantam hóminum portiónem figuræ illæ et mystéria obumbráta salvárent, nisi longa et occúlta promíssa advéntu suo Christus impléret? Et quia tunc paucis credéntibus prófuit faciéndum, innúmeris iam fidélibus prodésset efféctum. Tu.

Responsorium · 5

Be - ne - dí - ctus, * qui ve - nit in nó - mi - ne
 Dó - mi - ni, * De - us Dó - mi - nus, et il -

lú - xit no - bis, al - le - lú - ia, al - le -
 lú - ia.⁴⁹ **V.** Lá - pi - dem, quem re - pro - ba - vé - runt æ - di -
 fi - cán - tes, hic fa - ctus est in ca - put án - gu - li;
 a Dó - mi - no fa - ctum est i - stud, et est mi - rá -
 bi - le in ó - cu - lis no - stris. **De - us.**

Lectio III.

IAM ergo nos non signis, neque imaginibus ad fidem dúcimur, sed, evangélica história confirmáti, quod factum crédimus, adorámus, accedéntibus ad nostram eruditiónem prophéticis instrumentis, ut nullo modo habeámus ambíguum, quod tantis oráculis scimus esse prædictum. Hinc enim est, quod Abrahæ Dóminus ait: In sémine tuo benedicéntur omnes gentes. Tu autem.

Responsorium · 3

Hic, qui ád - ve - nit, * ne - mo scit no - men
 e - ius, ni - si i - pse so - lus, vo - cá - tur

⁴⁹ *Edd. add. alleluia] alleluia*

Ver-bum Dó - mi - ni, et ha-bens ve-stem præ-clá-ram,
 * et o - mnes cho - ri an - ge - ló - rum in al -
 bis se - quún - tur A - gnum. **V.** Ec - ce, ad - vé -
 nit do - mi - ná - tor Dó - mi - nus, et regnum in ma - nu e - ius,
 et pot - é - stas, et im - pé - ri - um. **Et** o -
 mnes cho - ri.

In secundo nocturno

Antiphona · 1d3

Spe - ci - ó - sus forma⁵⁰ * præ fí - li - is hó - mi - num;
 dif - fú - sa est grá - ti - a in lá - bi - is tu - is.

⁵⁰ *Edd. om.* Speciosus] forma

Ps. Eructávit cor.

Antiphona · 1g1

Rex o-mnis ter-ræ, * De-us ve-nit,⁵¹ psál-li-te sa-pi-

én-ter! Ps. Omnes gentes.

Antiphona: Suscépimus, Deus, misericórdiam, *ut supra*. **Psalmus:** Magnus Dóminus.
Versiculus: Notum fecit Dóminus.

Lectio IV.

HINC David promissionem Dei prophético spíritu canit, dicens: Iurávit Dóminus David veritátem, et non frustrábitur eum; de fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Hinc Dóminus per Isaíam: Ecce, inquit, virgo in útero accípiet, et páriet fílium, et vocábitur nomen eius Emmánuel, quod est interpretátum: Nobíscum Deus. Et íterum: Exiet virga de radíce Iesse, et flos de radíce eius ascéndet. In qua virga non dúbie · beáta María Virgo prædícta est, quæ, de Iesse ac David stirpe progénita et Sancto Spíritu fecundáta, novum florem carnis humanæ, útero quidem matérno, sed partu est eníxa virgíneo. Tu autem.

Responsorium · 2

Be-á-ta * et ve-ne-rá-bi-lis Vir-go,⁵²

quæ si-ne ta-ctu pu-dó-ris in-vén-ta es ma-

⁵¹ *Edd. om.* Deus] venit

⁵² *Edd.* venerabilis] es Virgo Maria

ter Sal-va - tó - ris. * Ia - cé - bat in præ-
 sé - pi - o, et ful - gé - bat in cæ - lo.

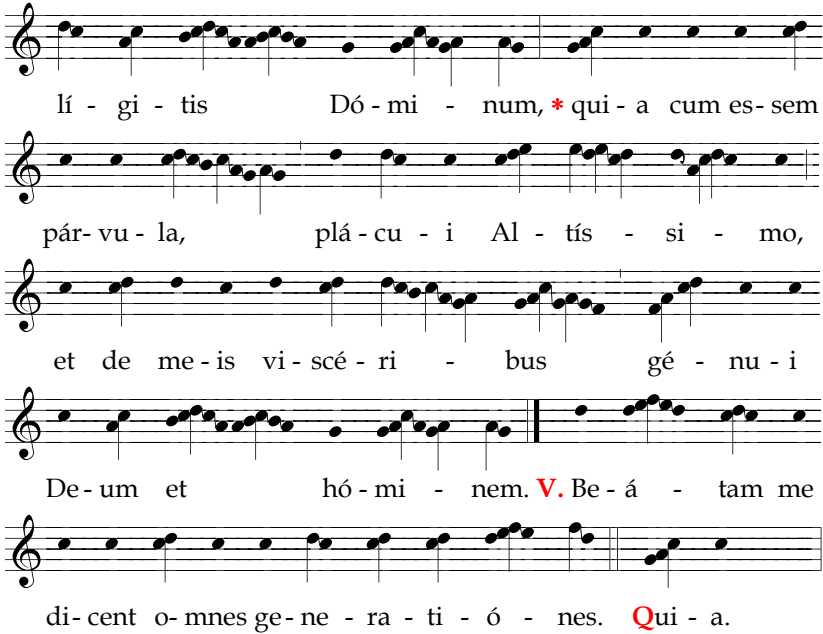
V. Dó - mi - ne, au - dí - vi au - dí - tum tu - um, et tí -
 mu - i, con - si - de - rá - vi ó - pe - ra tu - a, et ex -
 pá - vi, in mé - di - o du - um a - ni - má -
 li - um. Ia - cé - bat.

Lectio V.

EXSÚLTENT ergo in laudem Dei corda credéntium, et mirabilia eius confiteántur filii hóminum. Quóniam in hoc præcípue Dei ópere humilitas nostra cognóscitur, quanti ea suus Cónditor aestimáret, qui, cum orígini multum humanæ déderit, quod nos ad imáginem suam fecit, reparatióni nostræ longe ámplius tríbuit, cum servíli formæ ipse se Dóminus coaptávit. Tu autem.

Responsorium · 7

Con - gra - tu - lá - mi - ni * mi - hi o - mnes, qui di -

lí - gi - tis Dó - mi - num, * qui - a cum es - sem
 pár - vu - la, plá - cu - i Al - tís - si - mo,
 et de me - is vi - scé - ri - bus gé - nu - i
 De - um et hó - mi - nem. V. Be - á - tam me
 di - cent o - mnes ge - ne - ra - ti - ó - nes. Qui - a.

Lectio VI.

QUAMVIS enim ex una eadémque pietáte sit, quicquid creatúræ creátor impéndit, minus tamen mirum est hóminem ad divína proficere, quam Deum ad humána descendere. Hoc autem nisi fácere dignarétur Omnípotens, nulla quemquam spes iustítiae, nulla forma sapiéntiae a captivitate diaboli · et a profúndo aetérnæ mortis avérteret. Condemnátio enim, ex uno in omnes cum peccáto tránsiens, permaneret, et, letáli vúlnerē labefácta natúra, nullum remédium reperíret, quia condiciónem suam suis iúribus mutáre non posset. Tu autem.

Responsorium · 8

Cón - ti - net * in gré - mi - o cæ - lum ter - rám - que
 re - gén - tem Vir - go, De - i Gé -

ni - trix, pró - ce - res com - i - tán - tur he -
 rí - les, * per quos or - bis o - vans, Chri - sto sub
 prín - ci - pe pol - let. V. Ma - tér - nis vé -
 hi - tur, qui matrem vé - xe - rat ul - nis, an - gé - li - ci
 pró - ce - res, quem stipant ág - mi - ne fi - do.

Per quos.

In tertio nocturno

Antiphona · 7c2

Ho - mo * na - tus est in e - a, et i - pse fun - dá - vit
 e - am Al - tís - si - mus. Ps. Fundaménta.

Antiphona · 3a1

Ex-sul- tá-bunt * ó-mni - a li- gna sil - vá - rum an - te fá - ci-
em Dó - mi - ni, quó - ni - am ve - nit. Ps. Cantáte.

Antiphona: Notum fecit Dóminus, allelúia, **ut supra.** **Psalmus:** Cantáte. **Versiculus:** Benedictus, qui venit.

Secundum Lucam

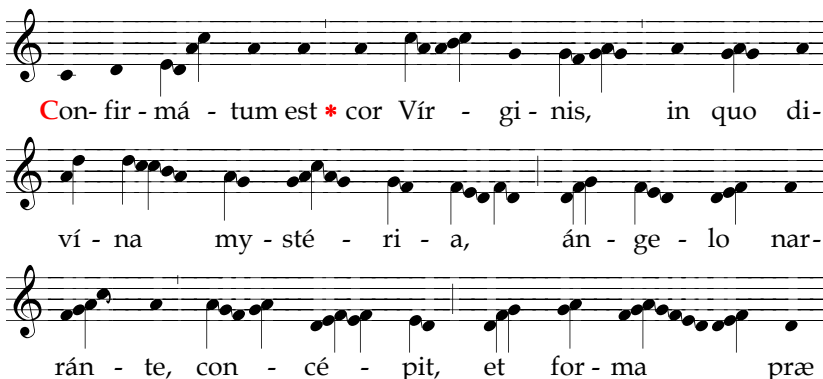
IN illo témpore. Erant pater Iesu · et María, mater eius mirántes super his, quæ dicebántur de illo. Et réliqua.

Homélia lectionis eiúsdem.

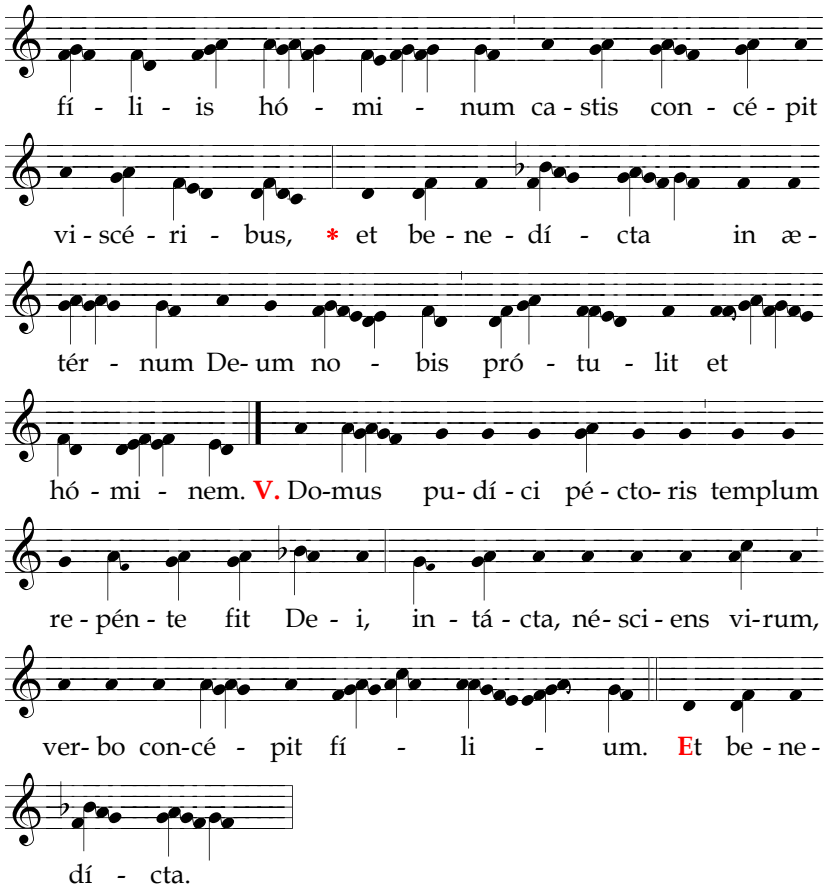
Lectio VII.

SI quis superióra Evangélii verba, diligénter legéndo, inspíciat, agnóscet non sine causa Ioseph et Mariám super his, quæ dicebántur de púero Iesu, fuísse mirátos. Reclébant enim vírginem concepísse et peperísse, audíerant a pastóribus ángelos in eius nativité apparúisse, et gáudium omni pópulo annuntiásse. Víderant enim a magis cum munéribus adorátum, et a Simeóne in mánibus suscéptum et benedíctum, et étiam de eo Annam prophetásse. Et ídeo super his et huiuscémodi rebus admirabántur de illo. Tu.

Responsorium · 1

Con- fir - má - tum est * cor Vír - gi - nis, in quo di-
ví - na my - sté - ri - a, án - ge - lo nar-
rán - te, con - cé - pit, et for - ma præ

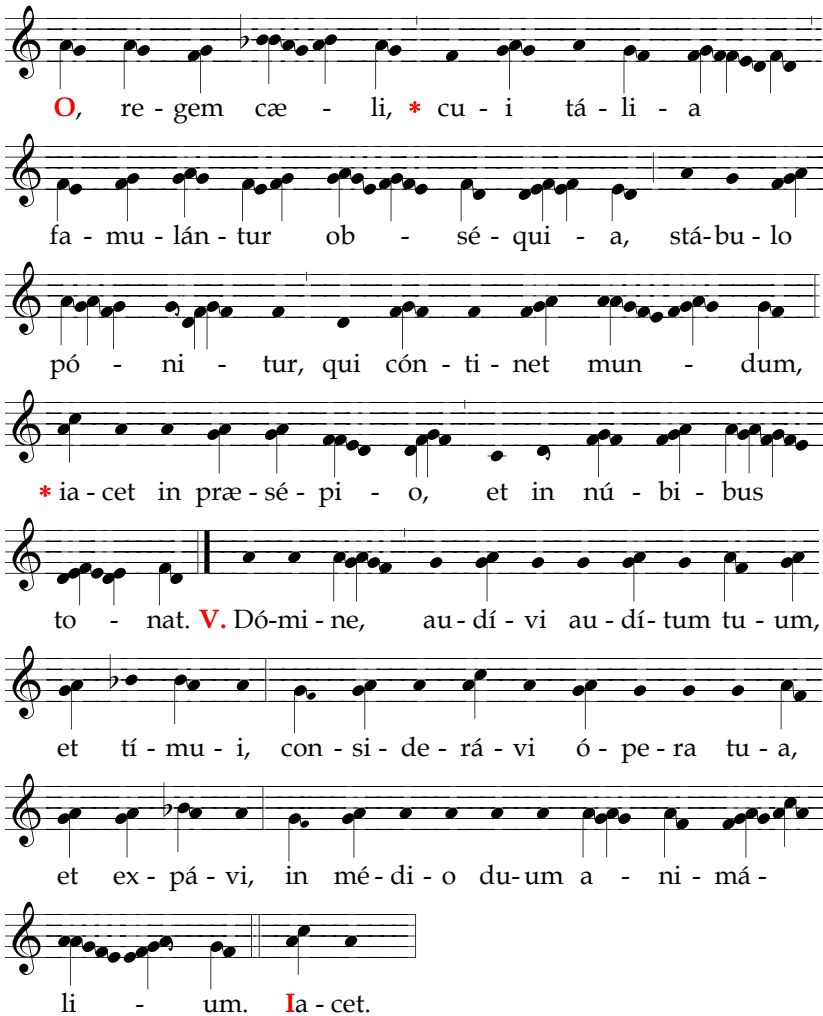

fí - li - is hó - mi - num ca - stis con - cé - pit
vi - scé - ri - bus, * et be - ne - dí - cta in æ -
tér - num De - um no - bis pró - tu - lit et
hó - mi - nem. V. Do - mus pu - dí - ci pé - cto - ris templum
re - pén - te fit De - i, in - tá - cta, né - sci - ens vi - rum,
ver - bo con - cé - pit fí - li - um. Et be - ne -
dí - cta.

Lectio VIII.

QUI enim in sanctis suis mirábilis est, id est in virtútibus sanctórum, multo magis sanctum in exórdio nativitátis in suis virtútibus mirábilis apparuit, sicut idem evangelísta álibi ait: Stupébant autem omnes, qui eum audiébant, super prudéntia et respónsis eius, et audiéntes admiráti sunt. Sed forte movet áliquem: Cur iste evangelísta patrem Salvatóris Ioseph appelláverit? Numquid oblítus est, quod supérius scrípserat, ángelum Mariæ dixisse: Ecce, concípies, et páries filium, et vocábis nomen eius Iesum; hic erit magnus, et Fílius Altíssimi vocábitur? Tu.

Responsorium · 1

O, re - gem cæ - li, * cu - i tá - li - a
 fa - mu - lán - tur ob - sé - qui - a, stá - bu - lo
 pó - ni - tur, qui cón - ti - net mun - dum,
 * ia - cet in præ - sé - pi - o, et in nú - bi - bus
 to - nat. V. Dó - mi - ne, au - dí - vi au - dí - tum tu - um,
 et tí - mu - i, con - si - de - rá - vi ó - pe - ra tu - a,
 et ex - pá - vi, in mé - di - o du - um a - ni - má -
 li - um. Ia - cet.

Lectio IX.

NON, sed opiniónem ipsórum aliórum secúsus est, excépta enim María et Ioseph · et Elísabeth, et qui tales erant, quibus Spíritus Sanctus reveláverat; ab ómnibus Deus fílius Ioseph aestimabátur, non quod vere, iuxta Photiniános scílicet hæréticos, a Phótino appellátos

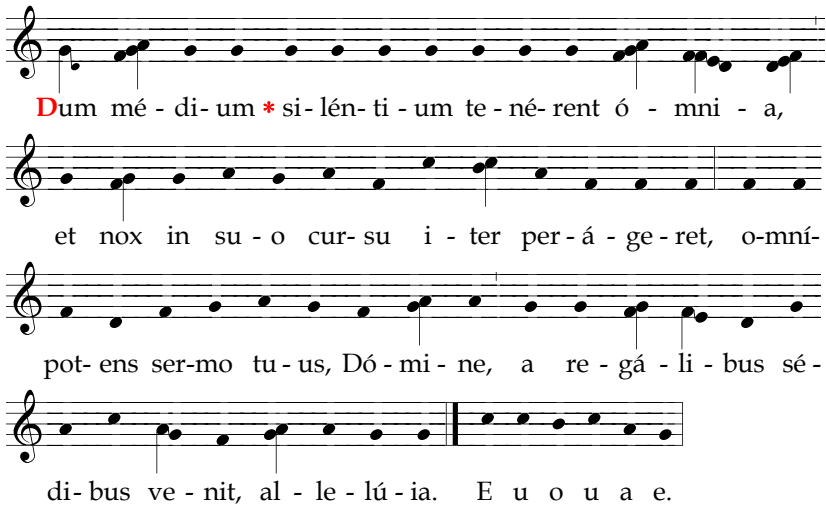
hæréτικο, pater eius fúerit, sed quod, ad famam Mariæ conservándam, ab ómnibus pater eius fúerit æstimátus. Tu.

Responsorium: In princípio, *ut supra*.

Ad laudes

Antiphona: Quem vidístis. **Capitulum:** Quanto tẽpore. **Hymnus:** Corde natus. **Versiculus:** Verbum caro.

Ad Benedictus antiphona - 8g1

Dum mé - di - um * si - lén - ti - um te - né - rent ó - mni - a,
 et nox in su - o cur - su i - ter per - á - ge - ret, o - mni -
 pot - ens ser - mo tu - us, Dó - mi - ne, a re - gá - li - bus sé -
 di - bus ve - nit, al - le - lú - ia. E u o u a e.

Oratio: Omnípotens, sempitérne Deus, *ut supra*. **Antiphona:** Nato Dómino. **Oratio:** Concède, quæsumus, nobis, Dómine. **Antiphona:** Glorificámus te. **Versiculus:** Post partum. **Oratio:** Deus, qui salútis. **Et de sanctis Stephano et Ioanne et Innocentibus fi - ant suffragia.**

Ad sextam

Capitulum

ITA et nos, cum essémus párvuli, sub eleméntis huius mundi erá - mus serviéntes, at, ubi venit plenitúdo tẽporis, misit Deus Fíli -

um suum, natum ex muliere, factum sub lege, ut eos, qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum Dei reciperemus. Deo.

Ad nonam

Capitulum

QUÓNIAM estis filii Dei, misit Deus Spíritum Fílii sui in corda vestra, clamántem: Abba, Pater; itaque iam non est servus, sed filius, quod, si filius, et heres per Deum.

Ad secundas vesperas

Antiphona: Tecum princípium, **cum ceteris.** **Capitulum:** Quanto témpore. **Responsorium:** In principio erat, **ut supra.** **Hymnus:** A solis. **Versiculus:** Speciósus forma.

Ad Magnificat antiphona · 2d

O-mní-pot-ens ser-mo tu - us, Dó-mi- ne, * a re - gá - li - bus

sé - di - bus ve - nit, al - le - lú - ia. E u o u a e.

Antiphona: Nato Dómino. **Versiculus:** Notum fecit. **Oratio:** Concéde, quæsumus, **ut supra.** **Antiphona:** María, intácta. **Versiculus:** Post partum. **Oratio:** Deus, qui salutis. **Et de sanctis Stephano, Ioanne et Innocentibus fiant suffragia.**

SEPTIMO DIE

Invitorium: Christus natus. **Antiphona:** Ipse invocávit, **cum ceteris, ut supra.**

Lectio I.

QUID illud dicam, quod, in terras angélica multitúdo descéndens, vagiéntem párvulum gloriósa laude proséquitur? Stupet enim

omnis creatúra tam grande miráculum, quod unus idémque et Deus regnat in cælo, et homo nutritur in terra. Cuius mystérii beátus David annúntians novitátem, omne hóminum genus ad concéntum cántici spirituális ínvat, dicens: Cantáte Dómino cánticum novum, cantáte Dómino, omnis terra. Tu autem.

Responsorium: Sancta et immaculáta, *ut supra, de Nativitate.*

Lectio II.

QUID tam novum, caríssimi, quam quod Deus omnípotens, maiestátis imménsæ, Patri coetérnus · et perpétui regni Dóminus ad infirmitátes corpóreas, ad humilitátem se inclinávit humanám? Quid tam novum, quam quod in concipiénte et parturiénte fémina · illæsa virgínitas permaneret? Et talis revéra Salvatórem mundi decébat ingræssus, ut, qui humani géneris veniébat peccáta mundáre, præ céteris mún dius nascerétur. Bene étiam prophéta subiúnxit: Cantáte Dómino, omnis terra. Cui enim álii omnis debet cantáre terra, nisi qui univérso terrárum orbi delictórum véniam · et spem sempitérnæ salutis invéxit? Tu autem.

Responsorium: Beáta víscera, *ut supra, de Nativitate.*

Lectio III.

MAGNIFICÉMUS ergo, fratres caríssimi, Dóminum ac Deum nostrum, psallámus ei atque cantémus! Dignus est enim, ut eórum præcípue láudibus honorétur, quos próprii córporis passióne et sui sánguini effusióne salvávit. Cupiéntes áliquid de huius diéi sollennitáte narráre, simúlque considerántes illud unum Verbum, de quo dícere vólumus, nulla invénimus verba, quibus sufficiénte áliquid dícere valeámus. Est enim hoc Verbum, non quod désinit prolátum, sed quod pérmanet natum; non transitórium, sed ætérnum; non factum a Deo Patre, sed génitum; nec solum génitum, sed étiam Unigénitum. Unum quippe Verbum Deus Pater genuit de seípso, per quem ómnia creávit ex níhilo. Tu.

Responsorium: Verbum caro. *Cetera, ut supra.*

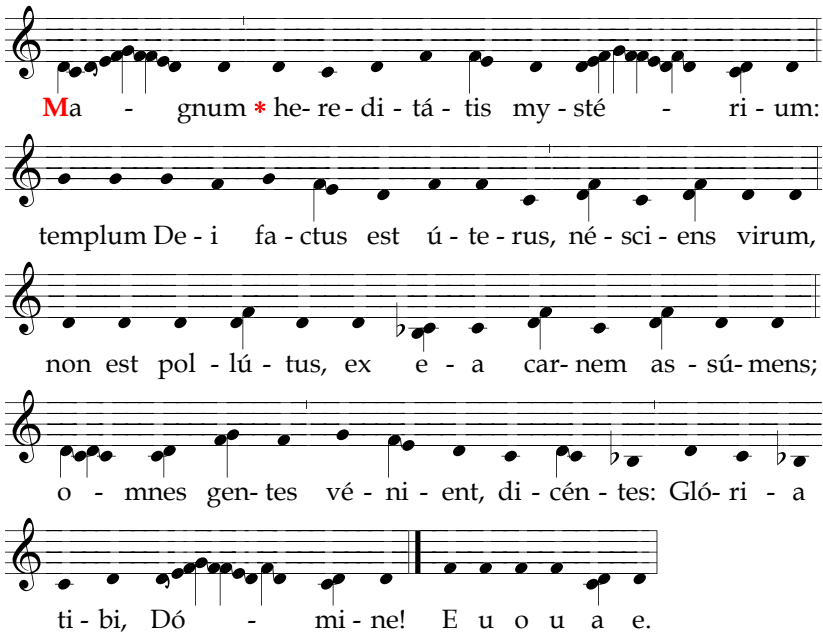
IN CIRCUMCISIONE DOMINI

ad vesperas

Antiphona: Tecum princípium, *ut supra, per ordinem.**Capitulum*

CARÍSSIMI. Appáruit benignitas et humanitas Salvatóris Dei nostri, non ex opéribus iustítiæ, quæ fécimur nos, sed secúndum suam misericórdiam salvos nos fecit. Deo.

Responsorium: Confirmátum est cor Vírginis, *quære hic supra, in dominica.* *Hymnus:* A solis ortus. *Versiculus:* Post partum, Virgo.

Ad Magnificat antiphona · 2d

Ma - gnum * he - re - di - tá - tis my - sté - ri - um:
 templum De - i fa - ctus est ú - te - rus, né - sci - ens virum,
 non est pol - lú - tus, ex e - a car - nem as - sú - mens;
 o - mnes gen - tes vé - ni - ent, di - cén - tes: Gló - ri - a
 ti - bi, Dó - mi - ne! E u o u a e.

Oratio

DEUS, qui salútis ætérnæ beátæ Mariæ virginitáte fecúnda · humano géneri præstítisti: tríbue, quæsumus, ut ipsam

pro nobis intercédere sentiámus, per quam merúimus auctórem vitæ suscipere, Dóminum nostrum.

Ad completorium

Psalmus: Cum invocárem. **Hymnus:** Corde natus. **Capitulum:** Virgo verbo. **Versiculus:** Gaude, mater.

Ad Nunc dimittis antiphona · 6f (♭)

Né- sci- ens mater⁵³ * Vir-go vi-rum, pé- pe - rit si - ne do-
 ló - re Sal- va - tó- rem sæ- cu - ló - rum; i-psum re- gem
 an- ge - ló - rum so - la vir- go la - ctá - bat ú - be - re
 de cæ - lo ple-no. E u o u a e.

Oratio: Deus, qui salutis. **Oratio:** Deus, qui illúminas.

⁵³ *Edd. om.* Nesciens] mater

Ad matutinum

Invitatorium: Christus natus est. **Psalmus:** Veníte. **In primo nocturno antiphona:** Dóminus dixit. **Psalmus:** Quare fremuérunt. **Antiphona:** In sole pósuit. **Psalmus:** Cæli enárrant. **Antiphona:** Elevámini, portæ. **Psalmus:** Dómini est terra. **Versiculus:** Speciósá facta es. **Item, benedictiones dicuntur de beatæ Virgine.**

Lectio I.

CIRCUMCISIO Dómini nostri, Iesu Christi, sicut et mors et resurrectio, pro nobis facta est, ut, sollémni purgatióne mundáti, nequáquam iam ultérius indigeámus circumcisióne carnáli. Unde apóstolus: Circumcisi, inquit, estis circumcisióne non manu facta. Ritus autem et relígio circumcisiónis · a beáto Abraham patriárcha sumpsit exórdium. Tu.

Responsorium: Descéndit de cælis, *ut supra, de Nativitate Domini.*

Lectio II.

QUI, cum, pósitus adhuc in præpútio, perfécte Deo credidísset, reputatúmque ei esset ad iustítiam, signum accépit circumcisiónis, signáculum iustítiae fidei, quæ est in præpútio; a quo étiam, ut in die circumcisiónis nomen párvulis aptarétur, exórtum est, quia et ipse, cum testaméntum a Deo circumcisiónis accíperet, eádem prius die cum sua coniúge nóminis augméntum proméruit, ut, qui eátenus Abram, id est:⁵⁴ Pater excélsus vocabátur, deinceps ob méritum fidei Abraham, hoc est: Pater multárum géntium nuncuparétur, Sárai quoque Sara dicerétur. Tu autem.

Responsorium: O, magnum mystérium, *ut supra, in Nativitate.*

Lectio III.

ERAT autem circumcisiónis typus ac figúra multifórmis. Nam et signáculum, ut dictum est, iustítiae fidei, Abrahæ et sémini eius; et iudícium castigándi eos, qui ad hoc semen hancque fidem pertinérent, ab omni inquinaménto carnis et spíritus; et prophétia nascitúri de hoc sémine Salvatóris, qui nos et in præsénti per baptísmum ab omni mortíferæ actiúnis pollutióne mundáret, et in futúro per resurrectiúnem ab univérse mortis corruptiúnem ipsíus in perpétuum liberáret; et præcipue donum remissiúnis, quod sólveret a peccáto prævaricatiúnis Adæ. Per hanc id témporis ministrári eídem grátiae · legísque latóri compláuit. Tu.

Responsorium: Sancta et immaculáta, *ut supra, in Nativitate.*

⁵⁴ *Edd.* Abraham] idem

In secundo nocturno

Antiphona: Speciósus forma, *quære in dominica, supra*. **Psalmus:** Eructávit. **Antiphona:** Rex omnis terræ. **Psalmus:** Omnes gentes. **Antiphona:** Suscépimus, Deus. **Psalmus:** Magnus Dóminus. **Versiculus:** Dignáre me laudáre te.

Lectio IV.

QUI enim nunc dicit: Nisi quis renátus fúerit ex aqua et Spíritu Sancto, non potest introíre in regnum Dei, ipse tunc dicébat: Másculus, cuius præpútii caro circumcísá non fúerit, períbit ánima illa de pópulo suo, quia pactum meum írritum fecit. Non pactum útique circumcisiónis, quod non infans, qui necdum váluit díscere, sed ma-ióres, qui id serváre nóverant, póterant ac debúerant, írritum fecérunt verum pactum, quod cum primo hómíne Deus íniit, quod omnis, qui vel uníus diéi vitam gessit in terra, prævaricásse convíncitur, atque ídeo reméδιο salútis áliquo · opus habére non ignorátur. Tu.

Responsorium: Benedícta et venerábilis, *ut supra, in dominica*.

Lectio V.

NAM, qui vel ante témpora circumcisiónis, vel étiam post datam circumcisiónem de éxteris géntibus exstitére fidéles, ut exémp-lar patiéntiæ, Iob et amíci liberíque illíus, sine víctimis hostiárum se suósque ab origináli peccáto · seu certe sola fide salvábant, quia iustus ex fide vivit, et sine fide impossíbile est placére Deo, verum his atque huiúsmodi remédiis egent, quia, de peccáti radíce propagáti, in iniquitátibus concépti, et in delíctis sunt nati. Tu.

Responsorium: Congratulámini mihi, *ut supra, in dominica*.

Lectio VI.

REDÉMPTOR ítaque noster, qui, ut peccáta nostra tólleret, sine pec-cáto venit in mundum, sicut suo baptísmate nobis remédia pro-curávit, id est nostris abluéndis sceléribus · aquárum, quæ súbiit, la-vácrá⁵⁵ consecrávit, ita étiam circumcisióne, quam suscépit, non sua, quæ nulla erant admíssa, purgávit, sed nostræ in se natúræ vetustá-tem dócuit innovándam, et nunc vidélicet eam per se a vitiórum labe purgándam, et in novíssima die signíficans ab ipsa multifáriæ morta-litátis ac mortis peste pénitus esse restaurándam. Tu.

⁵⁵ *Edd.* procuravit] idem ... aquarumque subiit lavacrum

Responsorium: Cónfínet in grémio, **ut supra, in dominica.**

In tertio nocturno

Antiphona: Homo natus est. **Psalmus:** Fundaménta. **Antiphona:** Exsultábunt ómnia. **Psalmus:** Cantáte **primum**. **Antiphona:** Notum fecit. **Psalmus:** Cantáte **secundum**. **Versículus:** Elégit eam Deus, et præelégit eam.

Secundum Lucam

IN illo témpore. Postquam consummáti essent dies octo, ut circumciderétur puer, vocátum est nomen eius Iesus, quod vocátum est ab ángelo, priúsquam in útero conciperétur. Et réliqua.

Homélia venerábilis Bédæ presbýteri.

Lectio VII.

SANCTAM venerandámque præsentis festi memóriam · paucis quidem verbis evangelísta comprehendit, sed non pauca cælestis mystérii virtúte grávidam relíquit. Expósita namque nativítate domínica, cuius gáudia mox ángeli · dignis láudibus extulérunt, pastóres devóta visitatióne celebrárunť, omnes, qui tunc audiére, miráti sunt. Nos quoque pro módulo nostro, prout potúimus, Christo Dómino largiénte, cóngruis missárum hymnorúmque sollémniis exégimus. Subiúnxit atque ait: *Et postquam consummáti sunt dies octo, ut circumciderétur puer, vocátum est nomen eius Iesus, quod vocátum est ab ángelo, priúsquam in útero conciperétur.* Tu.

Responsorium: Confirmátum est cor Vírginis, **ut supra, in dominica vide.**

Lectio VIII.

HÆC sunt festivitátis hodiérnæ gáudia veneránda. Hæc sacra sollémnitas diéi. Hæc illa supérnæ pietátis múnera sacrosáncta, quæ fidélium córdibus comméndans, apóstolus ait: Quia ubi venit plenitúdo témporis, misit Deus Fílium suum Unigénitum, factum ex muliere, factum sub lege, ut eos, qui sub lege erant, redímeret, ut adoptiónem filiórúm reciperémus. Tu.

Responsorium · 7

Né - sci-ens * Ma-ter Vir - go vi - rum, pé - pe-
 rit si - ne do - ló - re Sal- va - tó - rem sæ - cu -
 ló - rum, * i-psum re- gem an - ge - ló - rum so - la
 Vir-go la - ctá - bat ú - be - re de cæ - lo
 ple - no. V. Do - mus pu - dí - ci pé - cto - ris tem -
 plum re - pén - te fit De - i, in - tá - cta, né - sci - ens
 vi - rum, ver - bo con - cé - pit Fí - li - um.

I-psum re- gem.

Lectio IX.

MAGNA namque dispensatióne pietátis · ad redemptiónem géne-
 ris humáni Deus Pater · non ángelum, non archángelum, sed
 Fílium suum Unigénitum mittere dignátus est. Quem, quia in divini-
 tátis suæ speciéi vidére nequívimus, magna rursus dilectiónis arte
 provídit, ut hunc, factum ex muliere, hoc est ex matérnæ carnis sub-

stántia sine viríli commixtióne concéptum, ad humános verum hóminem proférret aspéctus, qui, in divína virtúte ac substántia manens, pro ómnia, quod erat, veram natúre mortalitátis infirmitátem, quam non habébat, indúeret. Tu autem.

Responsorium: Verbum caro factum est, *ut supra, in Nativitate.*

Ad laudes

Antiphona · 6f (b)

O, * ad-mi-rá-bi-le com-mér-ci-um, Cre-á-tor
gé-ne-ris hu-má-ni, a-ni-má-tum cor-pus sumens,
de Vír-gi-ne na-sci di-gná-tus est, et, pro-cé-dens
ho-mo si-ne sé-mi-ne, lar-gí-tus est no-bis
su-am de-i-tá-tem! Ps. Dóminus regnávít.

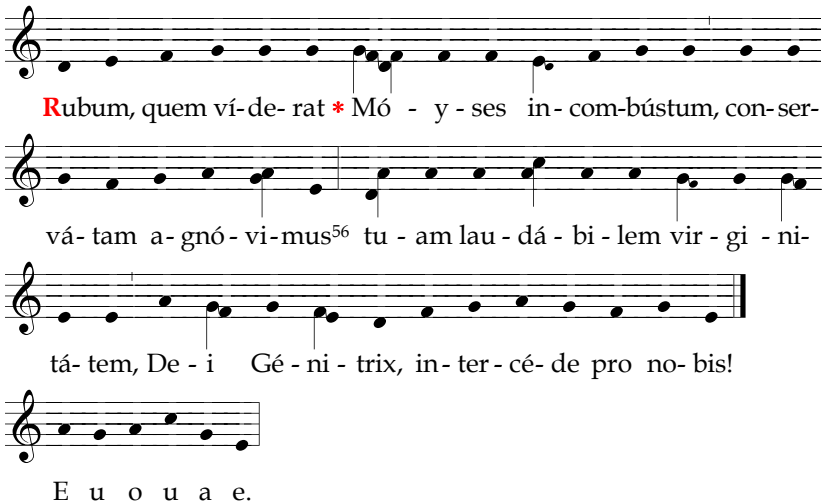
Antiphona · 3g1

Quando na-tus es * in-ef-fa-bí-li-ter ex Vír-gi-ne,

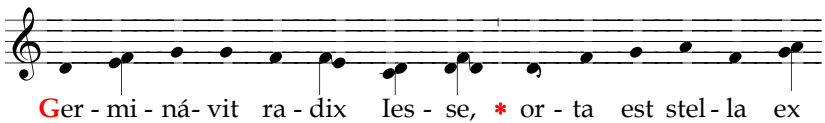
tunc im-plé-tæ sunt scri-ptú-ræ, sic-ut plú-vi - a in vel-
 lus, descen-dí-sti, ut salvum fá-ce-res ge - nus humánum:
 te lau-dá - mus, De - us no-ster. E u o u a e.

Antiphona · 4e

Rubum, quem ví-de-rat * Mó - y - ses in-com-bústum, con-ser-
 vá-tam a-gnó-vi-mus⁵⁶ tu - am lau - dá - bi - lem vir - gi - ni-
 tá-tem, De - i Gé - ni - trix, in-ter - cé - de pro no - bis!
 E u o u a e.

Antiphona · 4e

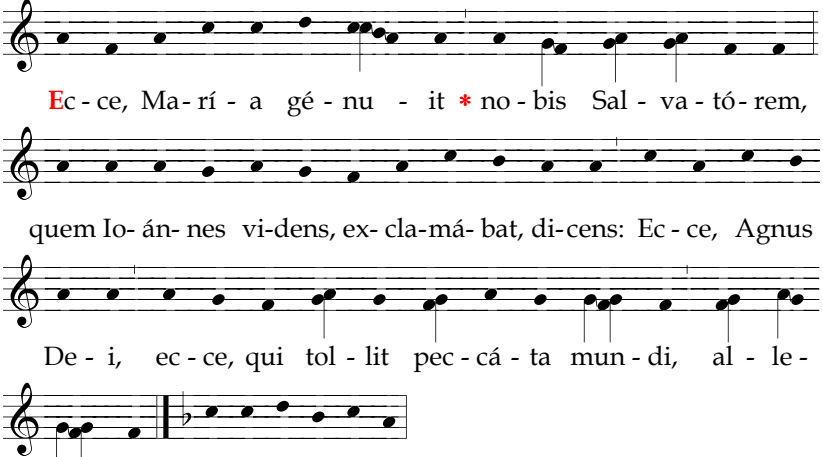
Ger - mi - ná - vit ra - dix les - se, * or - ta est stel - la ex

⁵⁶ *Edd. conservatam] cognovimus*

Ia-cob, Vir-go pé-pe-rit Sal-va-tó-rem, te lau-dá-
mus, De-us no-ster. E u o u a e.

Antiphona · 5a

Ec-ce, Ma-rí-a gé-nu-it * no-bis Sal-va-tó-rem,
quem Io-án-nes vi-dens, ex-cla-má-bat, di-cens: Ec-ce, Agnus
De-i, ec-ce, qui tol-lit pec-cá-ta mun-di, al-le-
lú-ia. E u o u a e.

Capitulum, ut supra. Hymnus: Corde natus, ut supra. Versiculus: Verbum caro.

Ad Benedictus antiphona · 8g1

Mi-rá-bi-le my-sté-ri-um * de-cla-rá-tur hó-di-e,
in-no-ván-tur na-tú-ræ, De-us ho-mo fa-ctus est,

id, quod fu - it, per-mán-sit, et quod non e - rat, as - súm-psit,
 non commix- ti - ó-nem pas-sus, ne- que di - vi - si - ó - nem.
 E u o u a e.

Ad horas antiphonæ de laudibus.

Ad sextam

Capitulum

PER lavácrum regeneratiónis et renovatiónis Spíritus Sancti, quem effúdit in nos abúnde, per Iesum Christum, Salvatórem nostrum. Deo.

Ad nonam

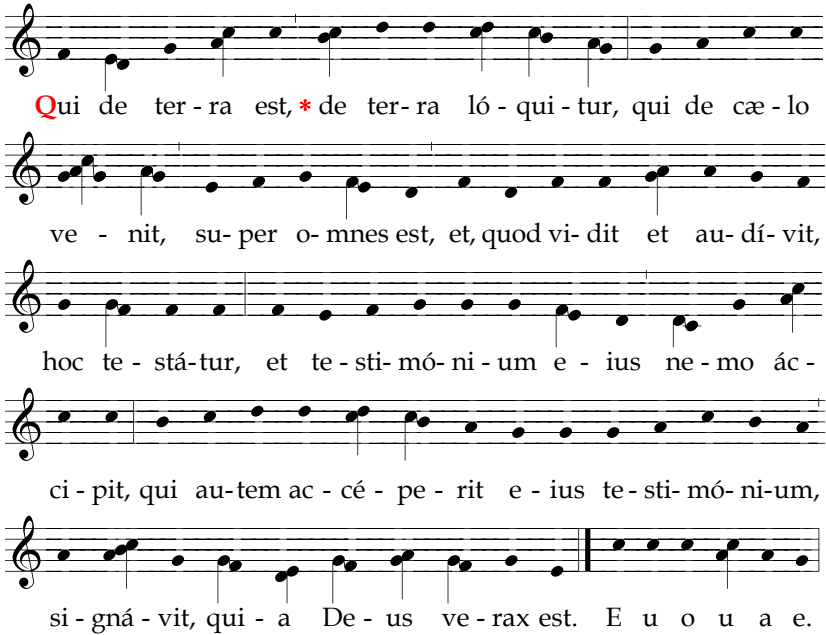
Capitulum

UT iustificáti grátia ipsíus, herédes simus secúndum spem vitæ æternæ in Christo Iesu, Dómino nostro. Deo.

In secundis vespereis

Antiphona: O, admirábile commércium. **Psalmus:** Dixit Dóminus. **Psalmus:** Confitébor. **Psalmus:** Beátus vir. **Psalmus:** De profúndis. **Psalmus:** Meménto. **Capitulum, ut supra.** **Responsorium:** Verbum caro. **Hymnus:** A solis ortus. **Versiculus:** Post partum, Virgo.

Ad Magnificat antiphona · 3g1

Qui de ter - ra est, * de ter - ra ló - qui - tur, qui de cæ - lo
 ve - nit, su - per o - mnes est, et, quod vi - dit et au - dí - vit,
 hoc te - stá - tur, et te - sti - mó - ni - um e - ius ne - mo ác -
 ci - pit, qui au - tem ac - cé - pe - rit e - ius te - sti - mó - ni - um,
 si - gná - vit, qui - a De - us ve - rax est. E u o u a e.

Oratio, ut supra. Suffragium de sancto Stephano tantum: Sepeliérunt Stéphanum. *Ver-siculus:* Glória et honóre coronásti eum.

Oratio

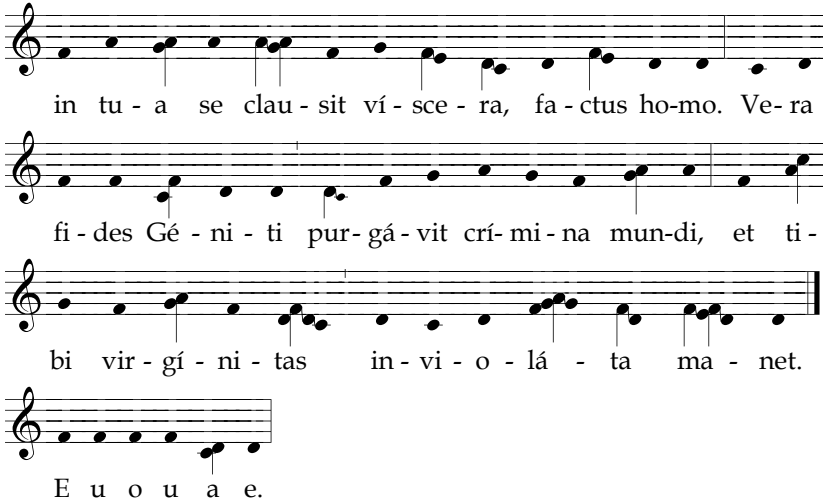
OMNÍPOTENS, sempitérne Deus, qui primítias mártýrum beáti le-vítæ, Stéphaní sángine dedicásti: tríbue, quæsumus, ut ipse pro nobis intercésor exsístat, qui pro suis étiam persecutóribus exorávit. Dóminum nostrum.

Completorium

Sicut heri, sed antiphona ad Nunc dimittis · 2d

Vir - go De - i Gé - ni - trix, * quem to - tus non ca - pit or - bis,

in tu - a se clau - sit ví - sce - ra, fa - ctus ho - mo. Ve - ra
 fi - des Gé - ni - ti pur - gá - vit crí - mi - na mun - di, et ti -
 bi vir - gí - ni - tas in - vi - o - lá - ta ma - net.
 E u o u a e.

Oratio: Deus, qui salútis, *et cetera, ut supra.*

IN OCTAVA SANCTI STEPHANI

Invitatorium, antiphonæ, psalmi, responsoria, versiculi, omnia, ut in die suo, præter lectiones, quæ infra sequuntur:

Lectio I.

LÉCTIO áctuum apostólorum, quæ nobis hódie lecta est, fratres dilectíssimi, cum plúrimum hábeat in ipsa spem admiratiónis, non minus tamen contémet in mystério dignitátis. *Ecce, inquit, beátus Stéphanus dicit: Vídeo cælos apértos, et Fílium hómínis stantem a dextris Dei.* Tu.

Lectio II.

CONSIDERÁTE attentius, fratres caríssimi: cum beátus martyr Stéphanus · Dóminum nostrum, Iesum Christum ad dexteram Dei Patris stare vidisset, cur se Fílium hómínis vidísse testátus est, et non pótius Fílium Dei, cum útique plus honóris Dómino delatúrus viderétur, si se Dei pótius, quam hómínis Fílium vidísse dixisset? Tu autem.

Lectio III.

SED certa rãtio postulãbat, ut hoc ita et ostenderetur in cœlo, et prædicaretur in mundo. Omne enim Iudæorum scãdalum in hoc erat: cur Dõminus noster, Iesus Christus, qui secũndum carnem est Fĩlius hõminis, esse etiam Dei Fĩlius diceretur? Ideo enim pulchræ divĩna Scriptũra Fĩlium hõminis ad dẽxteram Dei Patris stare memorãvit, ut, ad confundendam Iudæorum incredulitãtem, ille mãrtyri ostenderetur in cœlo, qui a pẽrfidis negabatur in mundo. Tu.

Lectio IV.

ET illi testimõnium cœlestis vẽritas daret, cui fidem terrẽna impietas derogaret, videlicet iuxta psalmum, qui lectus est: *Pretiõsa est in conspẽctu Dõmini · mors sanctõrum eius.* Si quid autem distare inter mãrtyres potest, præcipuus videretur esse, qui primus est. Tu autem.

Lectio V.

IAM cum sanctus Stẽphanus ab apõstolis diãconus ordinãtus sit, apõstolos ipsos beãta ac triumphãli morte præcessit, ac sic, qui erat infẽrior òrdine, primus factus est passione. Et, qui erat discipulus gradu, magister cõepit esse mãrtyrio. Complens illud, quod beãtus prophẽta in psalmo dixit: Quid retribuam Dõmino · pro õmnibus, quæ retribuit mihi? Retribuere enim primus vóluit Stẽphanus mãrtyr Dõmino, quod cum omni gẽnere humãno accẽpit a Dõmino. Tu.

Lectio VI.

MORTEM enim, quam Salvãtor dignãtus est pro õmnibus pati, hanc ille primus reddit Salvãtori. Post hæc subiẽcit Scriptũra sacra, et ait: *Põsitis gẽnibus, clamãvit, dicens: Dõmine, ne stãtuas illis hoc peccãtum!* Vidẽte, dilectĩssimi fratres, affẽctum beãti viri! Vidẽte magnam et mirãbilem caritãtem! In persecutiõne põsitus erat, et pro persecutõribus supplicãbat. Tu.

Cetera, ut in die, præter orationem. Kyrie Lætabundus. Præfatio de Nativitate, sine Communicãntes. Completorium, ut supra, in die Nativitatis Domini, per totum.

IN OCTAVA SANCTI IOANNIS

Lectio I.

QUIA in pectore Iesu sunt omnes thesáuri sapiéntiæ et sciéntiæ absconditi, mérito beátus Ioánnēs evangelísta supra pectus eius recúmbit, quem maióre céteris sapiéntiæ et sciéntiæ singuláris múnere donat. Céteros quippe evangelístas nóvimus plura de miráculis nostri Salvatóris, paucióra de divinitáte locútos. Ioánnēs autem, per pauca de humánis scribens áctibus, pótius se exponéndis divínæ naturæ índidit arcánis, paténter insínuens, quanta de pectore Iesu fluénta doctrínæ cæléstis, quæ nobis ructáret, háuserit. Tu.

Responsorium: Iste est.

Lectio II.

NUNC ergo, cum vidísset Petrus, dicit Iesu: *Dómine, híc autem quid?* Quia se beátus Petrus audíerat, quod per passióem crucis clarificáturus esset Deum, vóluit étiam de fratre et condiscípulo cognóscere, qua esset ipse morte · perpétuam transitúrus ad vitam. Tu.

Responsorium: Diligébat autem.

Lectio III.

DICIT *ei Iesus: Sic eum volo manére, donec véniam, quid ad te? Tu me séquere!* Non inquit: eum per passióem martýrii volo consummári, sed absque violéntia persecutóris diem exspectáre novíssimum. Quando ipse véniens, eum in ætérnæ beatitúdinis mansióne recípiam. Et: *quid hoc ad te:* Tu tantum, crucis patíbulum subeúndo, mea te sequi vestígia debére meménto! Tu.

Responsoria, ut supra.

Lectio IV.

ET quidem hanc Dómini responsiónem, fratres, tunc témporis ita tractábant, quasi Ioánnēs numquam esset moritúrus. Quod non ita esse intelligéndum ipse Ioánnēs admonére curávit. Qui, cum præmisísset exísse sermónem istum inter fratres, *quia discípulus ille non móritur, sollérter adiécit, atque ait: Et non dixit ei Iesus, non móritur, sed sic eum volo manére, donec véniam, quid ad te.* Tu.

Lectio V.

NON ergo putándum est, quia discipulus ille non sit moritúrus in carne, quia nec Dóminus hoc de illo futúrum prædixit. Et psalmísta ait: Quis est homo, qui vivit, et non vidébit mortem? Sed ita pótius intelligéndum, quod, céteris Christi discipulis per passiónem conservátis, ipse in pace Ecclésiæ advéntum supérnæ vocatiónis expectáverit, et hoc esse, quod ait Dóminus: *Sic eum volo manére, donec vénio.* Tu.

Lectio VI.

NON quia · non et ipse multos ántea labóres pro Dómino pressurásque malórum toleráverit, sed quia últimum in pace sénium finierit, útpote ecclésiis Christi per Asiam, quam regébat, iam longe latéque fundátis. Nam in áctibus apostolorum cum céteris apóstolis flagellátus invenítur, quando ibant gaudéntes a conspéctu concílii, quóniam digni hábiti sunt pro nómine Iesu contuméliam pati. Et a Domitiáno Cæsare in fervéntis ólei dólum missus, in ecclesiástica narrátur história, ex quo tamen, divína se protegénte grátia, tam intáctus exierit, quam fúerat a corruptiõe concupiscéntiæ carnális extrá-neus. Tu.

Homelia et cetera, ut supra, in die.

IN OCTAVA SANCTORUM INNOCENTUM

Lectio I.

DEDICÁTUR novus ab infántibus sermo · sanctis láudibus Christi in glóriam Dómini, primam vocem apériunt innocéntes, fiunt dissérti laude, qui fúerant imperíti sermóne. Offerunt Dómino primítias linguæ, novos oris ímmolant fructus, verbórum princípia libant. Infántia enim, quæ per ætátem loqui non póterat, glórias Dei cum gáudio resonábat. Tu.

Responsoria, ut supra, in die.

Lectio II.

NORUNT laudáre Christum, qui loqui non norant. Fiunt períti laude, qui fúerant imperíti sermóne. Osténdunt láudibus Deum,

suffrágiiis prædicant Christum. Fiunt intérea púeri sine magístro disertí, docti sine doctóre, perítí sine eruditóre, agnóscunt Christum, prædicant Dóminum, non quem persuásio humana docúerat, sed quem innocéntibus divínitas inspirábat. Tu.

Lectio III.

CESSANT enim humana, cum divina tractantur, quia humana ipsa prodésse non póterunt, nisi divínorum solátio sublevéntur. Necesse est enim terréna succúbere, cum cælestia prædicántur, naturalia silére, cum virtútes loquúntur. Tu.

Lectio IV.

ERÍGITUR itaque infántium ætas in laudem, quæ delictórum non nóverat crimen. Dignus a dignis laudátur, et innocens innocéntium testimonío prædicátur. Accípiunt enim a Christo, et reddunt; consequúntur, et réferunt; uno enim témpore et qui déderat, récipit, et qui accéperat, reddit. Uno, inquam, témpore sua Christo reddúntur, dum eius laudes illi ab infántibus referúntur. Tu autem.

Lectio V.

DÍXIMUS de laude infántium. Quid de lacténtium láudibus proféremus, quorum laudem inveníre non póssumus, nisi eos ípsos, qui laudavérunt, novérimus? Qui sint? Ubi sint? Quam laudem intúlerint, quæro, qui loqui non norant? Neque enim ætas illa póterat posse, quod natúra non déderat, aut celebrári a tálibus póterat, quod institútio denegábat. Tu.

Lectio VI.

DICUNT namque Dómino laudes, trucidáti ab Heróde lacténtes. Loquúntur sánguine, quod lingua non possunt. Passióne canunt, quod sermóne non norunt. Occísi prædicant, quod vivi non póterant. Nec novum quid dícitur, ut innocens sanguis aut Deo réferat laudes, aut suas índicet passiónes, cum Abel sanguis clamet ad cælum, aut occisórum ánimæ ab altári vociferéntur ad Deum. Tu autem.

Homelia et laudes, ut supra. Præfatio de Nativitate, sine Communicántes. Et est sciendum, quod in octava Innocentium aguntur omnia sollemniter. Ad invitatorium et ad responsoria Glória Patri, et in missa Glória in excélsis, et etiam Te Deum laudámus, sive diebus ferialibus, sive dominicis eveniat, dicuntur, et cetera, ut supra.

IN VIGILIA EPIPHANIÆ

Nota, si vigilia Epiphaniarum Domini venerit die dominico, tunc ad primas vespervas antiphona: Tecum princípium, cum ceteris antiphonis et psalmis. Capitulum, responsum, versiculus, hymnus, antiphona ad Magnificat, oratio, scilicet: Omnípotens, sempitérne Deus, dírige actus nostros et cetera, sola. Ista omnia quære supra, in dominica præcedenti. Completorium similiter, ut supra.

Ad matutinum invitatorium, antiphonæ, psalmi, versiculi, responsoria · et sex lectiones de dominica præcedenti cum homelia Defúncto Heróde, subscripta. Te, Deum, laudámus dicitur, si etiam venerit diebus ferialibus. Laudes: Quem vidístis, cum ceteris antiphonis et psalmis. Capitulum de vigilia, scilicet: Scimus, quóniam quaecúmque lex lóquitur. Hymnus: Corde natus ex paréntis. Versiculus: Verbum caro. Antiphona: Tolle púerum. Psalmus: Benedíctus. Oratio de vigilia, scilicet: Corda nostra, quæsumus, Dómine et cetera, cum suffragio de dominica.

Antiphona: Dum médium siléntium. Versiculus: Notum fecit Dóminus. Oratio: Omnípotens, sempitérne Deus, dírige actus nostros, et dicuntur ad omnes horas · et in missa maiori. Ita tamen, quod prima oratio de vigilia, secunda de dominica, tertia de beata Virgine. Prosa: Grates nunc omnes. Præfatio: Quia per incarnáti, sine Communi-cántes.

Si autem venerit diebus ferialibus, invitatorium: Christus natus est nobis. Psalmus: Veníte. Antiphona: Homo natus est. Psalmus: Fundaménta, ut supra, in dominica præcedenti, cum tribus antiphonis et psalmis. Et dicitur homelia subscripta tantum, videlicet: Defúncto Heróde, cum tribus responsoriis: Ecce, Agnus Dei. Benedíctus, qui venit. Hic, qui ádvenit, ut supra, in dominica præcedenti. Te, Deum, laudámus dicitur. Ad laudes antiphona Quem vidístis cum ceteris antiphonis et psalmis.

Secundum Matthæum

IN illo témpore. Defúncto Heróde, ecce, ángelus Dómini appáruit in somnis Ioseph in Ægýpto, dicens: Surge, et áccipe púerum et matrem eius, et vade in terram Israel! Et réliqua.

Homélia lecciónis eiúsdem.

Lectio I.

REDEMPTÓRIS nostri, Iesu Christi in carne ostensiónem veneránda præveniéntes sollemnitate, opportunum est ex lecciónem sancti Evangélii verba pauca ad utilitátem vestram proférre. Ait namque evangelísta: *Defúncto enim Heróde, ecce, ángelus Dómini appáruit in somnis Ioseph, dicens: Surge, et áccipe púerum et matrem eius, et vade in terram Israel, defúncti sunt enim, qui quærébant ánimam púeri.* Obitus quippe Heródis términum intentiónis malitiósæ, qua nunc contra Ecclési-am inimíci sævium, insínuat. Quia autem, defúncto Heróde, Iesus rédiit ad terram Israel, finem sæculi denúntiat, quando, Enoch et Elía prædicántibus, Iudæi, sopíta modérnæ invídiæ flamma, fidem ve-

ritatis accipient. Sive áliter accipiéndum: quia mórtuo Heróde Christus vivit, significat persecutóres Ecclésiæ deficientes, Ecclésiám Christi tamen semper esse vivéntem. Ita, mórtuo peccáto in corde hóminis, revivíscit homo a consuetúdine peccáti per compuncciónem Spíritus Sancti. Recédit de Ægýpto, de ténebris pórvenit ad lucem, id est ad Christi fidem et voluntátem conservándam. Accipit Christum in cor suum, et vadit in terram Israel, quia pervenire bonis áctibus merétur ad visiónem Dei, beatitúdinem sortitus ætérnam. Tu.

Responsorium: Ecce, Agnus Dei.

Lectio II.

AUDIENS autem Ioseph, quod Archélaus regnáret in Iudæa pro Heróde, patre suo, tímuit illo ire. Archélaus Agnóscens leo interpretátur, Heródes Pellícius, sive Pellis glória. Heródes ille, qui cum Piláto póstea amicitiam fécerat, huius Heródis fílius est frater Archélai, quem ipse Tibérius Cæsar Lugdúno, quæ Galliárum cívitas est, relegávit, fratremque eius, Heródem successórem regni fecit. Quia, damnáto Heróde, Ioseph, tímóre Archélai in Iudæam ire formídans, ángelo monénte, in Názareth Galilææ secéssit, última præsentis Ecclésiæ témpora désignat, quando pro ea, quæ nunc est, gentis illíus cæcitate, Christiános, in quántum valent, perséqui non desísent, sed ácrior in eis antichristi persecútio consúrget. Tu autem.

Responsorium: Benedíctus, qui.

Lectio III.

PARS ígitur Iudææ, in qua regnábat Archélaus, qui interpretátur Agnóscens leo, de quo apóstolus ait: Adversárius vester, diábolus, tamquam leo rúgiens, círcuit, quærens, quem devoret, pérfidos antichristi sequáces osténdit. *Et admónitus in somnis Ioseph, secéssit in partes Galilææ, et véniens, habitávit in civiáte, quæ vocátur Názareth.* Názareth Galilææ, quo Dóminus transfértur, partem gentis eiúsdem, quæ tunc témporis fidem Christi susceptúra erat, désignat. Unde et bene Galilæa Transmigrátio facta, Názareth vero Flos vel Virgúltum eius interpretátur. Quia nímirum sancta Ecclésiá quo ardentióre desidério ab his, quæ in terris videt, ad cæléstia promerénda transmígrat. Tu.

Responsorium: Hic, qui ádvenit.

Capitulum

FRATRES. Scimus, quóniam, quæcúmque lex lóquitur, his, qui in lege sunt, lóquitur, ut omne os obstruátur, et súbditus fiat omnis mundus Deo, quia ex opéribus legis non iustificábitur omnis caro coram illo. Deo.

Hymnus: Corde natus.

Ad Benedictus antiphona · 3a1

Tol - le pú - e - rum * et ma - trem e - ius, et va - de in ter -

ram Iu - da! E u o u a e.

Oratio

CORDA nostra, quæsumus, Dómine, ventúræ festivitátis splendor illústret, quo et mundi huius ténebris carére valeámus, et perveniámus ad pátriam claritátis ætérnæ. Per.

Ad horas antiphonæ de laudibus, et responsoria de Nativitate.

Ad sextam**Capitulum**

IUSTÍTIA autem Dei per fidem Iesu Christi in omnes et super omnes, qui credunt, non enim est distíctio Iudæi et Græci, omnes enim peccavérunt, et egent grátia Dei, iustificáti gratis per grátiam ipsíus per redemptiónem, quæ est in Christo Iesu, Dómino nostro. Deo.

Ad nonam**Capitulum**

QUEM propósuit Deus propitiatióem per fidem in sánguine ipsíus, ad ostensiónem iustitiæ suæ, propter remissionem præcedéntium delictórum in sustentatióem Dei, ad ostensiónem iustitiæ eius in hoc témpore, ut ipse iustus et iustificans eum, qui ex fide est Iesu Christi, Dómini nostri.

INDEX VERSICULORUM

- V.** Tamquam sponsus, Dóminus procedens.
R. De thálamo suo.
- V.** Speciósus forma præ filiis hóminum.
R. Diffúsa est grátia in lábiis tuis.
- V.** Notum fecit Dóminus salutáre suum.
R. In conspéctu géntium revelávit iustítiam suam.
- V.** Benedíctus, qui venit in nómine Dómini.
R. Deus Dóminus, et illúxit nobis.
- V.** Puer natus est nobis.
R. Et fílius datus est nobis.
- V.** Verbum caro factum est.
R. Et habitávit in nobis.

INDEX TITULORUM

In vigilia Nativitatis Domini	5
In Nativitate Domini	21
De sancto Stephano	57
De sancto Ioanne	82
De Innocentibus	105
De sancto Thoma martyre	127
Secundo die Nativitatis	145
Tertio die	147
Quarto die	148
Quinto die	150
Dominica infra octavas Nativitatis Domini.....	151
Septimo die	166
In Circumcisione Domini.....	168
In octava sancti Stephani	179
In octava sancti Ioannis	181
In octava sanctorum Innocentum	182
In vigilia Epiphaniæ	184

INDEX FONTIUM

TEXTUS

- BS 1480 *Breviarium de tempore et sanctis etiam commune sanctorum per anni circum iuxta consuetudinem et ritum sacrae ecclesiae Strigoniensis.* Erhardus Ratdolt, Venezia 1480.
- BS 1484 *Breviarium de tempore et sanctis etiam commune sanctorum per anni circum iuxta consuetudinem et ritum sacrae ecclesiae Strigoniensis.* Georgius Stuchs, Nürnberg 1484.
- BS 1558 *Breviarium secundum usum almæ et metropolitanæ ecclesiae Strigoniensis.* Raphael Hoffhalter, Wien 1558.
- OAgr *Ordinarius sive rubricella ad veram notulam almæ Agriensis ecclesiae.* Ioannes Haller, Kraków 1509. Editio: DOBSZAY László: *Liber Ordinarius Agriensis (1509).* MTA Zenetudományi Intézet, Budapest 2000. (Musicalia Danubiana Subsidia 1)

MELODIÆ

- BNS Praha, Strahovská knihovna DE I 7: *Proprium de tempore breviarii notati Strigoniensis sæculi XIII.* Facsimile: SZENDREI Janka: *Breviarium notatum Strigoniense sæculi XIII.* Zenetudományi Intézet, Budapest 1998. (Musicalia Danubiana 17)
- Kn 2 Bratislava, Kapitulská Knižnica EC Lad 2 (olim: Knauz 2): *Pars hiemalis antiphonalis Strigoniensis ad usum capituli collegiati sancti Martini Posoniensis circa 1430.*
- MNS Bratislava, Archiv Mesta EC. Lad. 3. & EL. 18: *Missale notatum ecclesiae cathedralis Strigoniensis ante 1341.* Facsimile: SZENDREI Janka – Richard RIBARIČ: *Missale Notatum Strigoniense ante 1341 in Posonio.* MTA Zenetudományi Intézet, Budapest 1982. (Musicalia Danubiana 1)
- Oláh *Psalterium chorale secundum consuetudinem Strigoniensis ecclesiae cum antiphonis simul et litania ac hymnis de tempore et sanctis per totum annum cum vesperis et vigiliis mortuorum.* Petrus Liechtenstein, Venezia 1523. München, Bayerische Staatsbibliothek Res/2 Liturg. 380. Facsimile: SZOLIVA Gáboriel OFM: *Psalterium Strigoniense Venetiis 1523 cum notis musicis manuscriptis (Psalterium Nicolai Olahi).* MTA BTK Zenetudományi Intézet, Budapest 2015 (Musicalia Danubiana 25)